5045

తెలుగు స్వతంత్ర

ఎడిటర్: ఖాసా సుబ్బా

ZAC

GRIPE MIXTURE

పసిపిల్లలకు వరప్రసాదము

పళ్లువచ్చే పిల్లలకు- వాయువు, అజీర్ణము, ఆమ్లత, ఇత్యాదివ్యాధులకు మంచి ఔషధము. పసిపిల్లలకు దివ్యౌషధము. మంచి రుచికరమైనది.

మందు ప్రమాణము:

వాతము, ఆమ్లత, కడుపు నొప్పులకు:- ఆరునెల్లలోగా పిల్లలకు అర చెంచాడు, 6 నుంచి 12 నెల్లలోగా ఒక చెంచాడు. 1 నుంచి 3 ఏళ్ళలోగా పిల్లలకు రెండు చెంచాల మందు ప్రొద్దున ఇయ్యవలెను.

పళ్లువచ్చే పిల్లలకు, మారాముపట్టి ఏడ్చే పిల్లలకు పైరీతిగానే ఇవ్వవలెను.

జలుబు, విరోచనాలు మొదలైన సందర్భాలలో పై ప్రమాణాలలోనే మొదటి ఆరు గంటల వరకు రెండు గంటలకొకసారిన్ని, తరువాత నాల్గు గంటలకొకసారిన్ని ఇవ్వవలెను.

"జాక్" అనగా నమ్మదగిన మందు "జాక్"నే వాడండి. నకలుమందుల నిరాకరించండి.

GET ZACURE For Gripe

ది ఇండియన్ మార్కెటింగ్
అండ్ డిస్ట్రిబ్యూటింగ్,
కంపెనీ లిమిటెడ్,

మేనేజింగ్ ఏజెంట్లు:

వి. ఎం. రాఘవులునాయుడు
అండ్ సన్స్,

9-10, సెకండ్ లైన్ బీచ్, మద్రాసు.

ZAC
Safe Cure for Gripe

తెలుగు స్వతంత్ర

విషయసూచిక

సంపుటి 1. సంచిక 43

శుక్రవారం, మే 27, 1949

మారి శల్భ- ఇటీవల ఢిల్లీ లోని సౌతిండియా క్లబ్ వారి వార్షికోత్సవంలో
థాంగ్ యువతి" నృత్యంచేసి ప్రేక్షకుల అభినందనము లందుకొన్నది.

స్వతంత్ర

సంపుటి-1
సంచిక-43

మే 27, 1949

ప్రచురణ:
ప్రతి శుక్రవారం

గ్రామపంచాయతీలు

సార్థకమైన స్వాతంత్ర్యం పల్లెపట్టుల సౌభాగ్యంలో ప్రతిఫలించాలని ప్రముఖ రాజకీయనాయకులంతా అంగీకరిస్తారు; గ్రామపునర్నిర్మాణానికి అవలంబించవలసిన మార్గాల విషయంలో మాత్రం పరస్పర విరుద్ధమైన అభిప్రాయ ప్రకటన నాయకులకు పరిపాటి అయింది. గ్రామీణజీవనాన్ని చక్కజేసి, పల్లెటి సౌభాగ్యం పెంపొందింప చెయ్యడానికి మద్రాసు ప్రభుత్వం తయారుచేసిన బిల్లులోని ఆశయాలను వివరిస్తూ, స్థానిక స్వపరిపాలనాశాఖ మంత్రి శ్రీ కల్లూరి చంద్రమౌళి గారు గత ఆదివారంనాడు మద్రాసు రేడియో కేంద్రంనుండి ప్రసంగించారు. బిల్లు శాసనసభ ఆమోదం పొంది చట్టంగా మారిననాడు కలగబోయే సాధక బాధకాలను గురించి ప్రజానీకం నిశితంగా ఆలోచించి, తమ అభిప్రాయాలను ప్రభుత్వానికి తెలియ చెయ్యడం ఎంతైనా అవసరం. బిల్లు ప్రకారం అయిదువందల జనాభా ఉన్న ప్రతిగ్రామానికీ ఒక పంచాయతీ బోర్డు ఉంటుంది. వయోజన-వోటింగుహక్కు ప్రకారం శాసనసభకు ఓటు చెయ్యడానికి హక్కుగల్గి, ఆ గ్రామానికి చెందిన ప్రతివ్యక్తికీ పంచాయతీని ఎన్నుకునే ఓటుహక్కు ఉంటుంది. ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న పంచాయతీలవలె కాక, కొత్తగా ఏర్పడబోయేవాటికి ఎక్కువ అధికారం ఉంటుంది. గ్రామపరిపాలనకు సంబంధించిన యించుమించు అన్ని విషయాలలోనూ పంచాయతీదే సర్వాధికారం. పంచాయతీ వసూలుచేసే పన్నులుకాక, రాష్ట్రప్రభుత్వం నుండి కొంత గ్రాంటు లభిస్తుంది. అధ్యక్షుని ఎన్నిక సభ్యులద్వారా జరగదు: ప్రాథమికమైన ఓటర్లే అధ్యక్షుని స్వతంత్రంగా ఎన్నుకుంటారు పంచాయతీ ఆమోదించిన తీర్మానాలను అతడు అమలులో పెడతాడు ఒకవేళ అధ్యక్షుడికీ సభ్యులకూ ఏ సమస్యపైన అయినా అభిప్రాయభేదం కలిగితే, అందువిషయమైన తుదితీర్పు రాష్ట్రప్రభుత్వానిది.

పంచాయతీ అధ్యక్షుని ప్రజలే స్వతంత్రంగా ఎన్నుకుంటే, పంచాయతీ పరిపాలనలో వర్గవిభేదాలకి తావుండదని ప్రభుత్వాభిప్రాయం కావచ్చు. నేడు ప్రతిపల్లెటూరులోనూ పలుకుబడిగల వ్యక్తుల ప్రాబల్యం ఆధారంగా అక్కడిజనం వర్గాలుగా చీలి, స్పర్ధలు పెంపొందించుకుంటూ, గ్రామజీవనాన్నే దుస్సహం చేయడం పరిపాటి అయింది. సాధారణంగా యీ చీలికలు ఏవైనా ఆదర్శాలను పురస్కరించుకుని ఏర్పడి

నవి కావు. కుటుంబ వైషమ్యాలూ, పట్టుదలలూ. వీటి మూలంగా కక్షలు జనించి వృద్ధిపొందుతాయి. తత్ఫలితంగానే ప్రస్తుతపు పంచాయతీ బోర్డుల చరిత్ర శోచనీయంగా పరిణమించింది. అందువల్ల పంచాయతీలకు అధికతరాధికారాలను సంక్రమింప చెయ్యడం విషయంలో దేశంలో నేడు భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. ప్రజాస్వామిక విధానంలో యింకా ఎక్కువ శిక్షణ అలవరచుకుని దేశం అభివృద్ధి చెందితేగాని స్థానిక పరిపాలన పూర్తిగా పంచాయతీలకే వదలి వేయడం అసమంజసమని కొందరి వాదన. కాని, సరియైన ప్రజాస్వామిక మార్గంలో గ్రామజీవనం వికసించాలంటే, పంచాయతీలకు ఎక్కువ బాధ్యతలు వదలి వెయ్యడమే మార్గమని కొందరి భావన. బాధ్యతలు హెచ్చయిననాడే శిక్షణ అలవడుతుంది. అటువంటి శిక్షణనుండే క్రమమైన ప్రజాస్వామిక దృక్పథం ఉదయించి ప్రజానీకం స్వపరిపాలనలో తర్ఫీదు పొందుతుంది.

స్వాతంత్ర్యం పొందిన తరువాత దేశం ఎదుర్కున్న అనేక క్లిష్టసమస్యలలో ఒకటి - అని ప్రభుత్వ శాఖల్లోనూ పరిపాలనా దక్షత కల్గిన నిపుణుల కొరత. ప్రజాస్వామిక మనేది క్రమపరిణామం చెందవలసిన జీవన విధానం; లక్షల కొలదీ గ్రామాలలో, అకస్మాత్తుగా, పరిణతి చెందిన రూపంలో దానిని ఒకేనాడు ప్రవేశపెట్టగల్గడం సులభంకాదు. నిరక్షరాస్యత, మూఢవిశ్వాలు, పేదరికం నిబిడీకృతం అయివున్న నేటి పల్లెపట్టులలో, సంపూర్ణాధికారం గల స్వపరిపాలన ఎంతో మెలకువతో ప్రవేశపెట్టవలసిఉంటుంది. ఇంతకాలమూ పరిపాలనాధికారం ఒకేచోట కేంద్రీకృతం అయి పల్లెటూళ్ళ పునర్నిర్మాణం విస్మరింపబడిన మాట నిజం. గ్రామ పరిపాలనకు సంబంధించిన ప్రతి స్వల్ప విషయానికీ ఎక్కడో సుదూరంలోఉన్న పరిపాలనా యంత్రంపై ఆధారపడడం కాక, యికముందు గ్రామ భవితవ్యాన్ని తామే నిర్ణయించుకునే అధికారం స్థానిక ప్రజకు ఉండితీరాలి. ఈ సందర్భంలో భిన్నాభిప్రాయాలకు తావులేదు. రాజ్యాంగ పరిషత్తు యీ సూత్రాన్ని అంగీకరించి, రాజ్యాంగ నిర్మాణంలోనే పంచాయతీల అధికారాల్ని గురించి ఒక నిబంధన పొందుపరచింది: స్థానికమైన వ్యవహారాలలో పంచాయతీ అధికారం కలిగి వుండడం సహజం. క్లిష్టతరమైన నేటి ఆర్థికవిధానంలో భూస్వామ్యం, వ్యవసాయవిధానం, ఆహారోత్పత్తి సరఫరాలు, మొదలైనవి యావద్భారత సమస్యలు. కాని, స్థానికమైనవి కావు. అందువల్ల రాష్ట్రప్రభుత్వమే పై విషయాలలో ప్రణాళికలు ఏర్పరచవలసి ఉంటుంది. కొత్తరీతిని పంచాయతీలు ప్రతిగ్రామంలో స్థాపించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బడ్జెటులో కొంతధనం కేటాయించక తీరదు. విశేష ధనవ్యయప్రయాసల ఫలితంగా జనించబోయే యీ పంచాయతీలు ప్రజానీకానికి నిజమైన సేవ చేయగల్గే మార్గాల్లో ప్రభుత్వం వాటిని నడిపించవలసిన అగత్యం ఎంతైనాఉంది.

బర్మాలో అశాంతి: పొరుగుదేశాల కర్తవ్యం

రావు

స్వతంత్ర బర్మా అవతరించి సుమారు రెండు సంవత్సరాలు మాత్రమే అయింది. స్వతంత్ర ప్రతిపత్తి పొందినప్పటి నుండీ బర్మా ప్రభుత్వం అనేక బాధలను అనుభవించ వలసి వచ్చింది. స్వాతంత్ర్య ప్రాప్తికి తొలిబలిగా స్వాతంత్ర సంపాదకుడైన ఆంగ్‌సాన్‌ను, అతని తోటి మరికొందరు మంత్రులను కోల్పోవలసి వచ్చింది. ఆంగ్‌సాన్ ఆయన అనుచర మంత్రులు ఘోరంగా వధింపబడ్డారు. ఆ దుఃఖావేశాన్ని దిగమ్రింగుకొని థాకిన్‌నూ బర్మా పరిపాలన నిర్వహణకు పూనుకున్నాడు. రాజకీయంగా పరాయిదేశపు ప్రాబల్యం పోయిందన్న మాటే గాని బర్మాలోని పరిస్థితులు మటుకు సర్దుబాటు కాలేదు. స్వాతంత్ర్య సంపాదన ప్రథమదినాల్లో పరిపాలనా నిర్వహణంలో అనేక కష్టాలుంటాయి. దేశ ఆర్థికవ్యవస్థ నంతా పునర్నిర్మించుకొని దేశాన్ని స్వయంసమృద్ధం చేసికోవలసియుంది. దేశానికి ఆర్థిక స్తోమత చేకూరకముందే ప్రజల ఆర్థిక దుస్థితిని ఆదనుగా కొని పరిపాలనా యంత్రాన్ని తమ హస్తగతం చేసుకోడానికి వివిధ పార్టీలవారు ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారనడం శోచనీయమైన విషయం. బర్మాప్రజల దారిద్ర్యాన్ని తొలగించడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవడానికిముందే కొన్నివర్గాలవారు అశాంతిని రేపడానికి పూనుకున్నారు. ఆదేసమయంలో కరెన్‌లు కూడ ప్రత్యేక రాష్ట్రవాంఛతో ప్రభుత్వంపై కత్తికట్టారు. అశాంతి వాతావరణ పరిస్థితులలో అధికారం హస్తగతం చేసికోవడానికి ప్రయత్నించే కొన్ని కమ్యూనిస్టు ప్రాబల్యంగల ముఠాలకు ఈ సావకాశం గొప్పగా వినియోగపడింది. తెల్లపట్టీ దళాలవారుగూడ కరెన్‌లతో పోటీగా ప్రభుత్వంపై దాడిచెయ్యడం మొదలుపెట్టారు. కరెన్‌లను తృప్తిపరచడానికి ప్రధాని థాకిన్ నూ అనేకమెట్లు దిగివచ్చి వారితో రాజీ చేసికోడానికి ప్రయత్నించాడు. కాని అతని ఆశలు నేటికిగూడ ఫలించలేదు. ప్రత్యేక రాష్ట్రాన్ని ఇస్తామన్నా కరెన్‌లు మిగతా ముఠాలవారి ఆసరా చూచుకొని బిర్ర బిగిసి కూర్చున్నారు. కరెన్‌లకు బ్రిటిష్ టోరీల మద్దతుగూడ ఉందని వదంతి. ద్వితీయప్రపంచ సంగ్రామకాలంలో వీరు మిత్రరాజ్యాలకు సాయం చేసినందులకుగాను ఈ వర్గాలవారు కరెన్‌లపై సానుభూతి, అభిమానం చూపిస్తున్నారు. నేటివరకు ప్రభుత్వం కరెన్‌లతోటి, తెల్లపట్టీ దళాలవారితోటి యుద్ధం చేస్తూనే ఉంది. వీటన్నిటికీతోడు అరకాన్ ప్రాంతమందలిముస్లింలుగూడ విప్లవాన్ని లేవదీయ జూస్తున్నారు. బర్మా ప్రభుత్వానికిది గోరుచుట్టుమీద రోకటి పోటులాగుంది. అరకాన్ ముస్లింలకు బర్మా దేశీయులకు సంబంధంలేదనీ, 18వ శతాబ్దం చివరి భాగంలో బర్మా దేశీయులచేతిలో ఓడిపోయే వరకు అరకాన్ రాజులు స్వతంత్రంగా ఉండేవారనీ, పిమ్మట 50 ఏండ్లకు అరకాన్‌ను, దిగువ బర్మాను జయించిన బ్రిటిష్‌వాళ్లు తమకు బర్మీయులతో కృత్రిమ సంబంధాన్ని ఏర్పరచారనీ వీరి వాదం. కాబట్టి వారు అరకానుకు స్వపరిపాలన కోరుతున్నారు. తూర్పు పాకిస్తాన్‌తో కలసిపోయే హక్కుకూడా తమకుందని వీరు వాదిస్తున్నారు. వీరితో రాజీ పడడానికి బర్మా ప్రభుత్వం శాంతి సంఘాలు పంపుతోంది.

ఈవిధంగా, ఏ సుముహూర్తాన్ని బర్మా స్వాతంత్ర్యాన్ని పొందిందో కాని అప్పట్నుంచి అనేక చిక్కులు కలుగుతున్నాయి. ప్రసిద్ధనాయకుల ఘోరహత్య, కమ్యూనిస్టు, దాని అనుబంధ ముఠాల ధిక్కారణ, కరెన్‌ల విప్లవం, అరకాన్ ముస్లిముల తిరుగుబాటు ఒకదాని వెంబడి ఒకటి దాపురించాయి. ఈసమస్య లన్నిటితోటి తన ఆర్థిక పరిస్థితిని చక్కబరచుకోడానికి వ్యవధి చిక్కడంలేదు. వీటన్నింటికి తోడు బర్మా, చైనా సరిహద్దును గూర్చికూడ బర్మా ప్రత్యేక

శ్రద్ధ వహించవలసివుంది. ఈ సరిహద్దు రక్షణ విషయమై బర్మా ప్రభుత్వము, సైనా యునాన్ రాష్ట్ర పాలకులు సంయుక్తరక్షణకు ఒప్పందాన్ని చేసికొన్నారని వింటున్నాం.

ఇతరదేశాల సాయంలేనిదే తనదేశపు విప్లవాలను ఎదుర్కోవడం అసాధ్యమని బర్మా ప్రధాని కామన్వెల్తు రాజ్యాల సాయం అపేక్షించాడు. కామన్వెల్తు ప్రధానుల సమావేశానికి ముందు, ఇండియా, పాకిస్తాను ప్రభుత్వాలతో థాకిన్ నూ సంప్రదింపులు జరిపాడు. ఆ సంప్రదింపుల దృష్ట్యా లండన్‌లో భారత,సింహళ, బ్రిటిష్ ప్రధానుల మధ్య సంప్రదింపులు జరిగాయి. ఆయాదేశాలవారు బర్మాకు సహాయం చెయ్యడానికి అంగీకరించారు. అప్పుడే ఆయా దేశాల రాయబారులు, బర్మాప్రభుత్వం మధ్య సంప్రదింపులు జరిగాయి. బర్మాప్రధాని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంతో చర్చలు జరిపేనిమిత్తం మే 28వ తారీకున బయల్దేరి లండన్ ప్రయాణం చెయ్యడానికి కూడా నిర్ణయించుకున్నాడు.

ప్రత్యేకం ఇండియాకు బర్మా అంటే అధిక శ్రద్ధ ఉంటుంది. దానికి భౌగోళిక, చారిత్రిక, ఆర్థిక, రాజకీయ కారణాలున్నాయి. 1935వ చట్టం అమల్లోకి వచ్చేవరకు ఇండియా బర్మాలు కలసే ఉండేవి. ఒకేప్రభుత్వం రెండింటి వ్యవహారాలు చూచేది. బర్మీయులు బౌద్ధులు. బుద్ధుని జన్మస్థలం మన ఇండియాయే. అనేక మంది భారతీయులు జీవనభృతికై బర్మాలో స్థిరనివాసా లేర్పరచుకొన్నారు. నేడు భారతీయులు సుమారు ఎనిమిది లక్షలవరకు బర్మాలో ఉన్నారు. భారతీయుల క్షేమదృష్ట్యా సైనా ఇండియా బర్మాపరిస్థితులను శ్రద్ధతో గమనించవలసివుంది.

బర్మాలో శాంతిభద్రతలు నెలకొల్పడానికి ఆర్థికంగా, సైనికంగా, ఆయుధాల రూపంగా బర్మా ప్రభుత్వానికి సహాయం చెయ్యడానికి ఆలోచనలు జరుగుతాయని బ్రిటిష్‌మంత్రి బెవిన్ ప్రకటించాడు. "బర్మాలోగల ఎనిమిది లక్షల భారతీయుల విషయం మనం గమనించాలి. బర్మా శాంతిభద్రతలు మనకు వాంఛనీయం. థాకిన్ నూ ప్రభుత్వమే శాంతిభద్రతలు చేకూర్చ గలదు అని నా విశ్వాసం. బర్మా వ్యవహారాలలో సైనికంగా చిక్కుకోవడం మన అభిమతం కాదు. బర్మాలో జోక్యం కలిగించు కోకుండా కేవలం మిత్రరాజ్యానికి చేయగల సహాయమే మనం చేస్తాం" అని పండిత నెహ్రూ ప్రకటించాడు. సైనికంగా చిక్కుకోడం మన అభిమతం కాదన్న నెహ్రూ వాక్యాలు, సైనికంగా సాయంచేస్తాం అన్న బెవిన్ వాక్యాలతో సరిపడడంలేదు. ఏది ఏమైనను బర్మా అంతరంగిక వ్యవహారాలలో జోక్యం కలిగించు కోకుండానే బర్మాకు సాయం చేయవలసివుంది. తన అంతరంగికపరిస్థితులను ఎదుర్కొనేవిధి పూర్తిగా బర్మాప్రభుత్వానికే వదలాలి. ఆర్థిక సహాయమే కాకుండా బ్రిటన్, పాకిస్తానులు బర్మాకు మాట సాయంకూడ చెయ్యవచ్చును. బ్రిటిష్ టోరీలు కరెన్‌లకు రెచ్చగొట్టే ప్రకటనలు చెయ్యకుండా, కరెన్‌లు శాంతియుతంగా బర్మా ప్రభుత్వంతో రాజీ పడే మార్గాల్ని సూచించాలి. అటులనే పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం అరకాన్ ముస్లిములు బర్మా ప్రభుత్వంతో సమాధాన పడేటట్లు చూడాలి. ఈ సందర్భంలో వెనుక ఆస్ట్రేలియా విదేశాంగ మంత్రి చెప్పిన మాటలుగూడ కొంత పరిగణింపవలసివుంది. బర్మాప్రభుత్వానికి, దానిపై విప్లవం సాగిస్తున్న పార్టీలకు మధ్యవర్తిత్వం నెరపడానికి ప్రయత్నించాలి. ఇట్టి సూచననే ఇటీవల జె. సి. టుల్లక్, ఆగ్నేయాసియా యుద్ధకాలపు సేనాని గూడ సూచించాడు. రంగూన్ పరిసర ప్రాంతాల్లో తప్ప తదితర ప్రాంతాల్లో బర్మా ప్రభుత్వానికి పలుకుబడి లేదని అతని వాదన. బర్మాలో శాంతి చేకూరడానికి రౌండుటేబిల్ సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చెయ్యవలసినదిగా అతను సూచించాడు. కాని మధ్యవర్తిత్వంగాని రౌండుటేబిల్ సమావేశాలు గాని బర్మాలో రేకెత్తిన విప్లవజ్వాలలను చల్లార్చగలవని ఆశించలేము. కాబట్టి నెహ్రూ పండితుడు సూచించినట్లు బర్మా అంతరంగిక వ్యవహారాల్లో కల్పించుకోకుండా, సైనికమైన చిక్కుల్లో పడకుండా, ఆపదలో ఉన్న తోటిమిత్రదేశానికి సాయపడినట్లే కామన్వెల్తు దేశాలు బర్మాకు సహాయపడవలసివుంది.

ప్రజ - ప్రభుత

యం. ఆర్. కృష్ణ

మద్రాసు మంత్రివర్గమును సువిశాలము చేయుటకు ఈ మధ్యన వర్గ రాజకీయ నాయకులు చేసిన ప్రయత్నాలు భగ్నమయ్యాయి. ఎడతెగని సంప్రదింపులు జరుపుతూ, శరీరాలు నగుళ్ళుపడిచే ఉన్నతభావాలు విరివిగా ప్రకటించారు. దీనివలన ప్రజలు యథార్థాన్ని సులువుగా గ్రహించారు. శ్రీ కుమారస్వామి రాజాగారి యెన్నికపట్ల ప్రజలు ఆదినుంచీ తమ అసంతృప్తిని ప్రకటిస్తూనే వున్నారు. వారు రాష్ట్రప్రజల యిక్కట్లను నిర్మూలించలేని దుర్బలులని మంత్రివర్గ సభ్యుల పేర్లు ప్రకటించిననాడే వ్యక్తమైనది. ఇక మిగిలినవి వారు ఆశువుగా సెలవిచ్చిన అపురూప ఆదర్శాలు. వారు రాష్ట్రప్రజల హృదయాలను మారగొనడానికి చేసిన మహోపన్యాసాలు, భగ్నమైన ప్రజాహృదయాలకు మాత్ర వేలేదు. రెండుసంవత్సరాల వింతపరిపాలనతో, అసమర్థ ప్రభుత్వంతో, తమ సర్వస్వాన్నీ కోల్పోయిన పీడిత ప్రజానీకానికి శైత్యోపచారములు ఎట్లా పనికివస్తాయి? శ్రీ రాజావారు వారికి ప్రధానపదవిని అందిచ్చిన రెడ్డియారువలెనే చక్కని యుక్తులతో, తేనెలొలుకు వచనాలు యెడతెగకుండా విసురుటతో, విపరీత సేనాశక్తిని ప్రకటించుటతో రాష్ట్రప్రజలను మభ్యపెట్ట చూశారనుటలో అతిశయోక్తి ఏమీవుండదు.

శ్రీరాజాగారు తామేమో శుద్ధ ప్రజాసేవాభిలాషులమని, తాము మంత్రివర్గాన్ని సువిశాలం చేయుటతో వర్గ రాజకీయాలను అధిగమించి అంతరింపజేస్తామనీ ప్రకటించారు. అసలు ముఠారాజకీయాల వరప్రసాదులే తామని గుర్తెరింగి, తమకా పదవి నిచ్చిన మహాదాతకు ద్రోహంచేయ సాహసిస్తామంటే నమ్మేటంత అమాయికులుగారీ ప్రజాకోటి!

శ్రీ రాజావారు మంత్రివర్గమును సువిశాలము చేయుటతో వర్గరాజకీయాలు అంతరిస్తాయని ప్రకటిస్తూ, డా. సుబ్బరాయను, ప్రకాశం ప్రభృతులను తమ వర్గాలనుంచి యిరువురు వ్యక్తుల నంపవలసినదిగా కోరినారు. కాని ఈ అర్థంలేని పద్ధతి ననుసరించే దెవరు? 15 వోట్ల మెజారిటీతో గెలిచిన కారణాన తాము మంత్రివర్గనిర్మాత కాగలిగినారు. కాని ఈపదవికోసం శ్రీ రాజాగారు తమ స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యం, ఆత్మవిశ్వాసం కూడా త్యాగం చేయవలసివచ్చి చేశారు. శ్రీ రాజావారు ఆదిలోనే సెలవిచ్చినట్లు, వారికి అర్హతకన్న, అదృష్టమే కారణమై ఈ పదవి దొరికింది. వారు దీనిని మహాప్రసాదంగా స్వీకరించారు. ప్రధాని కాక పూర్వం శ్రీరాజావారు కూడ ఒక సాధారణ శాసనసభ్యులే. ప్రజలమధ్యన తిరిగినవారే. ఇప్పుడు తిరిగి తాము వరించుకొన్న ఏడుగురి మంత్రుల పరిపాలనవల్ల తాము కూడా, ఇతర పౌరులవలె బాధపడినవారే.

ప్రకాశంగారు సమర్పించిన మెమోరాండముపై తామొక ప్రకటన చేస్తూ తాము వర్గ రాజకీయాల నెప్పుడూ గుర్తించబోమనీ, అలా గుర్తిస్తే నూతనవర్గము ఉత్పత్తి కాకమానదని సెలవిచ్చారు. తాము ఇప్పటివరకూ మంత్రివర్గ నిర్మాణంలో అవలంబించింది ముఠా రాజకీయాలే. తమ యెన్నికకు కూడ కారణమైంది ముఠా రాజకీయాలే. ముఠారాజకీయాలను అంతరింపచేయవలెనను ఆందోళనే తమకు లెన్నగా, నిజముగావుంటే తాము మంత్రివర్గ నిర్మాణంలో ప్రజాభిమతాన్ని పాటించి వుండవలసింది. కాని లోపభూయిష్టమైన మార్గాన్ని ఆయన కోరి అవలంబించారు. వర్గ రాజకీయాలను ఇనుమడింపజేసే కార్యకలాపాన్ని పైనవేసుకొన్నారు. ప్రకాశంగారు మంత్రులపై చేసిన ఆరోపణల నిజానిజాలతో తమకు ప్రసక్తి లేదన్నారు. కాని ఆయన సాధారణ శాసన సభ్యులుగా రాష్ట్రంలో వుండి, దుష్పరిపాలన అనుభవించి, నిజా నిజాలను గ్రహించి వుండి, తమకు ఆ విషయంలో ప్రమేయమే లేదనీ, తామెన్నుకొన్న మంత్రులు చాలా యోగ్యులనీ ప్రకటిస్తే ప్రజానీకం ఆశ్చర్యపడక మానదు. మొదటే తాము శ్రీ నాడారు చేతిలో

కీలు బొమ్మయనీ, ఆయన ఆజ్ఞలు మినహా యేమీ చేయలేమనీ సెలవిచ్చి వుంటే ప్రజలు తమ సత్యసంధతనైనా మెచ్చుకొనేవారు. కాని ఆయన చల్లని మాటలతో మభ్యపెట్ట చూసుకొన్నారు. ఆ పద్ధతినే కొనసాగిస్తున్నారు.

వెనుకటి రెడ్డియారువలెనే తాముకూడా విచిత్ర ప్రకటనలు చేయడం మొదలుపెట్టారు. మంత్రి సత్తములెవరైనప్పటికీ, ఆంధ్రరాష్ట్ర విషయం ఏమైనప్పటికీ, చెన్నపట్టణం చెయ్యిజారినప్పటికీ ప్రజలకు యే విధమైన సంబంధం లేదని, ఈ విషయాలలో కల్పించుకొనే వారల్లా ఒక్క రాజకీయవేత్తలేననీ ఆయన ప్రకటించారు. ఈ ప్రకటన చాలా విచిత్రంగా ఉన్నది. తమ రాష్ట్రం, తమ ప్రభుత్వం, తమ హక్కులు ప్రజలు యెప్పుడూ చూచుకొంటూనే వుంటారు. పోటెచ్చి దుష్పరిపాలనను కొనితెచ్చుకోలేరు. బ్రిటిష్ బానిసత్వములోని మూగ ప్రజలు కారు నేటి రాష్ట్ర ప్రజలు. వారిని అర్థంచేసుకొనే ప్రతినిధులు కరువయ్యారు. శ్రీ రాజాజీవారు చెప్పినట్లు ప్రజలు కోరేది సుప్రభుత్వమే. ఆలక్ష్యసాధనకు అవసరమైన కార్య కలాపంతో ప్రజలకు సంబంధము లేదనడం అసమంజసము.

మంత్రులను వేసికొనుటలో ఈ మంత్రిని వెయ్యమని, ఆ మంత్రిని వద్దని చెప్పడానికి ప్రకాశంగారెవరని ప్రశ్నించారు ప్రధాని. ఈ ప్రశ్న అర్థశూన్యమైన ప్రశ్న. ప్రజానాయకుడైన ప్రకాశం పౌరుడి హక్కులను కోల్పోలేదని ప్రధాని గుర్తించాలి. తమ బాగోగులు చూచుకొనవలసిన వారు ప్రజలు. ప్రజాభిమతానికి విరుద్ధంగా జరుగుచున్న చర్యలను ఖండించవలసిన వారు ప్రజా నాయకులు. ఈ విషయాన్ని ప్రస్తుతానికే కాకుండా ఆయన యెల్లప్పుడూ గుర్తుంచుకోవాలి.

ప్రకాశంగారు సమర్పించిన మెమోరాండంపై తన రిమార్కులు శ్రీ రాజాజీవారు ప్రజలకు ప్రకటించి తీరాలి. ఇది రహస్యంగా వుంచవలసిన పని భీతిలేని వ్యక్తికి యెన్నడూ లేదు. తానేమైన రిమార్కులు వ్రాయదలచుకుంటే అవి ప్రజలకు తెలిపి వారి అభిప్రాయాన్ని గమనించవలసిన బాధ్యత ప్రధానిమీద పూర్తిగా వుంది.

కాంగ్రెసు అధిష్ఠాన వర్గంకూడ ముఠా రాజకీయాలకు లొంబడి, తమ సేవానిరతినీ, పవిత్రతను యేనాడో కోల్పోయారన్న విషయం ప్రజలకు విశదమే. కాని సంస్థను రక్షించవలసిన గురుతర బాధ్యత వహిస్తున్న కాంగ్రెసు అధిష్ఠానవర్గం, ఇప్పటికే క్షీణిస్తున్న సంస్థ భావిని దృష్టిలో ఉంచుకొని, ప్రజాభిప్రాయాన్ని పాటించి, ప్రకాశంగారి విజ్ఞప్తిపై ఉచితమైన చర్యను గైకొనవలసిన అవసరం వుంది. కాంగ్రెసు హైకమాండు అన్యమనస్కంగా ఈ విషయంలో ప్రవర్తిస్తే కాంగ్రెసు పతనం తప్పదు. అరాచకము తాండవించక మానదు.

ఇక-వర్గరాజకీయాల నంతం చేయవలెనని ఉబలాటపడి, యెక్కడలేని ఆందోళనా అనవసరంగా చెందుతున్న రాష్ట్రప్రధాని కొకవిజ్ఞప్తి. శ్రీ రాజాజీగారు ప్రస్తుత మంత్రివర్గంతో సహా వెంటనే రాజీనామానిచ్చి. వర్గరాజకీయ నిర్మూలనకు మార్గాన్ని సుగమంచెయ్యాలి. వారు నియమించిన మంత్రులలో ప్రజానురాగంగల వారొక్కరూ లేరు. ఇటువంటి మంత్రులను వేసుకొన్న వారు కూడ ప్రజాహృదయాన్ని చూరగొనడానికి అవకాశాలు మృగ్యం. వెంటనే రాజీనామా నిస్తే ప్రజాసేవాభిలాష వ్యక్తమవుతుంది.

ప్రస్తుతం నూతనమంత్రులను నియమించవలసిన అవసరంలేదని, ఇంకొక యిద్దరిని తృప్తిపరచడానికే తామిస్తామన్నామనీ ప్రకటించారు ప్రధాని. అనవసరంగా ప్రజావిశ్వాసం వ్యర్థపరచడానికి తమకధికారమెవరిచ్చారో తెలియజెప్పాలి. అవరమైన మంత్రుల నియామకం కోసము ఇంతరాద్ధాంతమేల జరగవలసి వచ్చెనో దురూహం! దీనివిషయంలో కాంగ్రెసు హైకమాండు ప్రధానివద్దనుంచి సంజాయిషీ తీసుకోవాలి.

ప్రస్తుతం రాష్ట్రాన్ని ఆవరించివున్న ఈ అసమర్థ ప్రభుత్వాంధకారంనుంచి ప్రజలను రక్షించవలసిన బాధ్యత కాంగ్రెసు హైకమాండుపై వున్నది. వెంటనే ఈ అసమర్థ పరిపాలనకు స్వస్తివాక్యం పలికి, సత్వర సుప్రభుత్వ నిర్మాణానికి ప్రజలూ, పెద్దలూ కూడ పూనుకోవాలి.

'ఇంకా ఎన్నాళ్లు, ఈ పరీక్షలు?'

తాడిమళ్ల జగన్నాధరావు

సిపాయిల తిరుగుబాటు జరగడంతో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం మేలుకుంది. ఇండియాపై శాశ్వతాధికారాన్ని చలాయించడానికి ఇండియనులను భాషా సంస్కృతులద్వారా వశపరచుకోవాలని తలపెట్టింది. అందుచేత పాశ్చాత్య నాగరికత, సాంప్రదాయాలు, విద్య భారతీయులమీద రుద్దింది. సిపాయిల తిరుగుబాటు జరిగిన వెన్వెంటనే విశ్వవిద్యాలయాలు, ఉన్నత న్యాయస్థానాలు స్థాపితమయాయి. ఇంగ్లీషు విద్య నేర్చినవారికే ఉద్యోగాలివ్వడం ప్రారంభించడంతో, ఉద్యోగాపేక్ష కొద్దీ అనేకులు విశ్వవిద్యాలయాల్లో చేరారు. ఆ విద్యతో పాటు దానికి అనుగుణంగా పరీక్షా పద్ధతికూడ ప్రవేశ పెట్టబడింది. అది లగాయితు విద్యార్థులు పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణత పొందడమే తమ ఆశయంగా పెట్టుకొని విశ్వవిద్యాలయాల్లో చేరుతున్నారు.

'భారతీయ విద్యార్థులు ఏదోవిధంగా పరీక్షల్లో ఉత్తీర్ణత పొందడాన్నే దృష్టిలో పెట్టుకున్నారు. పరీక్షలలో సఫలత పొందడానికి ఎటువంటి కృత్రిమ మార్గం అనుసరించడానికైనా వారు జంకటంలేదు. క్రమశిక్షణ ఈ విధానంతో నాశనమయింది.' అంటూ ప్రధాని నెహ్రూ లాడన్‌లో ఉపన్యసించారు. సర్దార్ పటేలు హైదరాబాదు సందర్శించినప్పుడు, అందుకు గౌరవ సూచకంగా తాము పరీక్షలలో అపజయం పొందినా ఉత్తీర్ణులుగానే పరిగణింపబడాలని కొందరు విద్యార్థులు ఆందోళన చెయ్యడం శోచనీయమే. పరీక్షల ప్రశ్నపత్రాలు ఇటీవల అధికంగా వెల్లడి అవుతున్నాయి. గతసంవత్సరం స్కూలుఫైనల్ పరీక్షాపత్రాలన్నీ బహిరంగమయాయి. ఈ సంవత్సరం మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయంలో అనేక ప్రశ్న పత్రాలు తెలిసిపోయాయి. ఒక్క మనరాజధానిలోనే గాదు, అనేక ఇతరప్రాంతాల్లో కూడా పరీక్షా పత్రాలు వెల్లడి అయ్యాయి. లక్నో వీధుల్లో పరీక్షా పత్రాలు అమ్మబడ్డాయి. పరీక్షా పత్రాలవిషయంలోనే కాక పరీక్షాసమయాల్లో గూడ అనేక అక్రమ మార్గాలు అనుసరింప బడుతున్నాయి. పరీక్షా భవనంలో పరిశీలకులుగా నియమింపబడిన అనేకమంది ఉపాధ్యాయుల పరిస్థితి చాలా క్లిష్టంగా ఉంటోంది. వారిని విద్యార్థులు బెదరిస్తున్నారు. అనేక పరీక్షలు పోలీసుల సహాయంతో నడుప బడుతున్నాయి. నవఖాలీలో ఇతరులు పరీక్షాస్థాన సమీపానికి రాకూడదని 144 వ సెక్షను కూడ ప్రయోగింప బడింది. పరీక్షానంతరం గూడ విద్యార్థులు అనేక అక్రమ మార్గాలను అవలంబిస్తున్నారు.

మార్కులు సంపాదించడానికి జవాబు పత్రాలను దిద్దేవారిని వివిధమార్గాల ఆశ్రయిస్తున్నారు. పరీక్షా ఫలితాల ప్రకటనానంతరం, ఉత్తీర్ణులుకాని కొందరు విద్యార్థులు ఆత్మహత్యలు చేసుకోవడం కూడ చూస్తున్నాం. ఈ విధంగా పరీక్షల ముందు, పరీక్షలలోను, తరవాత అనేక అఘాయిత్యాలు జరుగుతున్నాయి.

దీనికి ముఖ్యకారణాలు రెండు: ఒకటి-ప్రస్తుత పరీక్షా విధానంలోని లోటు; రెండవది-ఏ ఉద్యోగానికైనా పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణతనే ప్రాతిపదికగా పెట్టడం. పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణత పొందడం విద్యార్థులకు జీవిత సమస్యగా పరిణమించింది. విద్యార్థి భావిజీవితమంతా తన పరీక్షా ఫలితాన్ని బట్టే ఉంటుంది. ప్రస్తుత పరీక్షా విధానంలో ఉన్న లోటుకు మూల కారణం ప్రస్తుత విద్యా విధానం. 'అసలు లోటంతా విద్యావిధానంలోనే ఉంది. దాన్ని బట్టే పరీక్షా విధానంగూడ నిర్ణయింపబడి ఉంది. కాబట్టి విద్యార్థులు ప్రస్తుత పరీక్షా విధానంపై కత్తి కడితే లాభంలేదు; వారు ప్రస్తుతవిద్యావిధానం మారాలని వాదించాలి. ఇట్టి విద్యావిధానం ఉన్నంతకాలం డిటెన్షన్ పద్ధతికూడ ఉండక తప్పదు' అని డాక్టర్ పట్టాభిగారు డిటెన్షన్ పద్ధతిని నిరసిస్తూ సమ్మె చేసిన విద్యార్థులకు సమాధానం చెప్పారు.

పట్టాభిగారు చెప్పినట్లు ప్రస్తుత విద్యా విధానంలోనే పెద్దలోటుందన్న విషయం నిర్వివాదాంశం. వాస్తవికపరిస్థితులకు అనుగుణంగా దాన్ని సవరించ వలసిందే. ప్రస్తుత విశ్వవిద్యాలయాలు విద్యార్థులను గుమాస్తాలుగా తయారు చేసే ఉత్పత్తి కేంద్రాలుగా పనిచేస్తున్నాయి. తెలివితేటలు, విజ్ఞానం సంపాదించాలనీ చదువుచున్న వారు బహుస్వల్పం. చదువంతా ఉద్యోగపుటాశతోటే. విదిచదివినా అదృష్టితోటే. ఒకవిషయం ముఖ్యమైనదా, కాదా అనే విషయం పరీక్ష పత్రాల దృష్ట్యా నిర్ణయింప బడుతుంది. నేడు వ్యవసాయ కళాశాలల్లో చదువుతున్న విద్యార్థులలో ఎందరు విద్యానంతరం వ్యవసాయం చెయ్యాలనే ఆశయంతో చదువుతున్నారు? నిజంగా జీవితంలో వ్యవసాయం చేసుకొని జీవించడం వారి ఆశయం కాదు. ఇలాగే యితరతర గతులలోకూడ ఉద్యోగసంపాదనే విద్యాభ్యాసానికి లక్ష్యం. అఖరికి ఈవిధమైన విద్యాధికులు నానాటికి అధికమయి, తద్వారా నిరుద్యోగ సమస్య ఏర్పడుతోంది. ఇట్టి పరిస్థితులలో కర్తవ్యం ఏమిటి? ఇట్టి విద్యావిధానం కొనసాగవలసిందేనా ? ఈ విద్యావిధానం ఉన్నంతకాలం ఇట్టి పరీక్షావిధానమే ఉండవలసిందేనా? భావి జీవిత నిర్ణయానికి పరీక్షాయోగ్యతలే గీటురాయిగా పనిచెయ్యాలా? ఒకడు కష్టించి రెండు సంవత్సరాలలో ఆర్జించిన జ్ఞానం, తెలివితేటలు రెండుగంటలు జరిగే పరీక్షలో నిర్ణయింపవలసిందేనా? అనారోగ్య కారణాలచేతగాని లేక తదితర కారణాలచేత గాని ఆ రెండుగంటల కాలంలో విద్యార్థి సరిగా పరీక్షలో వ్రాయలేకపోతే అతని భావి జీవితం నాశనం కావలసిందేనా? కొన్ని ప్రశ్నలు మాత్రమే ఊహించి, వాటినే వల్లెవేసి, అదృష్ట వశాత్తు పరీక్షలో వాటినే ప్రశ్న పత్రాలలో పొంది జవాబు వ్రాసిన విద్యార్థి యావత్తు పాఠ్యగ్రంథాన్ని పఠించిన విద్యార్థికంటె పరీక్షలో ఉత్తముడుగా పరిగణింప బడవలసిందేనా?—ఈప్రశ్న లన్నిటికీ జవాబు చెప్పడం సులభసాధ్యమైన విషయమైనా వాటిపరిష్కారానికి తగిన ఉపాయంమటుకు కష్టమైనది. వ్యవసాయ కళాశాలలలో పెద్దపెద్ద డిగ్రీలం పొందిన వ్యక్తికన్న ఒక సామాన్య రైతు సమయోచితంగా వర్తించవచ్చును. పెద్ద ఇంజనీరింగు డిగ్రీలు సంపాదించిన వ్యక్తికన్న ఒక మామూలు కూలీ కొన్ని సందర్భాలలో విశేషజ్ఞానాన్ని కనబరచవచ్చును. డొమెస్టిక్ సైన్సులో పెద్దపెద్ద పట్టాలను పొందిన స్త్రీకన్న ఒక సామాన్య గృహిణి గృహకృత్యాలను అధికమైన తెలివితేటలతో నిర్వహించవచ్చును. నేటి పత్రికా నిర్వాహకులలో జర్నలిజం కోర్సులు ఏమీ చదువనివారు అనేకులు లేరా! వారు కేవలం జర్నలిజం తరగతులు చదువని కారణంగా పత్రికా నిర్వహణ కుంటుపడిపోయిందా? కాబట్టి ఉద్యోగాలకు విశ్వవిద్యాలయపు డిగ్రీలనే ప్రమాణాలుగా స్వీకరించవలసిన అవసరంలేదు. కొందరికి తాత్కాలిక ఉద్యోగాల నివ్వవచ్చు. ఆ ఉద్యోగ కాలపరిమితిలో వారి పనినిబట్టి వారిని శాశ్వతోద్యోగులుగా నియమించవచ్చును. మరి కొందరిని ఆయా ఉద్యోగాలకు అవసరమైన ప్రశ్నలువేసి వాటికి వారిచ్చిన సమాధానాలను బట్టి ఉద్యోగాల్లో వెయ్యవచ్చును.

పెద్దపెద్ద వ్యాపారస్థులంతా డిగ్రీదారులు కాదు. కాబట్టి కొన్నితరహాల ఉద్యోగాలకు కేవలం యూనివర్సిటీడిగ్రీల ప్రసక్తి తగ్గించడంతో పరీక్షల ప్రాధాన్యం కొంత తగ్గుతుంది. ప్రస్తుత విద్యావిధానంలో పరివర్తన జరిగేలాగా పరీక్షా విధానాలను మార్చడానికి కూడ కొన్ని పద్ధతులు సూచింపబడుతున్నాయి. ఏ వారంలో బోధించిన బోధనావిషయాలపై ఆ వారాంతంలోనే పరీక్ష జరిపి అందులో అర్హతపొందినవారికే పైవారపు పాఠాలు నేర్చుకోడానికి అర్హులుగా చెయ్యాలని కొందరు సూచిస్తున్నారు. అవసరమనితోస్తే ఈ కాలపరిమితిని పక్షానికి కూడ పొడిగించవచ్చును. ఈపద్ధతి ప్రస్తుత పరీక్షా విధానాలలోట్లు కొన్ని తొలగించవచ్చును. కాని అట్టిఏర్పాటు జరిగితే విద్యార్థి పూర్తిగా ఉపాధ్యాయుని చేతులలో ఉండవలసి వస్తుంది. పరీక్షకులు తమ వ్యక్తిగత ద్వేషాలను పురస్కరించుకొని కొందరు విద్యార్థుల్ని ఉత్తీర్ణులు కాకుండ చేయవచ్చును.

ప్రస్తుతం విద్యార్థి తన పరీక్ష చదువులలో అంతగా ఆసక్తి చూపించకపోడానికి ఆ తరగతి అంటే ఆవిద్యార్థికి అభిమానం లేకపోవడం ఒక కారణం. ఉదాహరణకు ఇంటర్మీడియేట్‌లో ఉత్తీర్ణులైన అనేక విద్యార్థులు ఏదో ఒక సాంకేతిక కళాశాలలో ప్రవేశించాలని కోరుకుంటారు. కాని అట్టి కళాశాలలలో స్థానాలు తక్కువగా ఉండటంవల్ల, ఉన్న కొద్ది స్థానాల్ని అర్హతలను బట్టికాక కులాలనుబట్టి ప్రత్యేకించడంచేత, సాంకేతిక కళాశాలలలో స్థానాలు లభించడంలేదు. దానితో వారు బలవంతపు బ్రాహ్మణార్థంగా ఏ బి. ఏ. తరగతిలోనో, ఇష్టంలేని యింకేదో తరగతిలోనో చేరడం సంభవిస్తోంది. నూతనంగా చేరిన తరగతిలో ఆసక్తిలేకపోవడంతో, విద్యాబోధనయందు శ్రద్ధలేక, పరీక్షాసమయాల్లో వక్రమార్గావలంబనంతో ఉత్తీర్ణులు కావాలని చూస్తున్నారు. కాబట్టి టెక్నికల్ కళాశాలలను ఎక్కువగా పెంచితే ఈవిధమైన లోటు సద్దుబాటవుతుంది. ప్రతివిద్యార్థికి తన అభిరుచినిబట్టి విద్యాభ్యాసం పొందే అవకాశం కల్పించాలి.

ఎన్ జీ వోల ఉద్యోగ పరిస్థితులు

పెనుమాక రామచంద్రరావు

నాన్ గెజిటెడ్ ఆఫీసర్ల సమ్మె ముగిసి దాదాపు ఒకటిన్నర సంవత్సరమయింది. చరిత్రాత్మకమైన ఆ సమ్మెమీద అనేక మంది తమతమ అభిప్రాయాలను–సమ్మెకు అనుకూలంగాను, ప్రతికూలంగాను - యిచ్చారు. వారి వారి అభిప్రాయా లెలావున్నా ప్రభుత్వోద్యోగుల కోరిక లెవరూ అన్యాయమని త్రోసివేయలేరు. ఈ విషయంలో మాత్రం ప్రజానీకమంతా ఏకాభిప్రాయంతో ఉన్నారని ధైర్యంగా చెప్పవచ్చు. యుద్ధంవల్ల ధర లపరిమితంగా పెరగడం, ప్రజల దైనికావసరాలయిన వస్తువులు అందుబాటులో లేకపోవడంవల్ల ప్రజ లనేక బాధలు పడ్డారు - యింకా పడుతున్నారు. ముఖ్యంగా కొద్ది జీతాలు తీసికొంటున్న ప్రభుత్వోద్యోగుల పరిస్థితులు దుర్భరంగా ఉన్నవి. ప్రభుత్వ మెంతో దయతో యిస్తున్న రక రకాలయిన, కొద్ది కొద్ది అలవెన్సులు ఏవిధంగానూ ఉపయోగకరంగా లేవు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో, ఎంతో కాలంగా పెట్టుకున్న మొరలన్నీ విఫలమై పోవడంతో, వారు సమ్మెకుపక్రమించక తప్పింది కాదు. సుమారు ఏడుదినాలవరకు జరిగిన ఈ సమ్మెను జయప్రదంకాకుండా చేయడంకోసం ప్రభుత్వ మెన్నో ఉపాయాలు పన్ని, కొంతవరకు కృతకృత్యురాలయింది కూడ.

సమ్మెఫలితంగా, అనేకమంది తాత్కాలికోద్యోగులు (9, a, candidates) నిరుద్యోగులయారు. (వీరిలో చాలమంది దాదాపు నాలుగయిదు సంవత్సరాలనుండి చేస్తున్నవారు.) వీరి సంఖ్య రాష్ట్రం మొత్తంమీద దాదాపు ఇరవైవేల వరకూ ఉండవచ్చు. వీరంతా ఉద్యోగాలు పోయినప్పటినుంచి పడరానిపాట్లు పడుతున్నారు. నిరుద్యోగసమస్య నెదుర్కొనటానికి ప్రభుత్వం చేసే ప్రయత్నాలన్నీ నిరుత్సాహకరంగా ఉన్నాయి. ఉద్యోగాలిచ్చే అధికారం ఆఫీసర్లనుండి పోయి, ఇండియా ప్రభుత్వంవారు ఏర్పాటుచేసిన ఎంప్లాయ్‌మెంట్ ఎక్ఛేంజివారి చేతిలోకొచ్చింది. అయినా వారి ఆఫీసులో ఫైల్లు పెరుగుతున్నాయి కాని, ఉద్యోగాలు మాత్రం బహుకొద్దిమందికి మాత్రమే దొరుకుతున్నాయి.

పోతే, సమ్మెలో బయటికి వెళ్ళగొట్టబడకుండా, యింకా ఉద్యోగాలు చేస్తున్నవారి విషయం కూడ అంత తృప్తికరంగా లేదు. సమ్మెఫలితంగా, ప్రభుత్వోద్యోగుల జీతాల్లో రెండు రకాల అభివృద్ధి వచ్చింది. ఒకటి నాలుగు రూపాయల యింక్రిమెంటు, రెండవది ఆరురూపాయలది. ప్రభుత్వ మే ఉద్దేశంతో యిచ్చిందో, యీ చిన్నమొత్తాలు ప్రభుత్వోద్యోగుల కే

విధంగానూ చాల వసేది నిర్వివాదాంశం. కారణమేమంటే, ఆ నాలుగు రూపాయలు వీరి చేతులలోకి రాకపూర్వమే, వీరి ఖర్చులు, రెండు రెట్లయినాయి.

మచ్చుకి గుంటూరులాంటి పట్టణంలో వున్న గుమాస్తాని తీసుకోండి. గుంటూరులో వున్న లోయర్ డివిజన్ గుమస్తాకు నెలకు, అన్ని అలవెన్సులు కలిసి, డెబ్బైమూడు రూపాయలు వుంటాయి. ఈ డెబ్బైమూడులోను అతను నెలదినాలు నెట్టాలన్నమాట. ఖర్చుల్లో మొదటి ఖర్చు యింటిఅద్దె. గుంటూరులో అద్దెలు మహా విపరీతం. (గుంటూరులో మాత్రమే కాదు, అన్నిచోట్లలోనూ అలాగేవున్నవి.) కనీసం పదిహేను రూపాయలన్నా పెట్టకపోతే రెండు గదుల భాగ్యం దొరకదు. డెబ్బైమూడు రూపాయల్లోను పదిహేను రూపాయలు యింటి బాడుగక్రింద పోతే, మిగిలిన యాభైయెనిమిది రూపాయలతోనూ సంసారం గడపడం ఎంతకష్టమో సులభంగా అర్థమౌతుంది. భార్యాభర్తలేగల సంసారమయినా, యీ రూ 58 లతోనూ నెలరోజులు గడపడం చాలాయిబ్బందిగావుంటే, ఇక ఒకరిద్దరు పిల్లలుగల వారి దశ వర్ణనాతీతం. సగటున రూపాయకి మానెడు బియ్యం (ప్రత్యేక పరిస్థితుల్లో అంతకంటే తక్కువకూడ) కొని, ఏ విధంగా కాపురం చేయాలో అర్థం కాక ప్రభుత్వోద్యోగులంతా పిచ్చెత్తి పోతున్నారు. (ఈ పిచ్చి బయటికి కనబడదు లెండి. పెండ్లాం బిడ్డల సమక్షంలో మాత్రం బయటికి వస్తూంటుంది). ఇక- వందరూపాయలు, అంతకంటే పైన- అంటే, నూటపాతిక రూపాయలదాకా వచ్చే అప్పర్ డివిజన్ గుమాస్తాలు అరుదుగా వుంటారు. ఎందువల్లనంటే, అప్పర్ డివిజన్‌కి వచ్చేటప్పటికి కనీసం నలభై సంవత్సరాలయినా వెడతాయి. పైగా వీరికి తప్పకుండా పిల్లలుంటారు. మగపిల్లలకు చదువులు, ఆడపిల్లలకు పెండ్లిండ్లు ఈ నూటపాతిక రూపాయల జీతగాళ్ళకైనా ఎంత కఠినసమస్యో కొంచె మాలోచిస్తే తెలుస్తుంది. నిరక్షరాస్యతను నిర్మూలనం చేయడానికి కంకణం కట్టుకున్న ప్రభుత్వం హైస్కూల్, కాలేజీల జీతాలుకూడ పెంచింది. ఈ స్వల్పజీతాలతో పెద్ద చదువులు చదివించలేక అనేకులు తమ పిల్లలను స్కూలు ఫైనలులోనే మాన్పిస్తున్నారు. ఎన్ని తెలివితేట లున్నా, ఎంత అభివృద్ధిలోకి రావడానికి అవకాశ మున్నా, డబ్బు లేకపోవడంవల్ల, వీరి గతి అధోగతి అవుతున్నది. ఇక ఆడపిల్లలకి పెండ్లిండ్లు చేయాలంటే, ప్రభుత్వం యిన్‌ఫ్లేషన్ ప్రమాదం ఎదుర్కొనటానికి చేస్తున్న ప్రయత్న మంతైనా చేయకపోతే, పెండ్లి కాదని గట్టిగా చెప్పవచ్చు. పోనీ, ఉన్న దేమైనా తెగనమ్ముకొని ఉన్నవారు చేస్తే, ఇక ఏమీలేనివారి గతేమిటి? మనదేశంలో ఎక్కువమంది ఏమీలేనివారని మాత్రం మరువవద్దు. ఇలాటి పరిస్థితుల్లో ఆడపిల్లలకు పెండ్లిం డెలా అవుతాయి, పెండ్లిండ్లు చేయక ఎంతకాలమని యింట్లో పెట్టుకొని ఉండగలరు? పోనీ చదువులు చెప్పిస్తారంటే, మగపిల్లలకే చెప్పించలేరే ఆడపిల్లలకుకూడ ఎక్కడచెప్పిస్తారు! ఈడొచ్చిన ఆడపిల్లలను పెండ్లిచేయకుండా యింట్లో అట్టి పెట్టుకొంటే కలిగేబాధ, ఆడపిల్లలు గల తలిదండ్రులందరికీ విదితమే.

పైపరిస్థితులన్నీ పర్యాలోచిస్తే, ప్రభుత్వోద్యోగులు ఎంతెంత అవస్థలపాలవుతున్నారో, ప్రతివారికీ అర్థమవుతుంది. ఈ మధ్యనే సెక్రటేరియట్ ఉద్యోగుల సమావేశంలో మాట్లాడుతూ, మంత్రి శ్రీ గోపాలరెడ్డిగారు- 'ప్రభుత్వాలు మారినా, ప్రభుత్వోద్యోగులు మారరు: ఏ ప్రభుత్వ మున్నా, ఉద్యోగులంతా విశ్వాసంతో పని చేయా' లన్నారు. కాని కాలేకడుపులతో, చలించే మనస్సులతో ఎంత కాలం విశ్వాసంతో పనిచేయగలరని శ్రీ రెడ్డిగారు అనుకున్నారో మాత్రం దురూహ్యంగా ఉంది.

మంత్రులు, తమ జీతాలు వెయ్యిరూపాయలకు పెంచుకోవడంలో గల ఆవశ్యకత, తమ ఉద్యోగుల జీతాలపెంపకంలో గుర్తించలేకపోవడం- కేవలం ప్రభుత్వోద్యోగుల దురదృష్టం. దేశనాయకులై వుండి, దరిద్రనారాయణ సేవ చేస్తున్నామని ఉపన్యాసాలిచ్చే ఈ జాతీయనాయకులు ప్రజల్లో ఒక ముఖ్యభాగమైన ప్రభుత్వోద్యోగుల దీనాలాపాలు పట్టించుకోకపోవడం నిజంగా శోచనీయం.

మార్క్సిజమ్ : త్రిక సిద్ధాంతం

వైజ్ఞానిక యుగారంభంతో శాస్త్రదృష్టితో ప్రకృతిని పరిశీలించడం అధికమయింది. దృశ్యములయిన విషయాలను పరిశీలించి ప్రాపంచిక సంఘటనలను వివరించడానికి, కేవలం ఊహాత్మకములయిన సిద్ధాంతాలను మేధావులు అన్ని కాలాలలోనూ ప్రతిపాదించారు. అందులో మార్క్స్- సంఘం, దాని సృష్టి, సంఘీయుల పరస్పరసంబంధాలూ సంఘంలో కలిగే మార్పులూ, వీటన్నింటినీ వివరించడానికి తన త్రిక సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించాడు.

ఇతరశక్తులు పని చేయలేదు. కేవలం శాంతిమయమయిన జీవితం తప్ప ఇతర ఆశయములు సంఘీయులకు లేవిప్పుడు, జీవితావసరములు కేవలం కనిష్ఠములుగా వున్నప్పుడు సంఘ స్వరూపం సంఘ స్వామ్యంగానే వుండేది. అదిలో వున్న ఆ సంఘ స్వామ్యంనుంచి వ్యక్తి స్వామ్యం ఆరంభం అయింది. అలాగే, అనిర్దిష్టమయిన వస్తుపరిభ్రమణంనుంచి అనేకసహస్రశతాబ్దాలలో నేటి ప్రకృతి తయారయింది. సంఘ స్వామ్యంపోయి వ్యక్తిస్వామ్యం రావడానికయినా, అనిర్దిష్టమయిన వస్తువు తన పరిభ్రమణంతో ప్రస్తుతస్థితిని పొందడానికయినా ఏదో శక్తి కారణమై వుండాలి. ఆ శక్తి వస్తువుకు యితరమై లేదనీ, ఉండగా వుండగా స్వరూప స్వభావాలలో మారిపోయే గుణం వస్తు గర్భంలోనే వుందనీ మార్క్స్ ప్రతిపాదించాడు. వస్తు గర్భంలో యీ గుణం ఎందువల్ల వున్నదో, ఎవరు కల్పించారో ఆయన వివరించలేదు. ప్రకృతి పరిణామంలో అది ఏర్పడివుంది. ప్రకృతికి యీ పరిణామగుణం మాత్రం ఎవరు కల్పించారు? ఆ ప్రశ్న తప్పకుండా ఉదయిస్తుంది. దానికి జవాబు సంతృప్తికరంగా కనపడదు. మారిపోయిన వస్తువు మళ్ళీ మారిపోవడంలో, పరిమాణంలోనూ, స్వభావంలోనూకూడా పూర్వస్థితికన్నా ఉత్తమస్థితిని పొందిన నూతన వస్తువు వస్తుంది. డార్విన్ పరిణామవాదం తన సిద్ధాంతాన్ని బలపరుస్తున్నదని మార్క్స్ వాదం. కాని డార్విన్ జీవజాతుల పరిణామాన్ని వివరించినంతవరకే, అది మార్క్స్ సిద్ధాంతాన్ని బలపరుస్తుంది. మార్క్స్ సిద్ధాంతం ప్రకారం మార్పుకు కారణం వస్తు గర్భంలో వుండే మారే గుణం. ఆ గుణం ప్రకోపించడానికి కారణం ఉత్పత్తి విధానాల్లో మార్పు. డార్విన్ ప్రకారం, జీవజాతుల పరిణామానికి కారణం- ఉనికికై పెనుగులాటలో, ఉత్తములు మిగులుతూరావడం. ఉత్పత్తి అయ్యే జీవితావసరములు వున్న అందరికీ సరిపోవు. అందుకని జీవితంలో పోటీ, దాంతో సంఘర్షణ యేర్పడతవి. ఆ సంఘర్షణలో జీవులు నూతనశక్తుల్నీ, నూతనస్వరూపాల్నీ పొంది నూతనజాతిగా పరిణమిస్తాయి. డార్విన్ సిద్ధాంతం ఒకవిధంగా వ్యక్తిస్వామ్యాన్ని బలపరుస్తుంది. కాని సంఘస్వామ్యాన్ని బలపరచదు. పోటీ, పోరూ లేని సంఘస్వామ్య జీవితంనుంచి, ఉనికికోసం పోరాటంలో, వ్యక్తి స్వామ్యం రావడం; అందులో యోగ్యతములూ, ఆస్తిపరులూ, బుద్ధిమంతులూ, అధికారులూ కావడం జరిగింది.

కాని 'ఉనికికోసం సంఘర్షణ, ఉత్తములకు విజయం' అనేది జంతువులకు అన్వయిస్తుందిగాని, మానవులకు అన్వయించదు. జంతువులు ప్రకృతిలోవున్న ఆహారంతో, సౌకర్యాలతో తృప్తిపడతవి. మానవుడు ప్రకృతిని స్వాధీనంచేసుకుని, తన యిష్టంవచ్చినట్లుగా జీవితావసరములను సృష్టించుకుంటున్నాడు. అందుచేత యీ భాగంలో డార్విన్ పొరబడ్డాడని మార్క్స్, ఎంజెల్సు తోసేశారు.

ఏమయినా యీ త్రికసిద్ధాంతం చాలా అమోఘమయింది. కుశంకలులేకుండా విశ్వసిస్తే, జీవితంలో అన్నింటినీ వివరించడానికి అది సమర్థమయింది. కాని ప్రకృతిలో వికృతీ, వికృతిలో వికృతివల్ల సంస్కృతీ కలగడానికి కారణం ఉత్పత్తివిధానాల్లో మార్పు అనడంలో యీ సిద్ధాంతాన్ని మానవసంఘానికి పరిమితం చేయడం అవుతోంది. అప్పుడయినా

సంఘంలోని మార్పులు నిస్సందేహంగా వివరించలేదు. అనాదీయమైన సంఘస్వామ్యంనుండి, ఉత్పత్తివిధానంలో మార్పుల ఫలితంగా ఫ్యూడలిజం, కేపిటలిజం, యిన్నీ యేర్పడ్డవనుకుందాం ఇప్పుడున్న ఉత్పత్తి విధానమయిన కేపిటలిజంలో ఉన్న శక్తుల వల్లనే అది వికృతిపొంది సోషలిజానికి దారితీస్తుంది అనుకుందాం. కాని సోషలిజం విషయంలోనూ యీ సిద్ధాంతం అన్వయించాలిగదా! కొన్నాళ్ళు అయింతరవాత సోషలిజంలోనూ వికృతీ, వికృతికి వికృతీ కలిగి, మరొక నూతనసంఘం, ఉత్పత్తి విధానం వస్తుందనీ, రావాలనీ త్రిక సిద్ధాంతం విశ్వసించేవారు అంగీకరించాలి. కాని మార్క్స్ మానవసంఘానికి అత్యంతపరమావధి సోషలిజం, దాని తరవాత అది మార్పు చెందదు అంటాడు. అది కొంతవరకు స్వవచన వ్యాఘాతంగా కనిపిస్తుంది. తన సిద్ధాంతాన్ని గురించి మార్క్స్ ఏమనుకున్నా, అది సోషలిజం లోనూ మార్పులు తెస్తుంది అనే మనం వూహించవలసివస్తుంది.

నిర్గుణమైన, చైతన్యంలేని ప్రకృతిశక్తిని, ఏదో శక్తి ఆదిలో చైతన్యం కలిగించి, సగుణాత్మకమయిన వస్తుప్రపంచంగా మార్చివుండాలి. న్యూటన్ పండితుడి సిద్ధాంతాల ననుసరించి, ప్రతి వస్తువూ, తన మార్పుతో ప్రతి యితర వస్తువు లోనూ మార్పు కలిగించి, నిరంతరాయంగా ప్రకృతిలో మార్పులను కలిగిస్తూ వుండాలి.

అంటే, కర్మహీనమయిన అచేతన ప్రకృతిలో ఏదో శక్తి ఆదికర్మ,ఆదిచలనం కలిగించివుండాలి. ఆశక్తి బ్రహ్మమని వూహించుకుంటే, ప్రపంచం లో జరిగే ప్రతీదీ అనేకులు మనోవాక్కాయములద్వారా చేతనాచేతన ప్రపంచంలో కలిగించే చలనానికీ, కర్మకీ, ప్రతికర్మకీ ఫలితమని ఊహించుకోడం సులభం. నిశ్చేతన వస్తువులో చైతన్యం కలిగించేగుణం బ్రహ్మానికి ఉండి ఉండాలి. ఒకమాటు ఆ గుణమున్న శక్తిని ఊహించుకుంటే, సృష్టిక్రమాన్నంతటినీ ఊహించుకోవచ్చు. న్యూటన్ పండితుడి సూత్రాల్లో రెండవదానిలో - నిశ్చలంగానో, సమవేగంతో నిడువు రేఖలో సంచరించేదిగనో ఉంటూ, వ్యక్తులను తదితరంగా ప్రవర్తింపజేసే ఆదిశక్తి- బ్రహ్మ స్వరూపం. ఆవిధంగా మొదటి మార్పు చెందిన వస్తువు ప్రకృతిలో ప్రతి యితర వస్తువులోనూ మార్పులు తెచ్చి వుంటుంది.

మార్క్స్ త్రిక సిద్ధాంతం- వికృతికి వికృతి వల్ల సంస్కృతి ఏర్పడిందని బోధిస్తుంది. అప్పుడు ఆదివికృతి వస్తుస్వభావం కాదనీ, ఏదో అనూహ్యమయిన శక్తిచే ప్రేరేపితమనీ ఊహించుకుంటే, న్యూటన్ పండితుడి సిద్ధాంతానికీ, కర్మసిద్ధాంతానికీ, మార్క్స్ సిద్ధాంతానికీ చక్కని ఏకత ఏర్పడుతుంది. ఆది వికృతికి కారణమేమిటో వివరించనంతవరకు ఆ సిద్ధాంతం లోపభూయిష్ఠంగానే వుంటుంది. ఉత్పత్తి విధానం వ్యక్తుల కర్మఫలితం; అందులో మార్పు వారి కర్మలో మార్పుకు ఫలితం. అందుచేత ఉత్పత్తి కర్మేతరమయింది కాదు.

ఇతర దేశాల్లో ఉత్పత్తివిధానాలు చాలా మార్పు చెందినవి. అందుచేత వాటికి ఫలితంగా కేపిటలిజం ఏర్పడిం దనవచ్చును. మన దేశంలో మొన్న మొన్నటివరకూ ఉత్పత్తి విధానాలు మార్పు చెందనేలేదు. కర్మాగారాలు, యంత్రయుగం ఆరంభమయి రెండు శబ్దాలుకూడా కాలేదు. అయినా వ్యక్తిస్వామ్యం మనదేశంలో వుంది. ఉత్పత్తి విధానాల్లో మార్పు సంఘంలో మార్పులకు కారణమంటే, అది మన దేశపరిస్థితులకు కొంతమాత్రమూ అన్వయించదు.

మార్క్స్ చేసిన ప్రతి నిర్ణయమూ ఆయన త్రిగుణాత్మక సిద్ధాంతమును జీవిత పరిస్థితులకు అన్వయించగా ఏర్పడిందే. అందువల్ల ఆ సిద్ధాంతంలో లోటు గ్రహిస్తే ఆయన నిర్ణయాల్లో లోట్లు తేలిపోతవి.

బుద్ధిహీనులు, మృగప్రాయులయిన మానవులు బుద్ధిమంతులు కావడం,సంఘస్వామ్యం ఏర్పడ్డం, వైవిధ్యాన్నీ- విభేదాన్నీ పొందడం, నాయకత్వాన్నీ- స్వామిత్వాన్నీ యేర్పరచుకోడం, అందువల్ల నష్టాలు గ్రహించి సంఘ స్వామ్యాన్ని యేర్పరచుకోడం-యివన్నీ మార్క్స్ త్రికసిద్ధాంతాన్నిబట్టి వివరించవచ్చు. అమోఘమైన ఆ సిద్ధాంతాన్ని, కేవలం మానవజీవితంలో ఒక భాగమయిన ఉత్పత్తివిధానాలతో లంకెపెట్టి, దాని ఆధ్యాత్మికస్వభావాన్ని పాడుచేశారు.

ప్రకృతిశాస్త్రంలో వివరించబడిన శక్తి- దానిని పరిపాలించే ధర్మములు చూస్తే, భగవచ్ఛక్తికి దానికీ చాలా సామ్యం ఉన్నట్టు తోస్తుంది. అదీ మార్పులు పొందుతుంది. దాన్ని కొత్తగా సృష్టించడానికి వీలులేదు. ఉన్నదాన్ని నాశనంచేయడానికి వీలులేదు. బ్రహ్మస్వరూపమూ, భగవచ్ఛక్తీ కూడా అటువంటివే! భగవంతుణ్ణి గజేంద్రమోక్షంలో గజేంద్రుడు చక్రిగా సంభావించాడు. అచేతనమయిన దాంట్లో చైతన్యం కలిగించడం, స్తబ్ధమయిన దానిని సంచలితం చేయడం, అనంతమయిన విశ్వకర్మ పరిభ్రమణానికి ప్రారంభం చెయ్యడం భగవచ్ఛక్తికి లక్షణములు అనుకుంటే, మార్క్సు సంభావించిన ప్రకృతీ అశక్తీ ఒకటేననుకుంటే, మార్క్సు సిద్ధాంతం కర్మసిద్ధాంతంలాగే, ప్రకృతిశాస్త్ర సిద్ధాంతాల్లాగే- జీవితరహస్యాలన్నింటినీ వివరించగలుగుతుంది.

మార్క్సు చారిత్రికసంభావన వైజ్ఞానికమయిందని ఆయన అనుయాయులు అంటారు. విజ్ఞానానికి పునాది న్యూటన్ పండితుడి సిద్ధాంతాలు. శక్తిసంభావనా, దానితో సమన్వయం లేనంతవరకు అది వైజ్ఞానికం కాలేదు.

అంతవరకు ఆ మార్క్సును ఒక నిర్దోషమయిన దైవంగానూ, ఆయన విశ్వాసాలను యథాతథంగా మతవిశ్వాసాలలాగనూ విశ్వసించి, వాటిని ఆధారంచేసుకుని మాత్రమే సంఘాన్ని మారుస్తామనే వారికి భారత ప్రజానీకంహృదయంలో తావులేదు, ఉండదు. భారత ప్రజ ఊహను ఆకర్షించడానికీ, నూతనపంథాలో నడిపించడానికీ వారి ఆధ్యాత్మిక విశ్వాసాలకు ఒక నూతన స్వరూపం యివ్వడం అవసరం. సంఘస్వామ్య సంభావనకు మార్క్సు అభిప్రాయాలూ, సిద్ధాంతాలూ సహాయకారులు కావచ్చునేమో కాని-ఏకైక ఆధారములు కావడానికి వీలులేదు.

న్యాయం త్రిప్పటలు

'రాఘవ'

వేసవికాలం - మామిడికాయల అన్వేషణార్థం తోటల్లోకి బయలుదేరాం, మామూలుగానే ఆనాటి సాయంకాలంకూడా: దొంగతనానికి మాత్రం కాదు, దొరతనానికే. ఒకటి రెండు కాయల చొప్పున డబ్బిచ్చి కొనుక్కొందుకు.

మేం వెళ్ళిన తోటలో ఒక బోడి నుయ్యి వుంది. లోపల రెండు బారల పొడుగున ఒక నల్ల త్రాచు పడగ విప్పి ఆడుతూంది చల్లగాలికి.

'పామురా నూతులో' అన్నాడు సత్యనారాయణ.

'ఏదీ' అంటూ తొంగి చూశాను, ఆతుర్దాగా భయవిభ్రమాలతో.

'ఓస్! ఇదేనా. చూడండి. రాయి పుచ్చుకుని దెబ్బకి దానిని వైసలు చేస్తా' నంటూ, నేను వద్దని ఎంతచెప్పినా వినకుండా, దాన్ని గురిచూచి కొట్టాడు వీరభద్రయ్య.

'అమ్మబాబోయ్, ఎంతపని చేశాడు! ఆ రాయి దానికి చావు తీసుకరాకపోతే—' అనుకుంటూ లోపలకు చూశాను. ఆ రాయి దాని కసలు తగలే లేదు! అది మా ముగ్గురిని ఒకసారి చూచి కలుగులో దూరింది.

మేము మామిడికాయ లేవో కొనుకున్నామే గాని నాకు వాటి మీద దృష్టే లేదు. ఆ పాము పగ పట్టుతుంది, మమ్మల్ని కరుస్తుంది. ముగ్గుర్నీ కరుస్తుందో లేక అతణ్ణే కరుస్తుందో అన్న ఆలోచనతో, ఆదెక్కడ వెంబడిస్తూందోనని వెనక్కి వెనక్కి చూచుకుంటూ నడుస్తున్నాను. నడుస్తున్నా నన్న మాటేగాని వాళ్ళతోటి కులాసాగా మాట్లాడ లేకపోతున్నాను. నాలోని భయాన్ని గుర్తించి - 'ఈయన ఉట్టి పిరికి రా సత్యనారాయణా.' అని భద్రం వెక్కిరిస్తున్నా, ఎలాగేనా ఇల్లు చేరితే చచ్చి బ్రతికిన

వాళ్లలో లెక్క అనుకుంటూ, పాము గాని వెంబడిస్తుందేమో నూనుకుంటూ వెడుతున్నాను.

అనుకున్నంతా జరిగింది! పాము పందగజాల దూరంలో మా వేపే వస్తూండడం కనిపించింది. 'వీరభద్రయ్యోయ్! చంపేశావయ్యా - అదిగో పాము, మనల్ని కరిచేస్తుంది - ఏం పని చేశావు... ఇప్పు డెలాగా!' నోట మాటే పెగల్లేదు. మొత్తాని కెలాగో అన్నాను.

పాము ఎంత సేపట్లో వస్తుంది - మొదట నా వేపే, అదేం కర్మమోగాని!

'ఆఁ! ఆఁ! కరవకు! కరవకు! నేను కాదు నిన్ను కొట్టింది - అదుగో వీరభద్రయ్యా' ఎలాగో ధైర్యంచేసి అనగలిగాను.

త్రాచు వీరభద్రయ్యవేపు తిరిగింది.

'నేను కాదు! నేను కాదు! అతడే నిన్ను కొట్టింది. అబద్ధం అంటున్నాడు. అతన్నే కరు' అని వీరభద్రయ్య.

'అరి వీడి తస్సాదియ్యా! ఇన్నాళ్ళూ వీడి స్నేహం చేస్తే వీడు నా ప్రాణానికే ఎసరు పెడుతున్నాడే' అనుకుంటూ, 'సర్పరాజమా! ధర్మమాలోచించు - నేనుకాదు నిన్నుకొట్టింది. కావలిస్తే సత్యన్నారాయణ నడుగు' భయంతో అన్నాను.

'ఏమో బాబు! నాకు తెలియదు' - తన సంకుచితత్వాన్ని బయటపెట్టాడు సత్యన్నారాయణ.

పాము గంభీరంగా అంది: 'తోటమాలి దగ్గరకు పదండి. అతడు నిజం చెపుతాడు ఎవరుకొట్టిందీ.' చస్తామా అనుకుంటూ వాడుమొగా లేసుకుని బయలుదేరాం. తోటమాలి భద్రయ్యే కొట్టాడని చెప్పాడు. 'అమ్మయ్య' అనుకుంటూ గుండెల మీద చెయ్యి వేసుకున్నాను. మళ్ళీ నాన్నని, ఇంటిని, అందరిని చూడొచ్చునని నిర్ణయించుకున్నాను.

వీరభద్రయ్య-'దుష్టజంతువును శిక్షించవచ్చు. ప్రాణరక్షణార్థం ఏం చేసినా తప్పులేదు. నీలాటివి మమ్మల్ని చంపుతాయి. అందుకనే నీకు శిక్ష విధిద్దామనుకొన్నాను. కావలిస్తే కోర్టులో ఫిర్యాదు చేసుకో. నా తప్పుంటే కరవొచ్చు' అని యుక్తిగా తప్పించుకున్నాడు— వీడి యుక్తి కాడుగాను!

నా మీద అన్యాయంగా నేరం మోపినందుకు నేనొక దావా, తన్ను కొట్టినందుకు పామో దావా వేశాము కోర్టులో — పాముకి నేను, నాకు పాము సాక్ష్యం.

మొదట పాము కేసు విచారణ— భద్రయ్య డబ్బుతో తనవేపు తీర్పు చెప్పించుకున్నాడు. పాము ఏమీ హాని చేయక పోయినా చేస్తుందనే భయంతో దాన్ని చంప ప్రయత్నించవచ్చుట! పాము ఓడి పోయింది. వీరభద్రయ్య పరువునష్టాని కని పాము నెత్తిమీద మణి పుచ్చుకున్నాడు.

నా దావాలో కోర్టు న్యాయంగా నాకే గెలుపు చెప్పింది. నేను మణిని కోరాను, జరిమానాక్రింద. విధిలేక యిచ్చాడు భద్రయ్య.

పాము తన ఓటమికి బుర్ర నేలనేసి కొట్టుకు చచ్చింది. మేమంతా పెదమొగాలతో ఇంటికి బయలుదేరాం. రైలు దిగి ఇంటికి వచ్చే త్రోవలో పుంత ఒకటి వుంది.

ఉడుకుమోత్తనంతో తక్కిన యిద్దరూ కూడబలుకుని, నా చేతిలో మణి లాక్కుని, నన్ను చితక తన్నారు—

రాష్ట్రనిర్మితికి కీలకం :

సవరణ కోరుతున్న ఒడంబడిక

కంభంపాటి సత్యనారాయణ

విశాలాంధ్ర నిర్మాణంలో ప్రధాన భాగాలు మూడు: 1. సర్కారు జిల్లాలు (కోస్తా ప్రాంతం) 2. రాయలసీమ 3. తెలంగాణా. ఇవి గాకుండా సరిహద్దులలో తమిళనాడు, మైసూరు, బస్తరు, ఒరిస్సాలనుంచి ఆంధ్రలో చేర్చవలసిన ప్రాంతంగూడా ఉన్నవి.

సరిహద్దు సమస్యల నిర్ణయాన్ని సరిహద్దు కమిషనుకు వదలివేసి వెంటనే సర్కారు-రాయలసీమ జిల్లాలతో కూడిన ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణం జరిగితే, మన రాష్ట్ర స్వరూపం ఏర్పడి, విశాలాంధ్రకు పునాది అవుతుంది. నైజాం సంస్థానాన్ని రద్దుచేసి సంస్థానంలోని వివిధ భాషా ప్రాంతాలను పక్కనేవున్న వివిధ భాషా రాష్ట్రాలలో చేర్చాలనే ఆందోళన బలవత్తరమయిన కొలదీ తెలంగాణా జిల్లాలుగూడా ఆంధ్రరాష్ట్రంలో కలవక తప్పదు. అప్పుడే మూడుకోట్ల ఆంధ్రులూ ఐక్యం అవుతారు.

మద్రాసునగర సమస్యను సరిహద్దు కమిషనుకు వదలివేసి వెంటనే పదకొండు రాయలసీమ-సర్కారు జిల్లాలతో గూడిన ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణం జరగాలనే గట్టి అభిప్రాయం బాధ్యతగల ఆంధ్రవర్గాలలో బలపడుతోంది. కాని దీనితో పాటు రాయలసీమ- సర్కార్ల సమస్యకూడా ముందుకువచ్చింది.

రాయలసీమ, సర్కారు జిల్లాలలో నివసించే వారందరూ ఆంధ్రులే అయినప్పటికీ, ఆంధ్ర రాష్ట్రనిర్మాణం అందరికీ అవసరమైనప్పటికీ, అటువంటి ప్రధాన సమస్యమీదగూడా ఈనాటి వరకూ రాయలసీమ-సర్కార్ల నాయకులమధ్య పూర్తిగా ఏకీభావం లేదు.

ఆంధ్రులందరి అభివృద్ధికొరకు ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణం అవసరం. కాని ఆంధ్రనాయకులలో మాత్రం చీలికలు ఈమధ్య మరీ ఎక్కువైనాయి. రాష్ట్రసమస్యకు సంబంధించినంతవరకు, ఆంధ్ర నాయకులలో- ప్రభుత్వాధికారం ఉన్న వారికి, ప్రభుత్వ అధికారం లేనివారికి మధ్యగల భేదాలకంటె, రాయలసీమ-సర్కార్ల నాయకుల మధ్యగల భేదాలే ప్రాధాన్యం వహిస్తున్నాయి. ఈ విభేదాలు మనరాష్ట్రవాంఛయొక్క బలహీనత. ఈ బలహీనతను పోగొట్టుకున్నప్పుడే మన రాష్ట్రవాంఛకు నూతనవికాసం వస్తుంది.

నాయకుల మధ్య విభేదాలు ఎంతవరకూ వెళ్ళినవంటే, రాయలసీమలో కొంతమంది 'మాకూ ఆంధ్రరాష్ట్రానికీ సంబంధం లేదు. మేము వేరే రాష్ట్రంగా ఉండాలి. మా రాయలసీమ ప్రజలకు కోస్తాజిల్లాల ప్రజలకు ఏమీ పోలికలు లేవు. భాష, విజ్ఞానం, సంస్కృతి అన్నిటిలో మాకు భేదాలు ఉన్నాయి' అంటూ ఒక వాదన లేవదీశారు. 1947 రాయలసీమ మహాసభలోని ఉపన్యాసాలు విన్నవారికి ఈ విషయం తెలుసు. నెల్లూరు జిల్లాను గూడా కలిపి చిత్తూరు, కడప, కర్నూలు, అనంతపురం, బళ్లారి ప్రాంతమంతా వేరే ఒక రాజ్యంగా ఏర్పడాలని సూచించే 'రెడ్డిరాజ్యపటం' మహాసభలో ప్రదర్శించబడింది.

కాని రాష్ట్రకాంగ్రెసు నాయకులలో నీలం సంజీరెడ్డి మొదలైనవారు పై వాదనను ఎదుర్కొన్నారు. ఆంధ్రరాష్ట్రావశ్యకతను తిరిగి జ్ఞాపకంచేశారు. రాయలసీమకూడా ఆంధ్రరాష్ట్రంలో భాగమే అనే సత్యానికి కట్టుబడి నిలబడ్డారు. కాని రాష్ట్రనిర్మాణం వెంటనే జరగాలని చెప్పే శ్రీ నీలం సంజీవరెడ్డి మొదలైన రాయలసీమ కాంగ్రెసునాయకులకు, సర్కారుజిల్లాల ఆంధ్రనాయకులకు నేటి వరకూ రాష్ట్రసమస్యమీద పూర్తియైన అంగీకారంకుదరలేదు. 1947, 48 సంవత్సరాల్లో

ఇద్దరిమధ్య సంప్రతింపులు విఫలమగుట యిందుకు తార్కాణం.

ఆర్థికంగా వైజ్ఞానికంగా, వెనుకబడి ఉన్న రాయలసీమ ప్రజల తరఫున రాయలసీమ నాయకులు కొన్ని హామీలు కోరుతారు. ఆ హామీలను అంగీకరించినపుడే ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణాన్ని బలపరుస్తామంటారు. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే-1937 లో జరిగిన శ్రీ బాగ్ ఒడంబడికను పూర్తిగా అమలు చేయమంటారు.

శ్రీ బాగ్ ఒడంబడిక

రాయలసీమ - సర్కారు జిల్లాల నాయకులు కలిసి 1937 నవంబరు 16 వ తేదీన మద్రాసులో ఈ ఒడంబడికను చేసుకున్నారు. తరువాత ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు కమిటీకూడా దీన్ని బలపరిచింది. ఆ ఒడంబడికలోని ప్రధాన అంశాలు ఇవి :

1. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రాలు ఒకటి అనంతపురంలోనూ, రెండవది వాల్తేరులోనూ ఉండాలి. ఆంధ్ర విజ్ఞాన కేంద్రాలను ఇలా పంచడంవల్ల ఆంధ్రులందరి సాంఘిక వైజ్ఞానిక సంఘీభావం పెంపొందించబడుతుంది. ఇది కాకుండా వివిధ ప్రాంతాలలో, ఆ బోధించబడే విషయాలను బట్టి కళాశాలలు స్థాపించాలి.

2. రాయలసీమ, నెల్లూరు జిల్లాల వ్యావసాయిక, ఆర్థిక పరిస్థితులు కోస్తా జిల్లాలతో సమానస్థాయికి తీసుకరాగలందులకై నీటి పారుదల స్కీముల విషయంలోనూ,ప్రధానమైన, కొత్త ప్రాజెక్టుల విషయంలోనూ పది సంవత్సరాల వరకూ రాయలసీమ నెల్లూరు ప్రాంతాలకు ముందు స్థానం ఇవ్వాలి.

3. శాసనసభకు స్థానాల విషయంలో జిల్లాలవారీగా సమాన ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వాలి.

4. ఏ ఒక్క కేంద్రానికో ప్రాముఖ్యం అంతారాకుండా విశ్వవిద్యాలయం, ప్రభుత్వ కేంద్రం, హైకోర్టు వివిధప్రదేశాలలో ఉండాలి. విశ్వవిద్యాలయం ప్రస్తుతం ఉన్న కేంద్రం (వాల్తేరు)లో ఉన్నప్పటికీ, హైకోర్టు, ప్రభుత్వ కేంద్రాలలో ఏదో ఒకటి రాయలసీమలోనూ, రెండవది కోస్తా జిల్లాలలోనూ ఏర్పాటుచేయాలి. ఈ రెండింటిలో ఏది ఎక్కడ ఉండాలనే విషయాన్ని నిర్ణయించే హక్కు రాయలసీమకు ఉండాలి.

ఇవీ శ్రీ బాగ్ ఒడంబడికలోని ప్రధాన అంశాలు. 1937 నాటి నాయకులు ఆంధ్ర రాష్ట్ర నిర్మాణ ఆశయం ముందు పెట్టుకుని చేసుకున్న ఒడంబడిక అది. ప్రధాన విషయం- ఆర్థికంగా, వైజ్ఞానికంగా వెనుకబడియున్న రాయలసీమ అభివృద్ధికి హామీలు ఇవ్వటమే కాని 1937 తరువాత పద్దెండు సంవత్సరాలు గడచినయి.ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడలేదు.ఈ పుష్కరంలో చరిత్ర చాలా నడిచింది.

కాని 1937 లో జరిగిన శ్రీబాగ్ ఒడంబడిక అలాగే ఉండవలసిందేనా? వెనుకపడి వున్న ప్రాంతాల అభివృద్ధినే ముందు గుర్తు పెట్టుకుని ఈ మధ్యకాలంలో వచ్చిన అనుభవాన్ని, జరిగిన దేశప్రపంచరాజకీయ పరివర్తనాలను అన్వయించి శ్రీబాగ్ ఒడంబడికను మార్పు చేయవలసిన అవసరంలేదా? ఉన్నది. ప్రజాభ్యుదయమే ప్రధానంగా ఉన్నప్పుడు అటువంటి మార్పులు సాధ్యపడతాయి.

1. విశ్వవిద్యాలయం, విద్యాసౌకర్యాలు:— రెండు విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రాల విషయం ఆలోచించే ముందు, గడచిన పద్దెనిమిది సంవత్సరాల్లో మనఒక్కవిశ్వవిద్యాలయ కేంద్రం ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో ఒకమూలన వాల్తేరులో ఉండటం వల్ల ఎంతవరకు ఉపయోగపడిందో ఆలోచించవలసి ఉంది. ఆంధ్రప్రజలందరికి అందుబాటులో ఉండే విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రం ఒకటి ఉన్నా చాలు. ప్రస్తుత కేంద్రం వాల్తేరులో ఉండటం వల్ల రాయలసీమ వారికేగాక ఇతరులకుకూడా ఎంతగా వినియోగపడాలో అంతగా వినియోగపడటంలేదు. ఈ సమస్యను పూర్తిగా తిరిగి చర్చించవలసిన అవసరం ఆంధ్రప్రజలను అందరినీ బాధిస్తోంది. వాల్తేరులో సముద్ర ప్రాంతాన నావికాశిక్షణ మొదలైన ప్రత్యేక విషయాలకు సంబంధించిన కళాశాలలు ఉన్నప్పటికీ, ఇతర సాధారణ విద్యాశిక్షణతోకూడిన విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రాన్ని ఆంధ్ర ప్రజలందరికి అందుబాటులో ఉండే విజయవాడ ప్రాంతానికి తీసుకురావలసిన అవసరం ఉంది. వాల్తేరులో విశ్వవిద్యాలయం ఉండటంవల్ల, అదియాయర్కై

సంవత్సరాల్లో ఆంధ్రుల విజ్ఞాన కేంద్రంగా తయారయిందని ఎవరు చెప్పగలరు? విద్యాశిక్షణ కేవలం ప్రత్యేకమైన కోర్సులలో విద్యపొందే విద్యార్థులకేగాక, వయోజనులకుగూడా వర్తింపచేయాలని పరిగణింపబడుతున్న ఈనాడు, విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రం ఆంధ్ర ప్రజానీకం అందరికీ అందుబాటులో ఉండాలి. విశ్వవిద్యాలయం యొక్క ప్రభావం, కృషి ఆంధ్ర ప్రాంతానికంతనూ వర్తింపచేయాలి. అందువల్ల సరియైన ఒక్క విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రంగూడా లేనప్పుడు ఒకటా? లేక రెండా? అనే ప్రశ్నకంటె- ఎంతత్వరగా ఆంధ్రప్రజానీకానికి విద్యగరపగలం? దానికి చేయవలసిన కృషి ఏమిటి? అనే దృక్పథంతో విద్యాసౌకర్యాల విషయం సమన్వయించి ఆలోచించుట సముచితం అవుతుంది. శ్రీబాగ్ ఒడంబడిక జరిగిన పంద్రెండు సంవత్సరాలకు ఈనాడుగూడా కడప జిల్లాలో కళాశాల లేకపోవటం ఆంధ్రనాయకులు ఎలా సహించారో! ఈ మధ్య తాలూకాకు కనీసం ఒక హైస్కూలు అయినా ఉండాలని మద్రాసు ప్రభుత్వం నిర్ణయించేవరకూ, రాయలసీమ జిల్లాలలో హైస్కూళ్లులేని తాలూకాలు ఎన్ని లేవు! నైజాంవచ్చి కర్నూల్ జిల్లాకు ఒక కళాశాలని ప్రసాదించవలసి వచ్చిందా?

ఆంధ్రజిల్లాలన్నిటిలో ప్రాథమిక పాఠశాలలు సెకండరీస్కూళ్లు, కళాశాలలు విరివిగా స్థాపించి నూటికి పదముగ్గురు అక్షరజ్ఞానం కల్గిన ఆంధ్రులను నూటికి నూరుమందిని విద్యావంతులుగా చేసే వయోజన విద్యాప్రణాళికలు; వీటినన్నిటిని చక్కగా నిర్వహించగల్గి అందరికీ అందుబాటైన కేంద్రంలో ఉండే విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రం; ఇంజనీరింగు, వైద్యశిక్షణ, గనులత్రవ్వటం, సైనికశిక్షణ మొదలైన ప్రత్యేకపు టెక్నికల్ శిక్షణకళాశాలలు, వాటి అనుకూలతనుబట్టి రాయలసీమలోనూ, కోస్తాజిల్లాలలోనూ నిర్మించాలి. విద్యాసౌకర్యాల విషయంలో ఒక స్పష్టమైన ప్రజాదృక్పథంతో ప్రణాళిక అవసరం. రాయలసీమయొక్క వెనుకబడిన స్థితిని తప్పనిసరిగా గుర్తించి, అవసరమయిన కళాశాలలను, పాఠశాలలను ముందు కోస్తాజిల్లాల స్థాయికి తీసుకుని వచ్చుటకు సర్కారు నాయకులు అంగీకరించాలి. ఈ దృక్పథంతో శ్రీబాగ్ ఒడంబడికను సవరించవలసిన అవసరం ఉంది.

మన విజ్ఞాన కేంద్రాలను పంచి పెదజల్లే ముందు, ఆంధ్రులకు అసలు ఉన్న దాన్ని సమన్వయం చేసే వైజ్ఞానిక భాషాకేంద్రం లేదని గుర్తించవలసివుంది.

2. నీటి వసతులు, ప్రాజెక్టుల విషయంలో తప్పనిసరిగా రాయలసీమకు హామీలు ఇవ్వవలసివుంది. నిత్యమూ అవస్థపడే రాయలసీమ కరువు ప్రాంతంలోని ప్రజలను కరువునుంచి తప్పించలేని ఆంధ్రరాష్ట్రం అవసరంలేదు. ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడినప్పుడే సమగ్రమైన నీటిపారుదల స్కీములను, ప్రాజెక్టులను మనం అమలు చేయగల్గుతాం. తమిళ-ఆంధ్ర వివాదాల మధ్య అధికారం కొరకు ఏర్పడిన చీలికలలో రామపాదసాగర్ గాని, సంగమేశ్వర్ గాని, మరి ఏదికాని సాధ్యపడటం లేదు. రాయలసీమ ప్రజలకు వెంటనే సహాయపడగల చిన్న చిన్న ప్రాజెక్టులతో ప్రారంభించి, అప్పుతీసి పెద్ద ప్రాజెక్టులకు- ముందుగా రాయలసీమలో- ఆంధ్రరాష్ట్రప్రభుత్వం పూనుకుంటుందని రాయలసీమ ప్రజలకు ఆంధ్ర నాయకులు హామీ ఇవ్వాలి.

3. శాసనసభకు స్థానాల విషయం—ఇది శ్రీబాగ్ ఒడంబడికలోని మూడవ అంశం. జిల్లాలవారీగా శాసనసభలలో సమాన ప్రాతినిధ్యం ఉండాలని అందులో ఉంది. ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలు- మత కులవారీ ఓటింగులు ఉన్న రోజులలో సంకుచిత పద్ధతిని రాజ్యాంగం నడచినపుడు సూచింపబడిన అంశమని గుర్తించాలి. ఈనాడు రాజ్యాంగపరిషత్తులో మత, కులవారీ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యం ఎత్తివేసి, ప్రాంతీయ నియోజకవర్గాలు ఏర్పరిచి, లక్ష ప్రజలకు ఒక శాసనసభ్యుని చొప్పున రాష్ట్రశాసనసభలకు పంపునట్లు ఇండియా రాజ్యాంగచట్టంలో ఉదహరించబడింది. ఈమధ్య రాజ్యాంగ పరిషత్తులో వెనుకబడిన ప్రాంతాలవారికి (ఉ॥ రాయలసీమ) లక్షకు ఒక సభ్యుడుగాక, 75 వేలకే ఒక ప్రతినిధి ఉండాలనే సూచన చర్చకు వచ్చింది.

ఆవిధంగా రాయలసీమ ప్రజలకు కొంతకాలంపాటు ప్రత్యేకసదుపాయాన్ని కల్పించవచ్చునే

గాని, జిల్లాలవారీ సమాన ప్రాతినిధ్యాన్ని ఈనాడు కూడా కోరుట ఎవరికి సమంజసంకాదు. ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య ప్రాతిపదికను జాతీయ కాంగ్రెసు సంస్థయే వ్యతిరేకించింది. కొన్ని జిల్లాలు అతివిశాలమైనందున పాలనాభారం ఎక్కువయి విభజన అవసరమని తీవ్రాందోళన జరుగుతున్నది. ఈనాటి విశాఖజిల్లా వైశాల్యం 17,136 చతురపుమైళ్ళు. పశ్చిమ గోదావరి 2.361 చ. మైళ్ళు. విశాఖ జనాభా 88,46,000; పశ్చిమగోదావరి జనాభా 18,79,000. ఈ రెంటికి శాసన సభలో సమాన ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వటం న్యాయమని ఎవరు అనగలరు?

పరిపాలనా భారాన్నిబట్టి వెంటనే విశాఖ విభజన అత్యవసరం. బళ్ళారి జిల్లా అంతా ఇప్పుడు 5,718 చ. మైళ్ళు. జనాభా 1,081,000. అయితే ఆంధ్ర రాష్ట్రములో ఈ జిల్లా అంతా రాదని అందరికీ తెలుసు. అందులో మనకు వచ్చేది కేల్కారు అవార్డు ప్రకారం ఆదోని, ఆలూరు, రాయదుర్గం మాత్రమే. ఈ మూటి వైశాల్యం 2,060 చ. మై., జనాభా నాలుగు లక్షలు మాత్రమే. అప్పుడు పదహారు లక్షలు జనాభాగల చిత్తూరుకు, దాదాపు పండ్రెండు లక్షలుగల అనంతపురంకూ, పదకొండున్నర లక్షలుగల కడపకూ, పదిన్నర లక్షలుగల కర్నూలుకూ, నాలుగు లక్షలుగల బళ్ళారి ఆంధ్ర జిల్లాకు సమాన ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వమనటం ఏమి న్యాయం?

అందువల్ల జిల్లావారీ సమాన ప్రాతినిధ్యం ఉండాలనే శ్రీబాగ్ ఒడంబడికను నేటి పరిస్థితుల ప్రకారం మార్చవలసివుంది. వయోజన వోటింగు, సమష్టి నియోజకవర్గాలతో పాటు, దామాషా ప్రాతినిధ్యంకూడా ఉన్నప్పుడే, వెనుకబడినవారి గొంతుక శాసనసభలలో వినపడటానికి అవకాశం ఉంటుంది. ప్రజాస్వామ్య సూత్రాల ప్రకారంచాలా ఉత్కృష్టమైనపద్ధతి అది.

4. ఇక రాష్ట్రముఖ్యపట్టణం, హైకోర్టు, విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రాల విషయంలో కూడా శ్రీబాగ్ ఒడంబడికను సవరించవలసి ఉంది.

రాష్ట్రప్రజల ఐక్యతాకేంద్రం అంటే స్పష్టమైన ప్రజాదృక్పథం లోపించి, ఈ విధంగా ముఖ్యపట్టణాన్ని, విశ్వవిద్యాలయాన్ని, హైకోర్టును ఎక్కడికక్కడ పంచి తాత్కాలికంగా కొందరు నాయకులను తృప్తిపరచడానికి రాయలసీమ ఒడంబడిక జరిగినట్లున్నదని చెప్పకతప్పదు.

రాయలసీమలో పరిపాలనా కేంద్రం ఉంటే, ప్రభుత్వవ్యవహారాలరీత్యా, విశాఖపట్నవాసులు రాయలసీమకు ప్రయాణం; హైకోర్టు సర్కారు జిల్లాలలో ఉంటే రాయలసీమవాసులు కోర్టుపనులమీద అక్కడికి ప్రయాణం; విశ్వవిద్యాలయం వాల్తేరులో ఉంటే అన్నిమూలల వారూ అక్కడికి ప్రయాణం! ఆంధ్ర రాష్ట్రంలోని ఏ ప్రాంతపువారికైనా ఈ విధానం రోతపుట్టక మానదు. విశ్వవిద్యాలయం ఒక మూలన వాల్తేరులో ఉన్నందువలన కల్గుతూన్న నష్టం చాలదా? దానికి మూడు రెట్లు నష్టం కల్గటతప్ప ఈ శ్రీబాగ్ ఒడంబడిక వలన మరి దేనికీ ఉపయోగపడదు.

ముఖ్యపట్టణవిషయంలోగాని, విశ్వవిద్యాలయ విషయంలోగాని, హైకోర్టువిషయంలోగాని, రాకపోకల విషయంలోగాని, రహదారీ మార్గాల విషయంలోగాని ఆంధ్రప్రజలకు కావలసింది ప్రధానంగా ఒకటే. వారి అందుబాటులో ఉండటమే వాటికి ప్రధానం. తక్కువ శ్రమతో ఎక్కువ ప్రయోజనం పొందేటట్లు ఉండాలంటే అన్ని ప్రాంతాలవారికి సమానదూరంలో ఉన్న విజయవాడ ప్రాంతమే కేంద్రం కాగలదు. తెలంగాణా దృక్పథం నుంచికూడా ఇదే సరియైన దృక్పథం కాగలదు. ఆంధ్రజీవితం ఒక విశిష్టతను పొందాలంటే ప్రధానకేంద్రం ఒక దాన్ని ముందు ఏర్పరుచుకొనుట అవసరం.

శ్రీబాగ్ ఒడంబడికను తూచా తప్పకుండా అమలుచేయాలని ఈనాడు కోరడంలో అర్థంలేదు. దాని ఆశయమైన రాయలసీమ అభివృద్ధిని ప్రత్యేకంగా గుర్తిస్తూ, దానికి మెరుగులు పెడుతూ, నేటి పరిస్థితులకు అన్వయిస్తూ దానిలో మార్పులు చేయవలసి ఉన్నది.

ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణానికి కీలకమైన రాయలసీమ-సర్కారుల ఐక్యత వెంటనే సాధించి రాష్ట్రానికీ, విశాలాంధ్రకీ పునాదులు వేయటమే నేటి కర్తవ్యం.

పఠనీయ భాషల సమస్య

కాళూరి హనుమంతరావు

స్వాతంత్ర్యము వచ్చినది. అన్ని మార్పులతో పాటు విద్యావిధానములో కూడ మార్పులు చేయబడినవి. అందు వివిధభాషల కీయబడిన స్థానములివి: 1. ప్రాంతీయభాషను మొదటి భాషగా పరిగణించుట—4 పీరీడులు. 2. హిందీ, సంస్కృతము, ఉర్దూ, ఒక హిందూదేశభాష—వీనిలో నొక దానిని రెండవ భాషగా నేర్చుట—4 పీరీడులు. 3. ఆంగ్లమును మూడవ భాషగా నొసగించుట—6 పీరీడులు. 3వ భాషను రెండవ ఫారమునుండి ప్రారంభింపవలెనని నిరుడు శాసించుటయు, కాదుకాదు ఒకటవఫారమునుండి ప్రారంభింపవలెనని మార్చుటయు జరిగినవి. ఇక రెండవభాష నిప్పటికి మార్చుటయో తేల్చుట కొక చతుష్టయ సంఘ మేర్పఱుపబడినది. ఒక స్థిరత్వము గాని, ఒక శాస్త్రీయమైన పద్ధతి కాని, ప్రజాక్షేమము నందు దృష్టి గాని ఈ మార్పులయందు కానరావు. పైగా ఈ మార్పులయందు అంతర్వాహినిగా స్వార్థపరత్వము, భాషాద్వేషము ప్రవహించుచున్నవి. ఇట్టి మార్పులు సంస్కరణ లనిపించుకొనవు.

మొదటిభాష విషయమును పరిశీలించినచో, ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. పరీక్షలలో మొదటి పరీక్షగా చేయుట తప్ప దానికి కల్గిన విశిష్టత యేదియును లేదు. పోగా యింతకు పూర్వముకన్న నొక పీరీడు తగ్గింపబడినది. మాతృభాషయందు దృఢమైన జ్ఞానము పొందుటకు వీలులేకుండ జేసి పుత్రద్రోహమునకును, అటు మాతృభాష పెరుగుటకు వీలులేకుండజేసి మాతృద్రోహమునకును ముందడుగు వేయుచున్నారు.

ఇక రెండవభాష విషయమును చూచినచో జాతీయభాష కానున్న హిందీకిని, ప్రాచీన సంస్కృతి కాలవాలమైన సంస్కృతమునకును ముడిపెట్టినారు. రెండును అవశ్యపఠనీయములగు భాషలే. ప్రజా ప్రభుత్వమునందు సర్వవిషయములను ప్రతి పౌరుడు యెఱిగియుండవలెనని యుండుటచేతను, ఆ విషయములన్నియు జాతీయ భాషలో నికముందు జరుగుచుండుటచేతను ఆ భాషను ప్రతి పౌరుడును నేర్వవలయును గదా! వర్తక వ్యవహారములు నడపుటకును, ఒక రాష్ట్రమునుండి వేఱొక రాష్ట్రమునకు విద్యాభ్యాసమునకు పోవుటకును, జాతీయత అభివృద్ధి నొందుటకును జాతీయ భాషను అవశ్య పఠనీయముగ జేయవలెను గదా!

సంస్కృతము విషయము చూచినచో అది భారతీయ భాషలన్నిటికిని పుట్టినిల్లు. భారతీయ శాస్త్రములన్నియును ఆ భాషయందే యున్నవి. పాశ్చాత్యుల మన్ననలగూడ బొంది వారిచే గూడ రక్షింపబడుచున్న వాఙ్మయ మందున్నది. సాంకేతికపదముల నందుండి సృష్టించుకొనుట సులభము. ఒకప్పుడు హిందూదేశమునకు రాజభాష. ఆంధ్రులమైన మనకు ముఖ్యముగ [illegible] భాష. అట్టి భాషను ప్రోత్సహించుటలేక పోగా దానిని విద్యావిధానమునుండియే తొలగింపజూచుట యెట్టి సంస్కరణమో? స్వాభావికముగ సంస్కృతముపై ప్రేమగలవారున్నను ఉన్నతోద్యోగముల కర్హత కల్గించు జాతీయభాషను ఎవ్వరు మానగలరు?

నిజమునకు మన తమిళసోదరులకు ఈ రెండు భాషలను నేర్చుట కిష్టములేదు. సంస్కృతముతో వారికి సంబంధము లేదట. హిందీ ప్రతిఘటనోద్యమమును నడుపుచునే యున్నారు. వారిదారిని వారిని పోనిండు. మనము మాత్రము వాటిని విడనాడరాదు. సంస్కృతము విశ్వవిద్యాలయమునకు పోవువారికి నాలుగవ ఫారమునుండి అవశ్యపఠనీయమగు భాషగానొసగించి కళాశాలలో దేశభాషాంగము నొసగింపవలెను. జాతీయ భాషను ఒకటవ ఫారమునుండి ఎస్.ఎస్. ఎల్. సి. వఱకు అవశ్యపఠనీయమగు భాషగా నొసగింప వలెను.

ఇక ఆంగ్లము పేరునకు మూడవభాష కాని దానియందింతకు పూర్వముండవలసిన జ్ఞానమే

యుండవలెనట. జాతీయభాషకన్న దీనికి ముఖ్యముగ భావించుచున్నారు; ఒకటవఫారము నుండి ఆంగ్లమును మొదలిడెదరట. జాతీయ భాషను రెండవఫారము నుండియో, మూడవఫారము నుండియో, (చదువు మానులోపున ఎప్పుడో ఒకప్పుడు) ప్రారంభింతురట. మాతృభాషకన్న రెండు పీరీడులు దీని కధికముగ నీయబడినవి. దీనితోగూడ నింకను తృప్తియొందనట్లు కనిపింపదు. ఆంగ్లభాషతోడనే అక్షరాభ్యాసము ప్రారంభింపవలెను కాబోలును? ఆంగ్లభాష అంతర్జాతీయభాష యనియు, ఆధునికశాస్త్రము లన్నియు నందే యున్నవనియు. దేశభాషల యందు తగిన గ్రంథములు లేవనియు వీరు చెప్పెడి సాకులు. 'పరభాషలో మాట్లాడవలసిన కర్మమునకు వగచుచున్నాము' అని యొకప్పుడు ఉపన్యాసములు కొట్టిన పెద్ద కాంగ్రెసు నాయకులు కూడ ఆంగ్లభాషా వాదమును సమర్థించుచున్నారు. నిజమునకు ఇట్టిసాకుల జెప్పువారు బ్రిటిష్ విద్యావిధానములో ఆంగ్లము నభ్యసించిన పెద్దలు. ఆంగ్లభాషకు స్థానభ్రంశము కల్గిన వారికిని స్థానభ్రంశము కల్గునను భయము వారి నావరించి యున్నది.

ఇటీవల కూడిన కేంద్రప్రభుత్వపు సలహా సంఘము "ఐదేండ్లలో విశ్వవిద్యాలయములలో ప్రాంతీయభాషలలోననే విద్యావిధానము జరుగవలె"నని తేల్చుటచే నున్నత విద్యాభ్యాసము కొఱకును, శాస్త్రజ్ఞానము కొఱకును ఆంగ్లమును నేర్వవలసిన విధిలేదు. దేశభాషలలో సరియైన గ్రంథములు లేవుగనుక ఆంగ్లమును నేర్వవలెననుట మెకాలే నాటి వాదమే. దేశభాషలలో గ్రంథములు వెలువరించుటకు ప్రయత్నించుటయా, లేక ఆంగ్లము నభ్యసించుటయా సరియైన మార్గము? మనపొరుగున నున్న హైదరాబాదులో హిందీలో వైద్యగరుపనున్నారే. సాంకేతికపదములను కూడ నందుండి గ్రహింపరాదు. అట్లు గ్రహించుట శత్రుశేషమును మిగుల్చుకొనుటయే యని రఘువీరుని వాదము. పరిశోధకుల (Research workers) కు మాత్రము ఆంగ్లభాష యావశ్యక మగుచున్నది. ప్రస్తుతము జర్మను భాషను నేర్చినట్లుగనే ఆంగ్లభాషను కూడ వారు నేర్వగలరు. ఇక నంతర్జాతీయ వ్యవహారముల బరిష్కరించుటకు కూడ ఆంగ్లభాష యవసరమగుచున్నది. కాని దీనికొఱకు ఆంగ్లభాషభారతీయు లందఱి పైనను రుద్దనవసరము లేదు. అందు పాల్గొను కొద్దిమందికి ప్రత్యేకావకాశము గల్పించిన చాలును. అదియునుగాక కళాశాలలో ఇంటర్మీడియేటునుండి ఆంగ్లమును రెండవభాషగా బరిగణించి దానిలో బాండిత్య మపేక్షింపక చదువుట, వ్రాయుట నేర్పిన చాలును.

ఆవశ్యకతమాట యటుండ '16 యేండ్లలోపున విజాతీయమైన భాషను నేర్పుట కూడదని' అని కొందఱి అధ్యాపకుల యభిప్రాయము. ప్రస్తుతము మనరాష్ట్రములో కల్గిన విద్యాక్షీణతకు (low standard) ఆంగ్లభాషను చిన్నతనము నుండియు బోధించుటయే కారణ మనవచ్చును. తమ శక్తి నంతను వినియోగించియు నాంగ్లభాషయందు తగిన జ్ఞానము పొందకుందురు. దీనివలన మిగిలిన పాఠ్యవిషయములయందు వెనుకబడుట యును జరుగుచున్నది.

పోనీ వీరు గాంధీజీ యనుయాయులే! ఆయన విద్యావిధానకార్యక్రమము నాచరణలో పెట్టుటకే యీ దేశములో నవతరించితిమని రేడియోలు బ్రద్దలు చేతురే. ఈ విషయమున నాయన నేల అనుసరింపరు? Basic Education Scheme లో ఆంగ్లము యొక్క పేరు కూడ కనబడదే. మొన్న మదరాసు సెక్రటేరియట్ లో జీతముల విషయమును సమర్థించినట్లుగనే దీనిని కూడ గా మంత్రులు సమర్థింతురా?

మొత్తముమీద తేలిన సారాంశమిది: ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. లోపున 'ఆంగ్ల మనవసరమనియు దానిని తొలగించిన విద్యార్థులకు భారము తగ్గుననియు, ఇక మాతృభాషపై పూర్తిగా కేంద్రీకరించినా మిగిలిన రెండు భాషలయందును తగు మాత్రపుజ్ఞానము చే ఆర్జింపవలెననియు, మూడు భాషలును సజాతీయములగు భాషలగుట నేర్చుట సులభమనియును తేలినది.

స్కెచ్

ఫాయిదాగల వాయిదా

"హితశ్రీ"

'సాయంత్రం త్వరగా రావాలి సుమండీ.'

'ఏం కథ?'

'బజారుకు వెళ్ళాలి'

'ఎందుకు?'

'చీరెలూ అవీ తేవొద్దూ?'

'తీరదు.'

'రావాలనుకుంటే బాగానే తీరుతుంది.'

'అయితే నే నబద్ధం చెబుతున్నాననా నీ ఉద్దేశం?'

'అని ఎవరన్నారు?' శ్రీదేవి చిన్నబుచ్చుకుంది.

మార్గంలో శివరామారావు కూడా బాధపడక పోలేదు. ఏం చేస్తాడు - ఏ రోజు కా రోజు ఆఫీసు పని పెరిగిపోతూనే ఉంది. అదికాక అరు గంటలకి టెన్షన్ నుంచి వచ్చి తంగున ఎనిమిది కొట్టేదాకా కదలడాయెను ఆఫీసరు. అయినా తను, 'ఇవాళ నీ కేటట్టు లేదు శ్రీ; ఐనా సాధ్యమైనంతవరకు ప్రయత్నిస్తాను.' అని ఉంటే బాగుండేది. అసలు ఇవన్నీ ఆలోచించటానికి 'టైం' ఏది? అప్పుడే తొమ్మిదిన్నర దాటుతోంది. లాండ్రీలో బట్టలు తేవాలి. చేతి గడియారం రిపేరుకి ఇవ్వాలి. ఇంకా ఎన్నో కలకు మించిన పనులు.—

'రోజూ 'రేపు', 'రేపు' అంటే ఎలాగయ్యా, నాలుగు రోజులనుంచి తిప్పుతున్నావు. ఎప్పటి కిస్తావో ఖచ్చితంగా చెప్పు.'

చికాకు పరచే ఆలోచనలతో అడుగులు వేస్తున్న శివరామారావు తల ఎత్తి చూచి వెనకకి తిరిగాడు లాండ్రీ వైపుగా.

'రేపు తప్పకుండా ఇస్తానులెండి - నేను మాత్రం ఊరికే కూడున్నానా, చూస్తానే ఉంటిరిగా. రండి, రండి బాబుగారూ - యేమన్నా గుడ్డలున్నాయేంటి?'

'అవునోయ్' శివరావు గుడ్డలసంచీ అందించాడు. చుట్టూ మేటెడు గుడ్డ లున్నయ్.

'ఎప్పటి కిస్తావు?'

'ఎప్పుడోనా, రేపీపాటికి రండి.' అప్రయత్నంగా అన్నాడు లాండ్రీ యజమాని. శివరామారావుకి ఆశ్చర్యం వేసింది. ఎప్పుడో వేసిన గుడ్డలు ఆరోజుదాకా ఇవ్వలేదని ఇంతకుముందే కదా ఘర్షణ జరిగింది. తన గుడ్డలు రేపే ఎలా ఇవ్వగలడు?

'ఏంపయ్యా, రేపే ఇస్తనన్నావేంటి ఈ గుడ్డలన్నీ. ఇస్త్రీ సేయాల్సిన గుడ్డలు ఇన్నుంటే ఇయన్నీ యాడవుతయా—?'

'రేపటిసంగతి రేపు. రేపు ఊళ్లేదంటే గుడ్డలు ఏసునో ఎయ్యకపోనో—ఇచ్చే గుడ్డలు ఎందు కొదులుకోవాలి—?'

పక్కకొట్లో సిగరెట్లుకొంటున్న శివరామారావు నవ్వుకున్నాడు ఆమాటలు విని. పదవుతోంది! గబగబా నడుస్తున్నాడు అతను. ఎదురుగా మాధవరావు వొస్తున్నాడు. ఈ మాధవరావు తనదగ్గర పాతికరూపాయలు అప్పు తీసుకుని సంవత్సరం దాటింది.

'ఏమోయ్, మాధవరావ్! కులాసా, ఎక్కడా కనపట్టమే లేదు?'

'ఏదోయ్, బొత్తిగా తీరిక దొరక్కుండా ఉంది— అన్నట్టు— నీకో పాతికరూపాయలు ఇవ్వాలి కాబోలు— జ్ఞాపకం ఉండటంలేదోయ్. రేపు తప్పకుండా ఇస్తాను. ఇంటిదగ్గరే ఉంటావు కదూ?' తుర్రుమన్నాడు.

ఇలాంటి రేపులు చాలా గడిచాయి. అయినా శివరామారావుకు కాస్త తృప్తిగానే ఉంది. రేపటిదాకా ఆశ ఉంటుంది. రేపు దాటిన తర్వాత కదా పాతికరూపాయల విషయం మళ్ళీ ఆలోచనలోకి వచ్చేది!—

'సుబ్బారావుగారూ, ఈ గడియారం నమ్మి కట్టింది. దీని విషయం కాస్త చూడండి.'

'ఓ, అలాగే.'

'ఎప్పుడు రాను మళ్ళీ?'

'రేపే.'

'రేపేనా?' అన్నాడు శివరామారావు తాను తీసిన గడియారాలవైపు చూస్తూ.

'అవును,' సుబ్బారావుగారి పెదవులమీద చిరునవ్వు చిందులాడింది.

శివరామారావు ముందుకు సాగాడు. తన ముందు ఇద్దరు విద్యార్థులు మాట్లాడుకుంటూ పోతున్నారు.

'సాయంత్రం సినిమాకి వెళ్దామా?'

'ఓ. ఎంత తిరిగినా, ఎక్కడికి వెళ్ళినా ఇవాళ ఒక్కరోజే.'

'ఆదేం?'

'రేపట్నుంచీ నేను తీవ్రంగా చదవ దలుచుకున్నాను.'

'ఓహో, అదా. మొన్నటినుంచీ తీవ్రంగాచదవడం ప్రారంభిస్తా నన్నట్టున్నావు.'

'అవును. కొన్ని ఇబ్బందులవల్ల అది సాధ్యం కాలేదు. ఏమైనా రేపట్నుంచీ తప్పదు.'ఘంటాపథంగా అనేసి తృప్తిపడ్డాడు, తాత్కాలికంగా.

శివరామారావు అనుకోకుండా గట్టిగా నవ్వాడు. ఆ కుర్రాళ్ళిద్దరూ తనవైపు చూడడం చూసి తప్పిదం గ్రహించి పక్కన నడుస్తున్న అపరిచితుడితో మాట్లాడుతున్నట్టు నటించాడు. 'రేపు' వాయిదాలోని లాభాలూ, సుఖమూ, తృప్తీ అతడికి క్రమంగా అవగత మవుతూన్నాయి.

పోతూ, పోతూ యథాలాపంగా అడిగాడు టైలర్ని.

'ఏమోయ్, అయినాయా?'

ఒచ్చేజవాబు శివరామారావుకి తెలుసు.

"మీవేనండి కుడుతూంట. రేపు-"

శివరామారావు నవ్వాడు భావగర్భితంగా టైలరువైపు చూసి. టైలరుకూడా నవ్వకుండా ఉండలేకపోయాడు.

శివరామారావు ఆలోచిస్తూ ఆఫీసువైపు నడక సాగించాడు. ఇందాక తను ఎంత పొరపాటు చేశాడు. త్వరగా రమ్మని శ్రీదేవి అన్నప్పుడు, తను కొంచెం ఆలోచించినట్టుగా నటించి తప్పనిసరిగా అన్నట్టు "ఇవాళ తీరిక ఉండదేమో శ్రీ-నిన్న చెప్తే ఎంతబాగుండేది. పోనీలే- రేపు తప్పకుండా వెళ్దాం." అని ఫీలవుతున్నట్టుగా చెప్పికుంటే ఆమె ఎంత సంతోషించి ఉండేది.

"ఈ కాస్తపని చేయటానికి మూడు రోజులు కావాలా? ఏమైనాసరే ఈ పని నాకు రేపటిలోపల పూర్తిచేసి చూపించాలి." అరుస్తున్నాడు- ఆఫీసరు పెద్ద గుమాస్తాతో. శివరామారావు [illegible] చప్పగా వెళ్ళి తన స్థానం ఆక్రమించుకున్నాడు. బల్లమీద మేరుపర్వతంతో పోటీచేస్తున్న ఫైల్సు ఉన్నాయి.

"వీటికి—జీవనది ప్రవాహం, అంతెక్కడ-" అనుకున్నాడు శివరామారావు.

"చూడండి, శివరామారావుగారూ" ఆఫీసరు అన్నాడు అతడి బల్లదగ్గరగా వచ్చి. శివరామారావు నిలబడ్డాడు.

"ఇవన్నీ చాలా అత్యవసరమయిన కాగితాలు. వీటికి సంబంధించిన పని త్వరగా పూర్తి చేయాలి."

"అలాగేనండి."

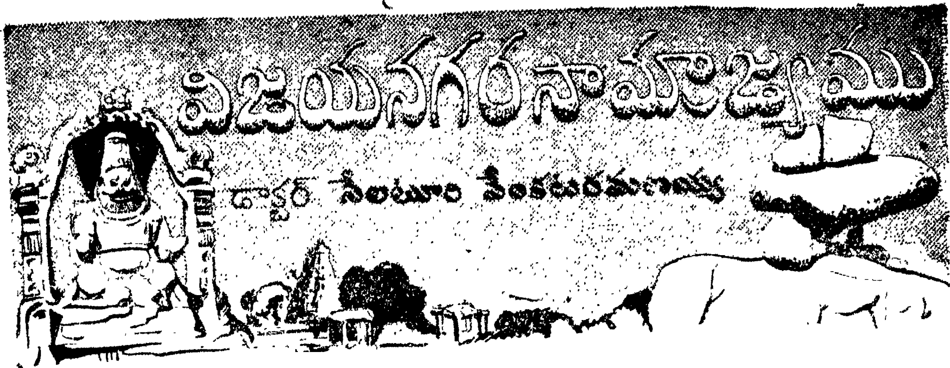
'ఎప్పటిలో పూర్తి అవుతుంది?'

శివరామారావు ఫైల్సు వైపు చూశాడు దిగాలుగా.

"ఏం, ఎప్పుడు పూర్తి చేస్తారు ఈ పని?'

దిక్కులు చూస్తున్న శివరామారావుకి చటుక్కున ఓ భావకిరణం మెరిసి నట్టయింది

'రేపే' ధీమాగా, నిస్సంకోచంగా అన్న పెదవుల్లోంచి బయటికి వస్తున్న చిరునవ్వుని బలవంతాన వెనక్కి నెట్టుతూ. 'భేష్. పనిమీద ఆసక్తి అంటే అలా ఉండాలి!' శివరామారావు భుజం తట్టి వెళ్ళిపోయాడు ఆఫీసరు, తృప్తిని సూచిస్తూ. పెద్దగుమాస్తా బిత్తరపోయి చూశాడు.

(ఏప్రిల్ 15 వ తేదీ సంచిక తరువాయి)

ప్రకరణము 3

బుక్కరాయలు

(క్రీ. శ. ౧౩౫౫–౧౩౭౭)

హరిహరరాయలకు సంతులేదు; అతని మరణానంతరము క్రీ. శ. ౧౩౫౫ వ సంవత్సరము నుండియు నతనికి జతగ సామ్రాజ్యమును పరిపాలించుచుండిన అతని రెండవ తమ్ముడు బుక్కరాయ లేకాధిపత్యము వహించెను. పెద్ద తమ్ముడు ప్రథమ కంపరాయలును నతని పుత్రులు నుండగా రెండవవాడగు బుక్కరాయ లెట్లు రాజ్యాధిపతి యాయెనో తెలియదు. అప్పటికి మొదటి కంపరాయలు గతించి యుండినందు వలన, రాజ్యమున జాల నిర్వాహకుడై యుండిన బుక్కరాయలు దన యన్నకొడుకులకు రాజ్యము నొందనీయక ఆక్రమించి సింహాసనము నధిష్ఠించెనని కొందరు పరిశోధకు లభిప్రాయ పడుచున్నారు. కాని ఇది యంగీకార్యము గాదు. ఏలనగా, మొదటి కంపరాయ లింకను సజీవుడై యుండగనె హరిహరరాయలు దన రెండవ తమ్ముని బుక్కరాయలను దనకు తుల్యుని గావించి రాజపదము నొసగి రాజ్యమునకు భాగస్వామిగ జేసి యతని సహాయముతో ప్రజాపాలన సేయ గడగెను. ఈ యేర్పాటునకు పెద కంపరాయలుగాని యతని పుత్రులుగాని ప్రతిఘటించినట్లు కానరాదు. లభ్యమైన సాక్ష్యమును బట్టి చూడగా వారు బుక్కరాయల యాధిపత్యము నంగీకరించినట్లే తోచుచున్నది. వారట్లు సమ్మతించుటకు గారణమేమో నిశ్చయించి చెప్పుటకు వీలులేకపోయినను గొంతవఱ కూహింప వచ్చును. మహమ్మదు బిన్ తుఘ్లాకు కంపిలి రాజ్యమునకు హరిహర బుక్కలను బంపినపుడు వారి నిరువురిని ఆ రాజ్యమున కధిపతులుగ నియమించినట్లు తెలియ వచ్చుచున్నది. ఇంతే కాక రాజ్యస్వాతంత్ర్యస్థాపన యొనరించి యటుపిమ్మట రాజ్యవిస్తరణము గావించు సర్వకార్యములందు బుక్కరాయల మూలమున నెజరిగెను. కావున హరిహరరాయలు ప్రజాసింహాసనాధిష్ఠుడై సామ్రాజ్యము పాలించుచుండినను బుక్కరాయల యాధిపత్యము నందఱు నావ్యము నుండియు నంగీకరించినట్లున్నది. ఈ కారణమువల్లనే హరిహరరాయల మరణానంతరము సామ్రాజ్యమున కంతటికిని బుక్కరాయలే యేకాధిపతియై సర్వజన సమాదరణను బొంది యుండవచ్చును.

తొండమండల విజయము:

బుక్కరాయలు సకల సామ్రాజ్యముపై నేకాధిపత్యము వహించిన వెంటనే తొండమండలముపై దండెత్తిపోయి సాంబువరాయల యధికారమును దుదముట్టించి యతని యేలుబడిక్రింద నుండిన దేశమునంతటిని వశపఱచుకొని సామ్రాజ్యమున గలుపుకొనెను. ఈ దండయాత్రకు కారణమేమో తెలియదు; కాని యూహించుటకు దుస్సాధ్యముగాదు. విజయనగరసామ్రాజ్యము ....నుగంగా ఎత్తివచ్చుటయో నిజ స్వాతంత్ర్య ప్రకటనకును రాజ్యవిస్తరణకును .... తలచి రాజనారాయణ సాంబువరాయలు ద్రావిడ దేశమందు ....

విజయనగరరాయలకు జెందిన రాష్ట్రమును స్వాధీనము జేసికొనినట్లున్నది. బహామనీ సుల్తాను లెత్తి రాగా నుత్తరదిక్కున నిజరాజ్య సంరక్షణకొఱకు సాగుచుండిన మధురదండయాత్ర నాపి దక్షిణదేశమున నుండిన సైన్యములను రాయలు రప్పించుకొనుటచే రాజనారాయణసంబువరాయలకు దక్షిణమండలి రాయరాష్ట్రము సులభముగ స్వాధీనమై యుండవచ్చును. బహామనీదండయాత్రవల్లను హరిహరరాయల మరణమువల్లను బుక్కరాయలకు ద్రావిడదేశమువైపు దృష్టిని మరల్చుటకు సాధ్యముగాకపోయెను; బహామనీ దండయాత్రవలన రాయల బలము సన్నగిలెనని సంబువరాయ లభిప్రాయపడియుండిన నతడు చాల పొరపాటుపడెను. అల్పకాలముననె రాజకీయ వాతావరణ స్థితి మారిపోయినది. క్రీ. శ. ౧౩౫౮ వ సంవత్సర ప్రారంభమున సల్తానల్లావుద్దీను హాసన్ గంగూ బహామనీ మృతినందెను; తరువాత నతని జ్యేష్ఠపుత్రుడు మొదటి మహమ్మదు శాహు బహామనీరాజ్యమున కధిపతియాయెను. మహమ్మదు శాహు పసివాడు; అప్పటి రాజకీయ పరిస్థితు లతని కనుకూలముగ నుండలేదు; అన్యరాష్ట్రములపైదండెత్తిపోగలశక్తి యప్పు డతనికి లేదు. కావున బుక్కరాయ లతని వలని భయము మాని తొండమండలముపై దండెత్తెను.

ముందటివలెనే ఈ దండయాత్రకు ప్రధాన నాయకుడు ముళ్బాగలు రాష్ట్రపతియగు కుమార కంపణ. ఇతనితో కూడ నితని ప్రధాని సోమప్ప దండనాయకుడును నితని పుత్రుడు గండరగూళి మారయనాయకుడును గోపన దండనాయకుడును సాళువమంగియు యుద్ధమునకు నడచిరి. వీరికి తోడుగ నుదయగిరి సేనలు సావణ్ణ ఉడయుల యాధిపత్యముక్రింద బయలు వెడలినవి. సావణ ఉడయల సోదరుడగు చిమ్మడి సంగముడును వారి కులగురువును మంత్రియునగు మాయణసాయణాచార్యులును యుద్ధమునకు దరలిరి. ముందటివలెనే విజయనగరసైన్యము లన్నియు గలసి యేక వాహినిగ సాగలేదు. రెండు పాయలుగ జరిగినవి. ఒకటి కుమారకంపణ యాధిపత్యముక్రింద ముళ్బాగలునుండి; రెండవది సావణ ఉడయుల నాయకత్వమున ఉదయగిరినుండి. రెండును తొండమండలమున సంగమమైనవి; సంబువరాయ రాజ్యమును ముంచివేసినవి.

రాజనారాయణసంబువరాయ లేకకాలమున రెండు రంగములందు విజయనగరమువారి నెదుర్కొనవలసి వచ్చినది. నిజబలము లన్నిటి నొక తలజేసి యెదుర్కొనినను రాయరాణువతో సరిపోఱగలశక్తి యతనికి లేదట.ఇక సేనల రెండుభాగములుగ విభజించి, ఇరుపార్శ్వములనుండి యొక్కమ్మడి పైనెత్తి వచ్చిన శత్రువులతో గయ్యముసేయవలసి వచ్చిన నతనికి జయము కలుగుట కవకాశమెక్కడిది. కాని కోట దల వెట్టి రోకటి పోటునకు వెరచిన నేమి లాభము? విజయనగరముతోటి పగ తెచ్చిపెట్టుకొనినపుడు, జయాపజయములను విచారింపక యుద్ధము సేయక తప్పునా?

తొలుత నుదయగిరి సేనల యుద్ధకార్యము విచారింతము. యథాపూర్వము వారు తీరదేశముగుండ దిగబడి యనేక స్థలముల నాక్రమించుకొనిరి. గరుడనగరి చెంత సంబువరాయల దళములు దారికడ్డినవి. భీకర సంగ్రామము నడచినది. సాయణాచార్యులవారి పరాక్రమ ప్రకటన వలన నుదయగిరి సైన్యము జయమందెను. తరువీరసావణ్ణ ఉడయలు కాంచీపురమును వైవశము జేసికొనెను.

ఉదయగిరి దళము లిట్లు తీరద్రావిడదేశమున జయభేరిని మ్రోయించుచుండిన కాలముననె పశ్చిమ రంగమున ముళ్బాగలు బలములు పోరు సాగినవి. ముళ్బాగలునుండి దండు తరలి కుమారకంపణ తూర్పుకనుమలలోని లోయమార్గము గుండ పయనము సాగించి వచ్చి పాలేటిని దాటి దాని దక్షిణతటమున విరించిపురమున విడిసెను. రాజనారాయణ సంబువరాయడు స్వయముగ దండును నడపుకొనుచు శత్రువులను బాఱద్రోలుటకు చటికి వచ్చెను. ఉభయపక్షములవారికిని పాలారు తీరమున ఘోరసంగ్రామము పొసగినది. యుద్ధమున రాజనారాయణ సంబువరాయ డోడి శత్రునుర్భేద్యమని పేరెన్నిక కెక్కిన పడైవీడు రాజగంభీరగిరి దుర్గమున దల దాచుకొనెను. అతని వెన్నంటి తఱుముచు వచ్చిన కుమారకంపణ ఆ కోటను ముట్టడించెను. ముట్టడి సాగ జాలక రాజనారాయణుడు కోట దర్వా

జాలలో నొక దానిని ధరియించి ఖడ్గహస్తుడై వెలువడి కుమార కంపణతో నేకాంగిపోరు సలిపి రణశయ్య నలంకరించెనట. అంతట గండరగూళి మారయనాయకుని యాధిపత్యము క్రింద విజయనగరసేనలు రాజగంభీర దుర్గమును లగ్గలుపట్టి వశపఱచుకొనిరి. కోటయందుండిన రాజనారాయణుని పుత్రుడు డిమ్మడి వెన్న మన్ కొండ సంబువరాయుడు మారయనాయకునిచే బందీకృతుడాయెను. అంతట దొండమండలమున సంబువరాయల యేలుబడి తుదముట్టినది. కుమార కంపణ రాజగంభీర దుర్గమునుండి బయలుదేరి యంతకుముందే వీరసావణ్ణ స్వాధీనము జేసికొని యుండిన సంబువరాయని రాజధాని కాంచీపురమునకుబోయి యచట స్థిరముగ నిలిచి తొండమండలరాజ్యమును పాలింప గడగెను.

తొండమండల విజయముతో కుమారకంపణ దక్షిణ దిగ్విజయయాత్ర ముగియలేదు. మధుర మహమ్మదీయ రాజ్యమును కూలద్రోయవలయు నని యతని ముఖ్యోద్దేశము. దండయాత్రను బంపునపుడు రాయ లొసగిన యాదేశమట్టిది. ఈ దండయాత్ర కేవలము రాజ్యవిస్తరణకొఱకు తలపెట్టినది కాదు. హిందూధర్మ పునరుద్ధారణయే దాని పరమావధి. సామాన్యముగ చరిత్రకారుల దృష్టికెక్కని విషయమొకటి దీని దేటతెల్లము చేయుచున్నది. కుమార కంపణతో గూడ బయలుదేరినాడు కావేటి రంగధాముడు నివాసస్థలమును జేరుటకు. మల్లిక్ కాఫురుచే పఱువుగొట్టబడి, యాదేవుడు దేని మొదలు పరదేశముల గ్రుమ్మరి గ్రుమ్మరి తుదకెట్లో తిరుమలకు వచ్చి శ్రీ వేంకటేశ్వరు నాశ్రయించెను. అది ద్వాంధవుడు గదా యేడుకొండలవాడు. ఉండ నెలవు జూపి గ్రాసవాసములకు గొఱవకాసీయక దగు యేర్పాటులను గావించెను. దేశ ద్రిమ్మరి తనముబోయి కాలము సుఖముగ గడచుచుండినను అంతటి దేవునికి పరపంచల బ్రాకులాడుట నచ్చునా? పరాన్నము రుచించునా? కావున నెట్టియున నిజ నివాస స్థలమునకు మరలిపోవ నిశ్చయించుకొనెను. అప్పుడే కుమారకంపణ దక్షిణ దిగ్విజయయాత్ర వెడలుచున్నాడను విషయ మాయన దివ్యచిత్తమునకు వచ్చినది. ఇక తురకల భయము లేదనియు స్వదేశమునకు బోవచ్చు ననియు ధైర్యము గలిగినది. తన్నిలు సేర్పజాలిన భక్తశిఖామణి కుమారకంపణ దండనాయకులలో గాన వచ్చినాడు. అభినవ ద్రోణాచార్యుడని ప్రఖ్యాతినందిన ద్విజోత్తముడు గోపన్న దనకు నచ్చిన భక్తుడు. అతడుద్దేశించిన కార్యమును పట్టుదలతో నెరవేర్పగలడు. కావున కార్యవాదియగు శ్రీరంగనాయకుడు గోపన్నకు స్వప్నమున బొడసూపి 'వత్సా, మహమ్మదీయులను బాఱదోలి మమ్ము శ్రీరంగము సేర్పు'మని యాజ్ఞాపించెను. నిదుర మేల్కని గోపన్న వేంకటాచలమునకు బోయి రంగనాథుని నాచ్చియారులతో గూడ దోడ్కొని కుమారకంపణ వెంట దక్షిణ దిగ్విజయ యాత్ర వెడలెను. తొండమండలమును సాధించి సంబువరాయ రాష్ట్రము సంపూర్ణముగ స్వాధీన పఱచుకొనిన పిమ్మట కుమారకంపణ మధుర మహమ్మదీయ రాజ్యగడి ప్రదేశమున నుండు చెంజీనుల దుర్గమునకు గోపన్న నధ్యక్షునిగ నియమించెను. 'కాంచీపురముచెంత సింగరాయపురాఖ్య మగ్రహారము జేసి యందు బసిడి కోవెల గట్టించి గోపనాయకుడు రంగపతిని ప్రతిష్ఠించె భక్తి నచట'. శ్రీరంగపతి యాదేవుని యాజ్ఞ చొప్పున శ్రీరంగమున ప్రతిష్ఠింపక మార్గమధ్యమున నొక బ్రాహ్మణాగ్రహారమున బసిడి కోవెల గట్టించి యచట నేల నిలుపవలసి వచ్చెనో కనుగొనవలసియున్నది. దీనికి రెండు కారణము లూహ్యములు- మొదటిది వన్యరాజప్రతిష్టంభము. సంబువరాయ మధుర రాజ్యముల మధ్య గడిప్రదేశమున గొన్ని యాటవిక సంస్థానము లుండినవి. దుర్గమారణ్యమధ్య సీమల నుండుటవలన నవి సులభసాధ్యములు గావు- వాని జయించి వశపఱచుకొనక ముందు సాగుట యుక్తముగాదు. తత్కారణమున మధురరాజ్యముపై వెంటనే దాడిసేయుట కనుకూలపడియుండక పోవచ్చును. దీనికంటె బలవత్తరమైన కారణము బహమనీ రాజ్యముతోడి యుద్ధము.

సుల్తాను ముహమ్మదుశాహ బహమనీసింహాసనము నధిష్ఠించినపుడు రాజకీయవాతావరణము నందతనికి ప్రతికూల చిహ్నము లనేకములు పొడసూపినవి. రాజ్యములోపల నంతశ్శత్రువర్గము బలిసి యతని యధికారమును కూలద్రోయుటకు ప్రయత్నము సల్పుచుండినవి. బలవంతులగు

పెక్కండ్రమీరుల కతడుతక్కువ చెక్కుట ఇష్టము లేదు. అతని విరోధి రాజమండలముతో వారు కుట్రలు కలుపుచుండిరి. ఢిల్లీసుల్తాను ఎత్తివచ్చునను భయమతని గళవళపెట్టుచుండినది. ఇదియుత్త భయముగాదు. ఢిల్లీ పాదుశాహు ఫీరూజుశాహు తుఘ్లూకు సమయము చిక్కినప్పుడెల్ల దక్కనుపై దండయాత్ర వెడలి కలవడిపోయిన ఢిల్లీశ్వరు నధికారమును పునఃప్రతిష్ఠ యొనరింపబోవుచున్నాడనని బెదరించుచుండెను. మాటలతో నతడు దృష్టిపడియుండిన భయమున కవకాశ ముండియుండదు. ఒరిస్సా దండయాత్ర నతడు జయప్రదముగ ముగించుకొని ఢిల్లీకి తిరిగి వచ్చిన పిమ్మట, హిజరీ ౭౬౧ నకు సరియైన క్రీ. శ. ౧౩౬౦ వ సంవత్సరమున, దౌలతాబాదు వెంత వేటాడు మిషమీద సైన్యముతో బయలువెడలి యొక మజిలీదూరము ప్రయాణము చేసెను. ఇంతలోన యుత్తర హిందూస్థానమున గొంత సంక్షోభము గలుగగా ప్రయాణమును చాలించి వెనుదిరిగిపోయెను. ఆ యనంతర మట్లు గడచి పోయినను ముహమ్మదుశాహు హృదయమున నతనివలన భయ మతిశయించినది. ఈభయమును నివర్తిజేసికొనుటకొఱకు నతడప్పుడు ఈజిప్టుదేశమున వలసయుండిన మహమ్మదీయ మతగురువగు ఖలీఫా నాశ్రయించెను. గతించిన తన తండ్రి యాత్మసంతృప్తి కొఱకు మక్కా మొదలగు పుణ్యస్థానములకు యాత్ర వెడలుచుండిన ఢిల్లీచేలికి బొక్కసముంగొని ధనమును మణిభూషణాదుల నొసగ్గి ఇచ్చి, వానిమూలమున మక్కాలోని సయ్యదులను తృప్తులను జేసి వారి సాహాయ్యమువలన నతని ప్రసాదము వడసి ఢిల్లీ పాదుశాహుకు బహమనీ సుల్తానుపై యుద్ధ ప్రయత్నములను మానుకొనవలసినదని యతనిచే నొక ఫర్మానాను వ్రాయించి ఢిల్లీ దర్బారునకు రవానా సేయుంచ ఏర్పాటులను గావింపవలయునని చెప్పి పంపెను.

ముహమ్మదు శాహుకు శత్రువు ఢిల్లీ సుల్తానొక్కడే కాదు. అతని తండ్రియొక్క రాజ్యపాలనత్వమువలన ఇరుగు పొరుగు హిందూ రాజ్యాధిపతులతో నతనికి వైరము గలిగినది. కంపిలిరాయల కాలమునుండియు కంపిలి రాజ్యమునకును దేవగిరి రాష్ట్రమునకును కృష్ణానది సరిహద్దుగ నుండినది; ముహమ్మద్ బిన్ తుఘ్లూకు కంపిలిని జయించి ఢిల్లీ సామ్రాజ్యమున గలిపి కొనిన పిమ్మటగూడ నది వేర్వేరు మండలాధిపతుల పాలనక్రింద నుండినందువలన నీసరిహద్దు మారలేదు. హరిహర బుక్కులు మహమ్మదీయ మతమును విసర్జించి ఢిల్లీ పాదుశాహుపై తిరుగబడి స్వాతంత్ర్యముప్రకటించిన తరువాత గూడ కృష్ణకు దక్షిణమున నుండిన రాష్ట్రము వారి యేలుబడి క్రిందనే యుండినది. కాని సుల్తాను అల్లావుద్దీను హసనుగంగూ గుల్బర్గయందు స్వతంత్ర ప్రభుత్వమును స్థాపించినప్పటినుండియు కృష్ణాతుంగభద్రల మధ్యనున్న సర్వోర్వరని గబళింప నుద్యమించి హరిహరరాయల రాజ్యాంశ్య దళయుం దెత్తివచ్చి యందుకాలభాగము నాక్రమించుకొనెను. అట్లే తెలింగాణముపై నెత్తి పోయి కాపయనాయకు నోడించి యతనికడనుండి కొలాసు మున్నగు సీమల గొడిచికొనెను. వారు తమ తమ రాష్ట్రములను మరల స్వాధీనపఱచు కొనుటకు సమయమునకై వేచియుండిరి. ముహమ్మదు సింహాసన మధిష్ఠించిన వెంటనె విజయనగర తెలింగాణరాజులు నిరుపమను సమార్పము కోలు పోయిన నిజరాష్ట్రములను మరల సాధించుట కదియె యనుకూల సమయమని నిశ్చయించి యొండొరులతో మైత్రి గావించుకొని యేక కాలమున గుల్బర్గకు రాయబారుల నంపిరి. అనాది నుండియు విజయనగర రాజ్యమునకును మహమ్మదీయ రాష్ట్రమునకును కృష్ణానది యెల్లయై యుండెననియు, సుల్తాను అల్లావుద్దీను హసనగంగూ అక్రమముగ కృష్ణను దాటి దానికి దక్షిణమున నుండిన విజయనగర రాష్ట్రము నాక్రమించుకొనెననియు నిట్లతడక్రమముగ గొన్న రాజ్యమును మరల నప్పగించవలయుననియు లేనియెడల ప్రచండసైన్యముతో నెత్తివచ్చి తన రాష్ట్రమును దాను స్వాధీనము జేసికొనెదననియు బుక్కరాయలు వర్తమాన మంపెను. కొలాసు మున్నగు సీమలనాది నుండియు తెలింగాణమునకు జెందిన వనియు సుల్తాను అల్లావుద్దీను హసనగంగూ వాని నక్రమముగ వశపఱచుకొనెననియు వాని మరల దనకిచ్చివేయవలసినదనియు లేనిపక్షమున దండెత్తివచ్చి కైవసము జేసికొనెదనని

గాపయనాయకుడు రాయబారమంపెను. మహమ్మదు షా యేమిసేయగలడు? అప్పటి దుర్బల స్థితియందతనికి యుద్ధము తలపెట్టరాని విషయము. అమీరులా విశ్వాసపాత్రులుగారు; బలమా చాలదు; ధనమా లేదు. మీదుమిక్కిలి ఢిల్లీ పాదుషా యెత్తివచ్చునను భయము. ఈ స్థితియందు విజయనగర తెలింగాణ ప్రభువు లేకపై కయ్యమునకు గాలుద్రవ్విన వారి నతడెట్లెదుర్కొనగలడు? కాని యప్పటి స్థితిగతు లట్లె నిలుకడగ నుండజాలవు. ఖలీఫాకడకు బోయిన తన తల్లి కార్యమును సాధించుకొని వచ్చిన హిందూరాజులను దగినశాస్తి చేయవచ్చును. కావున తనతల్లి తిరిగివచ్చునంతవఱకు కాలము గడపిన నటువెనుక సర్వకార్యములును సానుకూలపడవచ్చును. అని చింతించి మహమ్మదుషాహు కాలహారణము సేయ నిశ్చయించి, విజయనగర తెలింగాణ రాయబారులను సత్కరించి లాలించి తేలించి ప్రతిసందేశమును జెప్పి వీడికొలిచ్చి పంపక పదునెనిమిది మాసములు గడపెను.

అంతట మహమ్మదుషాహు తల్లి తిరిగి వచ్చినది మక్కానుండి. తాను కోరినట్లె ఖలీఫా ఢిల్లీ సుల్తానుకు ఫర్మానా వ్రాసి యంపెనని తెలియవచ్చెను. ఫీరూజుశాహు తుఘ్లాకు మతమునందు గాఢాభిమానముగల ప్రభువు. ఖలీఫా యాజ్ఞను జవదాటక యాచరణకు దేగలడనుటకు సంశయములేదు. కావున రాజకార్యముల నిచ్చవచ్చినట్లు జరుపుటకు జంకు బనిలేదు. మొట్టమొదట తనయెడ విముఖులైన యమీరులను శిక్షించెను. పిమ్మట విజయనగర తెలింగాణ రాయబారులను రప్పించి కోపోద్రేకముతో వారి నేలిన ప్రభువులు దనకు జెల్లింపవలసిన కప్పమును ఖజానాకు జమకట్టక నింతకాల మాలస్య మేలచేసిరో తెలుపవలసినదని తీవ్రముగ మందలించెను. రాయబారులంతట భయభ్రాంతచిత్తులై తమ సంస్థానములకు మరలి చని తమ ప్రభువుల కా విషయములను నివేదించిరి. అందుమీదట బుక్కరాయలును గాపయనాయకుడును బహమనీ సుల్తానుపై యుద్ధము ప్రకటించిరి. తూర్పున గాపయనాయకుని సైన్యములు వచ్చి పూర్వము అల్లావుద్దీన్ హసన్ గంగూ తెలింగాణమునుండి జయించి కైవసము జేసికొనియుండిన కౌలాసు మొదలగు స్థలములను స్వాధీనపఱచుకొనెను. అట్లే దక్షిణమునుండి విజయనగర సైన్యములు వచ్చి కృష్ణా తుంగభద్రల మధ్యసీమల నాక్రమించుకొనెను. ఇట్లు విజయనగర బహమనీ రాజ్యములకు యుద్ధము పొసగినది. (సశేషము)

అద్దెయిళ్ల ఉపాఖ్యానం

' సాగర్ '

'ఇల్లు కుదిరింది మాకు' ... 'ఎక్కడా?'... 'ఎక్స్టెన్షనులో'...'చాలా దూరమే!' ...'ఏం చేస్తాం, ఊరంతా గాలించినా ఆ మాత్రం కొంప దొరకందే!...' అతి ప్రయాస మీద యిల్లు దొరికింది. సంతోషకరమైన ఈ విషయాన్ని, మా పినతల్లి కూతురు పార్వతితో చెబుతున్నా, అప్పట్లో అంతకంటె ఆప్తులెవ్వరూ అక్కడ లేకపోవటం మూలాన్ని.

కుదిరిన యిల్లు చూట్టానికి పార్వతీ, నేనూ బయలు దేరాము, చూపించిన ఏజెంటును వెంట బెట్టుకుని, జట్కాలో.

మెయిన్ రోడ్డు వెంబడి ఎక్స్టెన్షన్ దాకా వెళ్ళి, అక్కడ కొన్ని మలుపులు తిరిగింది మా జట్కా. అన్నీ చక్కటి బంగళాలు, కొత్తగా కట్టినవి. మంచి గాలి అదీ వుంటుందని సంతోషించాను.

జట్కా ఆగింది. క్రీమ్ కలరు వేసిన ప్రహరీ గోడ, లోపల ఆ దే రంగు వేసిన డాబా. వార్నిష్ పూసిన తలుపులు, వాట్లకున్న

అందమైన నికెల్ గడియలు మమ్మల్ని లోపలికి ఆహ్వానించాయి. ఒక ముసలావిడ మాకు యిల్లూ, దొడ్డీ అవీ చూపించింది. వాట్లల్లో ఎక్కడ ఎలా మసులుకోవాలో పాఠం చెప్పింది. అన్నిటికీ 'సరే' అన్నాము.

పార్వతికి కూడా యిల్లు నచ్చినట్లే వుంది. బటాక్కా ఎక్కుతూ, 'ఆలస్యమైనప్పటికీ, మంచి యిల్లు దొరికింది, దూరమయినా సహించవచ్చు!' అంది.

మే మా యింట్లో ప్రవేశించిన కొద్ది రోజుల్లోనే పార్వతి, భర్తకు ట్రాన్స్ఫరు కావటం మూలాన్ని, మరో వూరు వెళ్ళిపోయింది.

వెడుతూ వెడుతూ మాకు హితవుకూడా చెప్పిపోయింది: మంచి యిల్లు దొరికింది, అనవసరంగా గొడవలు పడకండి, యింటి వాళ్లు ఏమైనా అన్నా మనము తగ్గివుండటం మంచిది ...యేవేవో !

ఒక రోజున పార్వతి దగ్గరనుంచి వుత్తరం వచ్చింది: మంచి యిల్లు దొరకలేదు! దొరికినది పెద్దదే అయినా చీకటి గుయ్యారం, దోమల పుట్ట, పొగలే లైట్లు వేసుకోవాలి! పంపు వుంది దొడ్లో...ఎక్కడికక్కడికే నయం...యింకా యింకా !

రోజులు దొర్లిపోతున్నాయి. మళ్లీ పార్వతి దగ్గరినుంచి వుత్తరం: యింటావిడ పిల్లల కోడి; చాపల మార్కెట్టులో లాగ పిల్లలు చివరగా, గోల చేస్తూ వుంటారు. పొరపాటున రోడ్డు వెంబడి కారు వెడితే చాలు, దుమ్మంతా యింట్లోనే వుంటుంది...వగయిరా, వగయిరా.

ఇటునుంచి మేమూ రాశాము: ఇంటి వాళ్లు ఒంటెత్తువాళ్లు, మహాగర్వం. అప్పు పుచ్చుకోవడమే గాని తిరిగి యివ్వడమంటూ వుండదు, కాయగూరలూ అవీ చేసుకుంటే ఓర్వలేరు! వాళ్ల బొంగురు గొంతుకలకు సాయం, పాట లొకటి, తలకాయలు పగిలేలా... యేవేవో.

ఒక వుత్తరంలో పార్వతి అంటుంది: వాళ్ళ ఆయనకు గోడలకు క్యాలెండరులూ, సినీమా బొమ్మలూ మేకులుమనది తగిలించడమంటే సరదా. అందుకని బోలెడు డబ్బు తగలేసి రకరకాలయినవి కొని పట్టుకవచ్చి గోడలకు తగిలించాడట. పొరపాటున యింటావిడ వాట్లను చూచింది... దాంతో ఆమె, 'షాపులోలాగ ఏమిటమ్మా పాడు బొమ్మలూ- సంసారుల కొంపల్లో', అని చీదరించుకుని, గోడలనిండా మేకులు కొట్టేశారని కారాలూ మిరియాలూ నూరి, పెద్ద రాద్ధాంతంచేసి చక్కా పోయిందిట.

పార్వతిని ఓదార్చడానికి మేము రాశాము: నయం! మాయింటి ముసలమ్మ, యింట్లో సిండి దంపుకుంటే, డాబా వూడి పడిపోతుందని గోల. అట్ట చెక్కల్లావున్న తలుపులు (అదీ మా కర్మే) కొంచెం కొట్టుకుంటే పెద్ద శబ్దం చేస్తాయి. దాంతో పెద్ద గోల - యిదీ వరస.

చూస్తూంటే వానాకాలం వచ్చేసింది. పార్వతి రాస్తుంది కదా: వానంటే భయం పట్టుకుంది, యిల్లంతా కురవటమే! రాత్రిళ్లు వస్తే యింక శివరాత్రి జాగారమే!

మా అనుభవం రాశాము: మీకు వాన వున్నప్పుడే బాధ - మా సంగతిచూడు, పైన డాబా సరిగా గిలాబా చేయకపోవటంచాత నీరు నిలవుండి, వాన వెలిశాక దూలాల్లోంచి లోపలికి దిగి తర్వాత రెండుమూడు రోజులదాకా మా మీద పన్నీరువర్షం. చూచుకో మా అదృష్టం!

ఇంటి సౌఖ్యం విషయంలో ఒకరికి ఒకరం తీసిపోలేదని,వుత్తరాలద్వారా తెలుసుకున్నాము. ఒకరినొకరం సముదాయించుకున్నాము.

ఎన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకుంటేమాత్రం రోజు వస్తే తప్పుతుందా!

ఒకరోజున 'పిల్లిని ఎలక పట్టుకుంది'. అదిగో, యిదిగో అంటూ ముసలమ్మ లేనిపోని తగాదా లేవదీసింది. పెద్ద రగడ అయింది ఆవేళ. దాని పర్యవసాన మేమంటే-ఆ మధ్యాహ్నమే మేము చిన్నదయినా, యిరుకయినా, ప్రహరీ లేక పోయినా, హాంగులు సున్నా అయినా, ఏమీ ఆలోచించకండా మరొక యింట్లో ప్రవేశించాము.

మూడో రోజుకే పార్వతి దగ్గరినుంచి వుత్తరం వచ్చింది. ఇంటివారబ్బాయికీ, వాళ్ళ రాముడికీ మధ్య తగాదా వచ్చింది. రాముడు వాడిని చితకబాదాడు. పెద్దలు అనవసరంగా రాంకి చేసుకుని తగాదాపడ్డారు, పర్యవసానం వాళ్లు యిల్లు ఖాళీ చేసేశారు!

సంగీతం బహుముఖ ప్రభావం

సూరి

మనస్సుకూ శరీరానికీ యెంతో అవినాభావ సంబంధం వుందన్న సంగతి మనకు తెలుసు. శారీరకమైన బాధా, అనారోగ్యమూ మనిషి యొక్క మనస్సును క్రుంగదీసి అంతర్గత శక్తులను నశింపచేస్తాయి. దానికి విపర్యయంగా శాంతి, సంతృప్తులను కవచంగా ధరించి మానవుడు చిరాకు, నిరాశ, భయం, అనారోగ్యం తన దారికి రాకుండా కాపాడుకోవచ్చు. ఈ సిద్ధాంతాన్ని గమనించినప్పటినుంచి వైద్యులు యెక్కువగా దానిని వినియోగించు కొంటున్నారు. చక్కని సంగీతం శరీరారోగ్యంమీద, వివిధావయవములమీద ఎంతో ప్రభావం కలిగి వుందని గ్రహించారు. ఎస్పిరే, పెన్సిలిన్ యెల్లాగ వుపయోగించు కొంటున్నామో, అల్లాగే సంగీతంకూడ తగుపాళ్ళలో సేవించేరోజు యెంతో దగ్గరలో వుంది. సంగీతం ఒక రకమైన యోగం. ఆ యోగాన్ని అభ్యసించేవాళ్లు శాంతి ననుభవిస్తారు. అంచేత మనస్సుకు, ముఖ్యంగా వ్యథిత హృదయానికీ అది చక్కని మందు.

దైనిక జీవితంలోను, విద్యావిధానంలోను సంగీతంయొక్క స్థానాన్ని మన దేశస్థులు యేనాడో గుర్తించారు. అంచేతనే అష్టవిదవిద్యల్లో ఒకటిగా పేర్కొనబడ్డది. సంగీతంయొక్క మహత్తర ప్రభావాన్ని గూర్చి యెన్నో వింత వింత కథలున్నాయి. తాన్‌సేన్ యొక్క దీపకరాగం, త్యాగయ్యగారి 'తెరతీయగరాదా' అందులో చేరతాయి. 17 వ శతాబ్దంలోని ఒక ఇటలీ రచయిత మన నాగస్వరం లాంటిదే ఒక గేయాన్ని రచించాడు. అది పాడుతూ, నృత్యం చేస్తే 'టారంటెల్లా' అనే పాముకాటువలన కలిగిన బాధ పోతుందంటారు. ఆ నృత్యం చేస్తే కలిగే చెమటతోబాటు కొంతవిషం వెలికికక్కబడి బాధోపశమనం అవుతుందేమో! ఇప్పటికీ 'టారంటెల్లా' వ్యాప్తిలోఉన్న నృత్యవిశేషములలో ఒకటి. అంతవరకెందుకూ! పిల్లలను నిద్ర పుచ్చడానికి కమ్మని లాలిపాటలను తల్లులు పాడడం మన మెరుగనిది కాదు. సంగీతంవలన కలిగే హాయికీ, ఆనందానికీ రసాయనిక శాలల్లో చేసిన పరిశోధనలు యోగ్యతా పత్రముల నివ్వవలసిన ఆవశ్యకత లేదు.

నాడి, ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములు, రక్తపు పోటు, గ్రంథిస్రావము-వీటన్నిటి మీద సంగీతం తనప్రభావం చూపెడుతుంది. 'మనశ్చాంచల్యము గలిగిన రోగులను బాగుపరచడానికీ, సామాన్య రోగులు త్వరగా నయం అవడానికీ సంగీతం యెంతో తోడ్పడుతుంది.' అంటాడు మన్‌హాటన్ ఆసుపత్రి సూపరింటెండెంటు అయిన 'డెంట్' అనే శాస్త్రజ్ఞుడు. బాల్టిమూర్‌లోని హాప్‌కిన్స్ వైద్యశాలలో శాస్త్రోక్త పద్ధతిని తయారుచేసిన సంగీతం వినిపిస్తారు. డెట్రాయిట్ వద్ద 'ఇలాయిస్' వైద్యశాలలో వారానికి పది గంటలు సంగీతం వినిపిస్తారు. రోగుల తీరునుబట్టి ప్రోగ్రామ్ మారుతూవుంటుంది. ఈసురోమని మందకొడిగావుండే రోగులయితే. ఉత్సాహాన్ని, రేకెత్తించే సంగీతం వినిపిస్తారు.

సామాన్యులకుకూడ సంగీతం యెంతో మేలు చేకూరుస్తుంది. శస్త్రచికిత్సలలోకూడ అది ఉపకరిస్తుందని అనుభవజ్ఞులు చెబుతున్నారు. సంగీతం రోగులదృష్టిని మరల్చడమేకాక బాధనుకూడ కొంత ఉపశమింపచేస్తుంది. కాన్పుకు యెంతో కష్టపడే ఒక గర్భిణీ స్త్రీ ప్రసవసమయంలో చెవులకు ఫోన్ పెట్టుకొని రేడియో వింటోందిట. సంగీతంవలన కలిగిన సంతోషంలో ఆమె లామెకు ప్రసవవేదన తెలియనేలేదట. దంతవైద్యులుకూడ అదేవిషయాన్ని బలపరుస్తున్నారు. రోగులకు తగిన సంగీతం వినిపిస్తే. వారి దృష్టి మరల్చడమే కాక, మనస్సును ఉల్లాస పరుస్తుందనీ, తమపని సుకరమవుతుందనీ వారి ఉద్దేశ్యం. "నిర్మలమైన హృదయంతో కోపభయాదులకు తావులేకుండా మనం భోజనం చెయ్యాలి. అంతేకాదు. భోజనసమయంలో సంతోషాన్ని కలిగించే సంగీతంవింటే గ్రంథులెక్కువగా జీర్ణరసములు ఉద్భవింపజేసి ఆహారం సులభంగా

జీర్ణమవడానికి తోడ్పడతాయి.' అంటాడు 'పావ్‌లావ్' అనే రష్యన్ శాస్త్రజ్ఞుడు.

ఇంతవరకూ రోగులు సంగీతానికి శ్రోతలుగా మాత్రమే వున్నారు. వారు కూడ పాల్గొనడం వల్ల గలిగే ఫలితాలు యింకా బాగుంటాయి. ముఖ్యంగా పిచ్చిఆసుపత్రులలోను, క్షయను నివారించే శానిటోరియంలలోను రోగులకు తగిన వసతులను కల్పిస్తే, వారు క్రొత్తవాద్యములమీద పరిశ్రమచేసి 'తాము పూర్తిగా నిరుపయోగులు కాదు' అనేభావాన్ని యేర్పరచుకొని త్వరగా కోలుకొంటారు.

అసలు సంగీతాన్ని వ్యాయామంలో ఒక భాగంగా పేర్కొనవచ్చు. అందులో గంభీర శ్వాసము వుంది. అందువలన ప్రతి జీవకణము ఆమ్లజనీకరణముచెంది నూతనమైన శక్తి నిస్తుంది. ఎక్కువ ఆకలిని పుట్టిస్తుంది. అందుకనే గాయకులలో ఉదరబాధలతోగాని, రొమ్ముబాధలతో గాని వుండేవారిని తరచు చూడం. అజీర్తి, కాలేయపువ్యాధులు, కామెర్లను కుదర్చడంలో సంగీతం యెక్కువగా ఉపకరిస్తుందని ఒక డాక్టర్ చెబుతున్నాడు. ఒక్కరూ పాడడానికి కంఠం బాగుండదనో, నలుగురూ ఆక్షేపిస్తారనో సిగ్గుపడేవారు నలుగురితో కలిసి పాడినప్పుడు ఆ సిగ్గుపోయి యెంతో చక్కగా పాడతారు. అయినా స్నానంచేసేటప్పుడు చాలమంది కూని రాగాలు తీయడం కద్దు. ఆ క్రితంరాత్రి అతను చక్కగా నిద్రపోయాడనడానికీ, ఆనాటి దైనిక సమస్యలను ఉత్సాహంతో యెదుర్కొంటా డనడానికీ అది ఒక చక్కని సూచన.

'చాలామంది సంగీతం వినడం అలవాటు చేసికొనడమే కాకుండా పాడడం కూడా అభ్యసిస్తే, ప్రపంచకంలో యింతమంది మతి భ్రమించిన మనుష్యు లుండ' రనిమన స్తత్వశాస్త్రజ్ఞులు చెబుతున్నారు. మనం అటువంటి ఉత్సాహాన్నికల్పించుకొని,సంగీతంనేర్చుకోవాలి. అప్పుడే వ్యవహారపు చిక్కులనుంచి, సంసారపు బాధల నుంచి విముక్తిచెంది హాయిగా సుఖనిద్రపోవచ్చు. చక్కని సంగీతం మన జీవితపుటానందానికే గిలిగింతలు పెట్టినట్లుగా వుంటుంది. ఈన్‌స్టీన్ చక్కగా ఫిడేలు వాయిస్తాడు. అల్లాగే చాల మంది ప్రఖ్యాతపురుషులు తాము సంగీతం అభ్యసిస్తూ యెంతో ఆనందం పొందుతారు-శ్రోతలను సంతోషపరపలేకపోయినా !

పరిశ్రమలలో కూడ సంగీతానికి తావు లేక పోలేదు. కొన్నిచోట్ల కూలీలు పనిచేస్తున్నంత సేపూ, మరికొన్నిచోట్ల కూలీల భోజనసమం లోను, ఇంకాకొన్నిచోట్ల వారు పని మొదలు పెట్టేటప్పుడు ప్రోగ్రామ్‌లు వినిపిస్తారు. 'దాని వలన తక్కువకాలంలో యెక్కువపనిని నిర్వహించగలుగుతా' రని విక్టర్ చెబుతున్నాడు. కూలీలు అలసటచెందుతే తిరిగి వారిని ఉత్సాహపూరితులను చెయ్యడానికి అనువైనది సంగీతం. ఆ ప్రోగ్రాములలో ఇలా యెన్నోరకాలు వుంటాయి.

సరే, సైన్యంలో సంగీతంనిర్వహించే ప్రముఖపాత్రనువేరే చెప్పనక్కరలేదు. కదం తొక్కుతూ సైనికులు నడుస్తూంటే, దానితో మేళవించి వాయిద్యములు మ్రోగుతూంటే వాళ్లల్లో ఉడుకురక్తం ప్రవహించక మానదు. ఒకసారి నెపోలియన్ ఆల్ప్సు పర్వతాలు దాటి వెడుతున్నాడు. శీతాకాల మవడంచేత దట్టమైన మంచు కురుస్తోంది. ఫిరంగులను లాగడం సైనికులకు కష్ట మనిపించింది. గుర్రములుకూడ నిరుపయోగ మయాయి. వేడిరక్తాన్ని ప్రవహింప జేసే సంగీతం, ఉత్సాహాన్ని రేకెత్తించే సంగీతం ఆ పనిని యిట్టే పూర్తి చేసింది. అంతే కాదు. న్యూయార్కులో మాడిసన్ గార్డెన్‌లో సైకిల్ పోటీలు జరిగాయి. సగటున 18.6 మైళ్ళుపోయే పోటీదారులు, తమతో లయగలిపి సాగే సంగీతాన్ని ఊతగాతీసికొని, 19.6 మైళ్ళు పోజొచ్చారు.

దీన్నిబట్టి సంగీతానికి నిత్యజీవితంలో యెంత ప్రభావంవుందో మన విద్యాధికారులు తెలుసుకోవాలి.సంగీతం నేర్పడంమాట అటుంచి, కనీసం విద్యార్థులకు దానియందు అభిరుచి పుట్టేటందు కన్నా తోడ్పడాలి. అంతేకాక వైద్యశాలల్లో రోగులకు సంగీతం వినిపించడం అట్టే కష్టమైనపని కాదు. పారిశ్రామికులు, కనీసం భోజనసమయం సైన్యాకూలీలకు సంగీతం వినిపించడానికి తగిన యేర్పాటులు చెయ్యాలి. వీటికి ఆలిండియా రేడియో ఉపయోగపడుతుంది.

(ఆధారం: 'గుడ్ హెల్త్')

ఇంగ్లీషు   ప్రపంచ సాహిత్యం   రై డేవిస్

అతడు కనిపెట్టిన రహస్యం

(రై డేవిస్ ఇంగ్లాండు వేల్సు భాగంలోని రోండాలోయలో 1903 లో జన్మించాడు. బాల్యమంతా కూలీల సమ్మెలు, లాకౌట్ల సంరంభంతో గడిచిపోయింది. 18వ ఏట లండన్ చేరుకున్నాడు. మొట్టమొదట వ్రాసిన నవల సంపాదించిన పారితోషికంతో ఫ్రాన్స్, ఇటలీలు సంచారం చేశాడు. ఈయన పుస్తకాల్లో Tomorrow to Fresh Woods అనే నవల ప్రఖ్యాతమైంది. ఈయనే బౌద్ధ మతాభిమాని. ఆ మత సిద్ధాంతముల గురించి బహుళమైన పరిశోధనలు సాగించాడు. అహింసావాది.)

భూగర్భంలోనుండి పగటి షిప్టు కూలీలు పైకెగబాకుతున్నారు. కూలీల్ని సూర్యకాంతిలోకి చేర్చిన ఎలక్ట్రిక్ కేజ్, తన భారాన్ని భూమ్మీద కుమ్మరించి సురసురా బొగ్గు గుంటలోకి వెళ్లిపోయింది, తరువాతి జట్టును పైకి చేర్చటానికి. భూగర్భాంతర్భాగంలోంచి విముక్తులైన కార్మిక బృందం ఒక్కసారి సూర్యరశ్మిలో శరీరాల్ని విదిల్చి దూరంగా లోయలో నిద్రిస్తున్న వసతి గృహాలవేపు నడక సాగించారు.

గనిలో పనిచెయ్యటానికి తీసికెళ్లిన లాంతరు పవర్ హౌస్‌లో యిచ్చేద్దామని వెళ్ళిన ఆ జట్టులోని ఒకడు తన పేరు నెవరో పిలవడం విన్నాడు.

'గోమర్ వాఘన్! ఒక్క క్షణం యిలా వొస్తావా!' గోమర్ ఆ పిల్చిన వ్యక్తివేపు నడిచాడు.

'మీ యిల్లు మా యింటికి దగ్గరే కదా? వెళ్లే దారిలో ఒక్కసారి మా యింటికెళ్లి నా భార్యతో నేను రాత్రి 8 గంటలదాకా యింటికి రావీలు లేదని చెప్పు. నే నీరైముకు యింటికి వస్తానని చెప్పాను కనుక నాకోసం ఎదురు చూస్తూంటుంది. అలా వెళ్ళటం నీకేం ప్రమాద కాదుకదూ?'

'ప్రమాదమేమీ లేదు.' చీఫ్ ఇంజనీరు పంపిన కబురందజేయటానికి గోమర్ సంతోషించాడు. ఇంజనీరు మాంటేగ్ ఇంగ్లీషువాడైనా బొగ్గు గుంట కార్మికులంటే సానుభూతితో వుంటాడు. అందువల్ల వాళ్ళందరికీ ఆయనంటే గాఢాభిమానం. గోమర్ సరేనని తల వూపి, వెళ్ళి ముందు నడుస్తున్న తన సహచర బృందాన్ని కలుసుకున్నాడు. వాళ్లంతా యువకులు.

'అతడికేం కావాలట?' అడిగా డొకడు.

గోమర్ చెప్పాడు.

'బలే అందగత్తె ఆవిడ, బలే అందగత్తె' అన్నా డింకొకడు, మాంటేగ్ సతి నుద్దేశిస్తూ. 'ఆవిడ అహంకారమంతా - యీ లోకమంతా నాముందు బలాదూర్ - అన్నట్టుండే నడకలోనే కనిపిస్తుంది.'

'ఆవిడ గర్వపడ్డానికి కారణం లేకపోలే' దన్నాడింకొక శ్వానముఖం వామనమూర్తి, తనమాట అందరూ వినాలని గట్టి ప్రయత్నం చేస్తూ. 'అంతకంటే పుల్లానంగల మనిషింతవరకూ పుట్టలేదు. ఆవిడరక్తంలో సగం ఫ్రెంచి రక్తంట! ఆవిడముందర మన ఆడమూక తడిసిన కోడిపెట్టల్లా వుంటారు. మన మందకులేని లక్షణాలు ఆవిళ్ళో వున్నవి.'

వాళ్ళందరిలో వయసుకు పెద్దయిన వాడన్నాడు: 'నా ముసలిదాని కావిళ్లెప్పుడూ మార్చుకోను. ఆ మొహంలోనే తాండవిస్తుంటుంది, లోపలి అహంకారమంతా. నే పందెం వేస్తా, యింట్లో అదుపుదప్పిన గుఱ్ఱంలా వుంటుం దావిడ.'

గోమర్ ఏం మాట్లాడలేదు. ఆ అందరిలోకీ ఆఖరున పెండ్లయినవా డతనే. స్త్రీజాతిని గురించి చేసే సంభాషణల్లో యేమీ మాట్లాడ్డం అతని కిష్టం లేదు. అతడు చెప్పవలసిం దేమీ లేకపోలేదు. చాలా వుంది. తల్చుకుంటే స్త్రీజాతిమీద దూషణప్రవాహాన్ని వదలగలడు. లోపల వుబుకుతున్న వుద్రేకం కళ్ళని జ్యోతుల్లాగ చేయగా పళ్లు బిగించి, మిగతావాళ్ళ ఆడపెత్తనంమీద విసరే అవాకులూ చెవాకులూ వింటూ నడుస్తున్నాడు. అతనికి పెండ్లయి యేడాదయింది. భార్య బ్లాడ్‌వెన్‌తో పడే తగాదాలు హృదయంలో రగిల్చిన చిచ్చు యింకా మండుతూనే వుంది. ఆడదంత గయ్యాళిగా వుంటుందని కలలో కూడా అనుకోలేదతను. పెండ్లి కాకముం దెంత మృదువుగా, అణకువగా వుండేది! బుద్ధి చెప్పక పోడు. అందరూ నడుస్తూంటే కోపంతో సీలలు కొట్టిన బూట్లను రోడ్డుమీద గట్టిగా కొట్టాడు.

వాళ్ళు, కొండ దిగటమయి వరుసలు దీరిన నివాసాలు చేరగానే, చీలి ఎవరింటికి వాళ్ళు నడిచారు. గోమర్ యిల్లు కొండను అనుకొని వున్న ఆఖరువరుసలో వుంది. ఆ వరుస చివరనే ప్రత్యేకంగావున్న బంగాళాలో ఇంజనీరు నివాసం. ఆ బంగాళా వెనకనే పర్వతశిఖరాలు మేఘాల్లోకి చొచ్చుకుపోయాయి. గోమర్ తన యింటిని దాటి ఇంజనీరు బంగాళా చేరాడు.

అది వసంతకాలపు ప్రశాంత సాయంత్రం. సువర్ణభస్మపు సూర్యకాంతితో మిళితమైన మంద పవనాలు ప్రాణుల్ని ఉత్తేజపరుస్తున్నవి. ఆ పరిసరంలో చల్లదనాన్నిచ్చే ఫలవృక్షాలు, ప్రక్కనే పారుతున్న సెలయేళ్లు ఉన్నట్లయితే వాటిపక్కని విహరించివుండేవాణ్ణికదా అనుకున్నాడు గోమర్. కాని-భోజనమయి శరీరాన్ని కడుక్కున్న తరవాత ప్రతిరోజూ సంచారం వీధిమూలలకు, కాఫీ హోటళ్ళకేగా! అబ్బ, ఎంత అర్థరహితమయిన జీవితం! గోమర్ నిట్టూర్చాడు. రోజు తరువాత రోజు అదే క్రమం: బొగ్గు గుంటలోకి వెళ్ళటం, పైకిరావటం, భోజనం, శరీరప్రక్షాళన, బ్లాడ్‌వెన్‌తో పోట్లాట, తలుపు బ్రద్దలయ్యేటట్లు మూసి వీధిమూలలకు పరువెత్తి తోటికూలీలతో రెండు గంటలసేపు లోకాభిరామాయణం, గయ్యాళితనంతో ప్రేలుతున్న బ్లాడ్‌వెన్ ముఖం ప్రత్యక్షమయ్యే యిల్లు.

బంగాళా గేటు తెరిచేముం దొకసారి గొంతు సవరించుకుని, కేకరించి వుమ్మేశాడు. ఇల్లాలి పోరు చాలారోజులు భరించాడు. ఇక తగాదాకు ఆవిడ సిద్ధమయితే తనూ సిద్ధమే. తల్లిలాగనే ఆవిడకూడా తనమీద నియంతృత్వం సాగించ ప్రయత్నిస్తోంది. పియానో కొంటానికి డబ్బు కావాలట! అది యింట్లో వాయించేవాళ్లెవరూ లేరు. పియానో యిస్తాడు...! తళతళ మెరుస్తున్న తలుపును తట్టాడు. ఒక్కసారి పరిసరాల్ని పరీక్షించాడు. అందమైన యిల్లు. పూచి విడులుస్తున్న పూలమొక్కలతో నిండినతోట. పొదలుపొదలుగా విరబూచిన గులాబీ గుంపులు. జీవితంలో ఎప్పుడూ అంత పెద్ద తెల్లని ఎర్రని గులాబీలు చూచి ఎరగడు. ఏం సువాసన! ఆ సువాసనంతా పీల్చే ప్రయత్నంతో బుసలు కొట్టాడు. అతని పిలుపు కెవరూ జవాబివ్వలేదు. తలుపు మళ్ళీ తట్టాడు. బంట్రోతు లేడా యింట్లో? ఆకలేస్తోంది. మళ్ళీ కొట్టాడు. లోపల్నుంచి అడుగుల చప్పుడు వినపడ్డది, మేడమీద నుంచి దిగివస్తున్నట్టు. అడుగుల చప్పుడు ద్వారాన్ని సమీపించింది. ఒక స్త్రీ మధురకంఠం:

'డార్లింగ్. ఒక్క నిమిషం ఆగలేవూ!' ఆవిడ మాంటేగ్ సతి అయివుండాలి అనుకున్నాడు గోమర్. ఆవిడ భర్తే తలుపు కొడుతున్నా డనుకున్నట్లుంది. ఆవిడ కంఠధ్వనిలో వుద్రేకంతో నిండిన నవ్వు తొణికిసలాడుతోంది.

అలసిపోయి యింటికి వస్తున్న భర్తనెదుర్కొని ఆహ్వానించే విధాన మదే! ప్రేమతో, వుద్రేకంతో నిండిన కంఠంతో 'డార్లింగ్'అనటం... అటువంటి స్త్రీ భార్యాత్వాని కెంతేనా తగివుంది. తలు పొక్కసారిగా తెరుచుకుంది-

ఆశ్చర్యంతో గోమర్ కాలిక ఒక్కసారి అంగిలి కతుక్కుపోయింది. కొన్నిక్షణాలపాటు యిద్దరిమధ్య నిశ్శబ్దం గడ్డకట్టింది. అతని ఎదట పూర్తిగా నగ్నంగావున్న స్త్రీ నిలబడి వుంది. ఆవిడ నెమ్మదిగా, గుప్పిళ్లు బిగించిన హస్తాలు వక్షోజాలమధ్య పెట్టుకుని వెనక్కి నడిచింది.

'మిస్టర్...మిస్టర్...మాంటేగ్...నన్నా అడిగారూ...'గొణిగాడు గోమర్,ఎదుటిరూపం మీద హత్తుకుపోయిన దృష్టిని మరల్చలేక.

అబ్బ! ఏమిసౌందర్యం!

'నాతో చెప్పారు...' నమ్రతతో బొంగురు పోయిన కంఠంతో, 'నన్నడిగారు...'

కంఠం మూసుకుపోయింది. ఆవేశించిన వాడిలాగ ఆవిడవేపు చూస్తూ నిల్చున్నాడు.

వెనక్కు అడుగులేస్తూ ఆవిడ మేడమెట్ల దగ్గర వెనక్కితిరిగింది. పైకి పరిగెత్తింది. ఆ వెళ్ళటం రాజహంస స్వర్గారోహణ చేసినట్లుంది.

'...చెప్పారు- మీతో 3 గంటలదాకా యింటికి రా లేరని చెప్పమన్నారు...'అని అరిచాడు నిర్మానుష్యంగావున్న యింటిలోపలికి.

ఆవి డేమైనా జవాబిస్తుందేమో నని కొద్ది క్షణాలు వేచాడు. ఆవిడ మేడ దిగి వచ్చింది. లేత నీలిరంగు వొదులు గౌను పైన కప్పుకుని. దిగివస్తున్న ఆవిడ ముఖం కందివుంది. కాని అతనివేపు నడిచేటప్పు డావిడ నవ్వింది. అబ్బ! ఏం లలితమైన నవ్వు! గోమర్ నాళాల్లోని రక్తం పరుగులెత్తింది. ఆవిడేం సిగ్గుపడలేదు, నగ్నంగావున్న ఆవిడ పాదాలు తెల్లకలువల్లాగ నేలను హత్తుకుని వున్నవి.

'నా భర్తవిషయ మేమిటి?' అడిగింది మామూలుగా. గోమర్ చెప్పాడు. గనిలో అంటుకున్న బొగ్గు మసికింద అతని చెక్కిళ్ళు వుద్వేగంతో మండాయి.

అత నావార్త నందజేసినందు కావిడ కృతజ్ఞత తెలిపింది తరవాత.

'తలుపు కొట్టింది అతనే అను కున్నాను నువ్వేమీ అనుకో వనుకుంటూ. నేను స్నానం చేస్తున్నాను. కాకు వివాహమయింది కాదూ?'

గోమర్ తలవూపాడు. తీక్షణంగా పరికిస్తున్న అతడికళ్ళల్లోకి ఆమె నవ్వుతున్న కళ్ళతో చూసి సాఫీగా అంది.

'మంచిది. నువ్వు తెచ్చిన కబురుకు చాలా థాంక్స్'.

అతడు వెనుదిరిగాడు, తలుపు మూసుకుంది. వసారా దిగి, ఆలోచనగా ఆశ్చర్యంతో విడివడ్డ కళ్లతో గేటువేపు నడిచాడు నెమ్మదిగా ... అంతవర కెప్పుడూ స్త్రీ నగ్నత్వాన్ని చూడలేదు—అంటే సజీవంగా పంచరిస్తున్న స్త్రీని. నగ్నచిత్రా లెన్నో చూశాడు. గౌరవకుటుంబస్త్రీలు శరీరసౌందర్యాన్నెప్పుడూ అతిరహస్యంగా దాచుకుంటారని అనుకునేవాడు. అలా రహస్యంగా దాచుకోవాలా? నగ్నంగా అంతశ్శృంగారంగా వుంటారే! మాంటేగ్ సతి చాలా గౌరవనీయురాలే! ఆవిడభర్త కూడా అందరి మన్ననలు పొందిన వాడే! నీతి బాహ్యమైన పనులు చేస్తే అతడు వొప్పుకుంటాడా?...స్త్రీ తన భర్తను నగ్నంగా కలుసుకోవటం నీతిబాహ్యమైన పనికాదని గోమర్ నిర్ణయించుకున్నాడు. కాగా అది బహు రసవత్తరమైంది కూడా.

గేట్ తెరుస్తూ గోడమీదకు పాకుతున్న గులాబితీగను చూశాడు. విచ్చి. అందాల్ని వెదజల్లుతున్న పూలగుత్తుల్ని చూశాడు. ఒక పూలగుత్తి తీసుకున్నా పోయినట్లు గుర్తు తెలియదు. వెంటనే ఒక అందమైన గుత్తిని కోసి గేటు దాటుతూనే భోజనం తెచ్చుకున్న పాత్రలో పెట్టుకున్నాడు.

ఇంటివేపు నడుస్తున్న అతని నడక వడి హెచ్చింది. ద్విగుణీకృతోత్సాహంతో చాతీ విశాలమైంది. బ్లాడ్వెన్‌లో రాణీపడతాడు. కాని ఆవిడకు లొంగిపోయేమాట మాత్రం వుత్తది. ఏ వెలువచ్చినా ఆవిడ తనభార్య. తానన్యాయవర్తనుడుకాడు. ఆవిడంటే ఎంతో ప్రేమగా వుండేవాడు కూడా. ఏ పురుషుణ్ణయినా సమ్మోహింపచేయగలిగిన అందం ఆవిడలో వున్నదని ఎప్పుడూ అనుకునేవాడు కూడా.

'నువ్వింత ఆలస్యంగా వచ్చావేం?' అన్నది నిందాపూర్వకంగా. అతడి జవాబు వినకుండానే అన్నది రుసరుసలాడుతూ- 'భోజనం పాడయితే నన్నేం అనవద్దు.'

'అంటే అర్థం పాడయిపోయిందనే అనుకుంటాను!' అన్నాడతను తన తెల్లని పలువరుస బొగ్గుతో నల్లబడ్డ ముఖంలో ప్రవేశించేటట్లు.

'అయితే వేళకు రా యింటికి,' అన్నది కటువుగా, ప్లేట్‌లోని పదార్థాన్ని వేళ్లతో పొడుస్తూ.

అతడు ముందుకు వొంగి చిలిపిగా ఆమె వీపుమీద చురక వేశాడు. అది డొక్కలో కేక వేసింది- ప్లేటులోని పదార్థం వొక్క క్షణం మేజా చివరని తటపటాయించి క్రిందకి జారింది. అతని చిలిపిచేష్ట, తత్ఫలితంగా కల్గిన ప్రమాదం ఆమెను ఉద్రిక్తురాల్ని చేశాయి. ఆమె మెడ పొడుగ్గా సాచి, కోపంతో జ్వలితమైన ముఖంతో పక్క గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

'చాలు. ఇక యీ అల్లరి చాలు.' అని అరుస్తూ పళ్లాలూ గ్లాసులూ అటూ యిటూ విసరి కొట్టింది.

'కోపగించకు' గోమర్ లాలించాడు. 'కోప్పడకు. ఇప్పుడేం నష్టంవచింది?. ఆ పదార్థం మీద కాస్త దుమ్ము పడ్డదంతేగా! ఇప్పుడు చూడు బాగవుతుంది. బ్లాడ్, శాంతించు. భోజనమేది? నా కాక లేస్తోంది.'

ఈ లాలన ఆమెకి చాలా ఆశ్చర్యం కలుగజేస్తుదని అతడికి తెలుసు. మామూలు సమయాల్లో అయితే వొక్క సారి తిడుతూ ఆవిడ మీద విరుచుకు పడేవాడు. ఆవిడమాత్రం పక్క గదిలోనే వుండి పోయింది. సిట్టూరుస్తూ అతడక్కడికి వెళ్ళాడు. అతన్ని చూడకుండా వెనక్కు తిరిగి పంపు దగ్గరకు వెళ్ళింది. ఆమెని వెంబడించి చెవులో వూదాడు-

'నీకంత ఆగ్రహమెందుకు డార్లింగ్! నిన్ను పోషించటానికి పొద్దస్తమానం ఎముకలు విరుచుకుని అలసి యింటికి తిరిగి వచ్చిన మనిషిని ఆహ్వానించే విధంకదూ యిది! ఒకసారి యిటు తిరిగి నీ నవ్వు ముఖాన్ని—వెనకటి రోజుల్లో మాదిరి-నాకు చూపించు. నీకేం తెచ్చానో తిరిగి చూడు...' వెనక దాచిన చేతిలో వున్న గులాబీతో ఆమె చెవులకు చక్కలిగింత పెట్టి, ముక్కు దగ్గర వాసన చూపించాడు.

'వాసనచూడు. గ్లాస్‌లో పెట్టుకో'

ఆవిడ ఆగ్రహంతో తిరిగి, ''చారి చేసుకునేందుకు వేసుకున్న గ్లాస్‌కి గులాబీ యెందుకు నాకు? అయినా ఎక్కడత్తించి తెచ్చావు దాన్ని!' ఆమె పెంకితనం కొంత సడలుతోంది.

'అది నా రహస్యం.'

'సరే అయితే. మేజామీది కప్పులో వుంచు దాన్ని.' అన్నది వొత్తుగావున్న కురుల్ని విదులుస్తూ.

అతడు భోంచేస్తూవుంటే మళ్ళీ పిసూనో విషయం ప్రస్తావించింది.

'జోన్సు ఇవాన్సు కంపెనీనుండి యీవేళ కాట్‌లాగ్ వచ్చింది. మిగతా కంపెనీ లన్నిటికన్న వాళ్ల దగ్గర చవక. వారానికి ఏడున్నర కడితే వచ్చే దొక రకం వుంది.'

ఆగ్రహంతో వొక్క క్షణం అతని కనుబొమ ముడి పడింది. అతడు మాట్లాడలేదు. ఆమె మాట్లాడుతూనే వుంది.

'చూద్దాంలే' అన్నాడతడు.

భోజనం కాగానే మండుతున్న బొగ్గుల ముందర చాప చుట్టబడి, పెద్ద కొయ్యతొట్టి లాగబడింది. కండలు తిరిగిన హస్తాల్లో బ్లాడ్‌వెన్ నిప్పులమీదవున్న పెద్దకాగులోని వుడుకుతున్న నీళ్లను తొట్టిలోకి దొర్లించింది. గోమర్ దుస్తుల్ని తీసివేశాడు. బొగ్గుగుంట మసంతా అతని శరీరమ్మీదేవుంది. బ్లాడ్‌వెన్ చన్నీళ్లు కలిపి పాళాలు చేస్తుంటే గోమర్ తొట్టిలోకి దిగాడు. అతను శరీరం పరిశుభ్రం చేసుకుంటుంటే, భోజనంచేసిన పళ్ళాల్ని కడిగిందామె. పనిలో ఆమె మంచి తెలాకీది; యిల్లంతా పరిశుభ్రంగా మెరుస్తూ వుంటుంది.

'మిగతా అంతా అయింది. వీపు రుద్దు.' అని కేక వేశాడు.

'ఒక్క నిమిష మాగు,' అన్నది కటువుగా, పళ్ళాల్ని లోపలికి తీసికెళ్తుతూ. తుడిచి, తెల్లగావున్న ముందుభాగాన్ని వెక్కిరిస్తున్నదా అన్నట్లున్న మసితో నిండిన వీపుతో అలానే కాచుకుని వున్నాడు. ఆమె తన మామూలు

పెంకె తనాన్ని చూపుతోందని తెలుసతనికి. రమ్మని వొక్కటంటే వేసేవాడే కాని యీరోజు మాత్రం అలా చెయ్యదల్చుకోలేదు. ఆమె వీపు తోమి తుడవడానికి వచ్చినప్పు డతనేమీ మాట్లాడలేదు.

'నగ్నంగావున్న మగాడి శరీరమంటే నీకేమీ గౌరవమున్నట్లు లేదు బ్లాడ్: నా శరీర మేదో పాతచర్మంలాగ రుద్దుతున్నావు.'

'ఉఫ్! రుద్దడానికి పౌడర్‌పఫ్ తెస్తావా.'

సుహృద్భావంతో మందమందంగా నవ్వాడు. ఎలాగైనా ఖుషీగా వుంచాలి.

'ఏదో వొకరోజు నీభర్త శరీరంమీద వున్న చర్మం ఎంతఅందమైందో గ్రహిస్తావులే బ్లాడ్' అన్నాడతడు, ప్రేమతో మృదువయిన కంఠ స్వరంతో.

'అహంభావం' అన్నది, అతడు శరీరాన్ని తువ్వాలుతో తుడుచుకుంటుంటే చూడకుండా వెనుదిరిగి.

సాయంత్రం ఆవిడ బయటకు వెళ్ళడానికి దుస్తులు మార్చుకునేటందుకు పైకి వెళ్ళుతుంటే, మండుతున్ననిప్పు వెచ్చదనంముందర చలికాచుకుంటూ విశ్రాంతి తీసుకుంటున్న గోమర్:

'బ్లాడ్, సాయంత్రం ఎక్కడికైనా బయటకు వెడతావా?'

'అవును. చర్చికి వెడుతున్నాను.'

'ఈ సాయంత్రం వెళ్లకు' అన్నా డతడు.

ఆవిడముఖంలో ఆశ్చర్యం తొణికిసలాడుతోంది. ఈ ఆప్యాయంతో గౌరవప్రదంగా సంభాషించటం, ఆవిడ నిర్ణయాలకు అడ్డురావటం ఎప్పుడూ లేదు.

'అల్లాగా' అన్నది కయ్యానికి కాలుదువ్వుతూ.

ఆవిడవే పొక్కసారి తన అందమైన తల వూపాడు. కళ్ళలో ఏదో వింతకాంతి గోచరిస్తోంది; పెదవులమీద మందహాసం తొణికిసలాడుతోంది.

'ముందువెళ్ళి బట్టలు మార్చుకురా' అన్నాడు

ఈసడించుకుంటూ పైకెళ్ళిపోయింది. ఆవిడ రాక కెదురుచూస్తూ కూర్చున్నాడు. ఎర్రని పట్టు దుస్తుల్లో తిరిగి వచ్చింది. ముఖం పరిశుభ్రంగా కళకళలాడుతోంది. చర్చిలో జరుగనున్న మహిళాసభకు వెళ్ళటానికి ముస్తాబైంది. ఆవిడ అందాన్ని మెచ్చుకుంటున్న దృక్కుల్తో మృదువుగా అన్నాడు-

'ఇలా రా బ్లాడ్-'

'ఏంకావా లిప్పుడు?' అన్న దావిడ వుత్సాహశూన్యంగా. అతడి కుర్చీకి దగ్గరగా వచ్చింది— కాని పక్కనున్న షెల్ఫుమీద దేన్నో వెతుక్కటానికి.

'ఈ రాత్రి నువ్వెంతో అందంగా వున్నావు' అన్నాడు. అంటూ హఠాత్తుగా ముందు కొరిగి ఆమెని పట్టుకున్నాడు. ఆమె తనకున్న దుస్తుల్లో కల్లా మంచివి వేసుకొని వున్నప్పుడు చేస్తున్న యీ చిలిపి చేష్టలకు ఆగ్రహించింది. కాని అతడు గట్టిగా పట్టుకున్నందున మెదలకుండా వుండక తప్పిందికాదు... అతడామె చెవులో ఏదో వూదాడు.

హఠాత్తుగా, బలవంతంగా అతని పట్టునుంచి విడిపించుకుని చెంపమీద కొట్టింది. అతడు కుర్చీలోంచి దుమికి లేచాడు. ఆమె సన్నని గొంతుమీదా ముఖమ్మీదా నరా లుబికాయి.

'అలాగా... అలాగా... మూర్ఖుడా, దుష్టుడా ...నే నెవ రనుకున్నా వేమిటి? నీ భార్య ననే విషయంమర్చిపోకు. నన్ను గౌరవించటంనేర్పుతానుండు నీకు— గోమర్ వాఘన్.' అన్నది వగర్చుతూ. ఆమె కంఠ ధ్వనిలోవున్న క్రోధావహ్యాల వెనుక భయం లేక పోలేదు.

కాని అతని శరీరం జ్వాలానలంలో వుంది. ఆమెవేపు తల సాచాడు— కళ్లు మండుతున్న గాజుగోళాలలా వున్నాయి.

'అదే జ్ఞాపకం వుంచుకో దొరసానీ, నీవు నాభార్యవు గనుకనే అలా చేస్తున్నానని జ్ఞాపకం వుంచుకో. ఇటు చూడు. ఇన్నాళ్లూ చేస్తున్న నీ వేషజాలు, నాజూకు యిక కట్టిపెట్టు. ఇన్నాళ్లూ యీ యింట్లో పరాయివాడిలాగా వున్నానేమో. ఇకమీద నే నేం కోరితే అది చెయ్యాలి నువ్వు.'

'ఏ మాత్రం వీల్లేదు. ఇంత మొరటుదనం నేను కనీ వినీ యెరగను.'

'దీంట్లో తప్పేమిటి?' వుక్రోషంతో అడిగా డతడు. 'నేను స్నానం చేసేటప్పుడు నన్ను చూట్టంలేదా నువ్వు?'

భయంతో అతడినుండి వెనక్కి జరుగుతోంది.

'ఈ విడ్డూరం చేసెప్పుడూ వినలేదు' అన్నదావిడ. ముఖం వాడిపోయింది; కళ్లలో భీభత్సం తాండవిస్తోంది.

'ఎప్పుడూ వీల్లేదు. మగాడికీ ఆడదానికీ ఎంతో భేదం. అయినా నీవే వెప్పుడూ నేం చూడను...ఆ దృష్టితో-'

ఆమె వేపు లంఘిస్తున్నాడతడు. అతని కళ్లల్లో కుండుతున్న మారని నిర్ణయాన్ని చూచిందామె. హఠాత్తుగా గభీమని గదిలోంచి బయటకు దూసుకుపోయింది. అతనిదూకు వొక్క క్షణం ఆలస్యమైంది. బయటి తలుపు వేసిన చప్పుడైంది. ఆమె యిల్లు దాటి పోయింది.

* * *

ఆమె పరిగెత్తిం దెక్కడకో తెలుసతడికి. క్రితం రెండుసార్లు పెద్దగా పోట్లాడుకున్నప్పుడు తల్లి, విధవరాలు హాప్కిన్సుసతి యింటికి వెళ్లింది ఆవిడ మిఠాయి దుకాణాదారు. తరవాత తల్లి రావటం జరిగింది- 'ఆవిషయం మాట్లాడ్డానికి'. ఈరాత్రి ఆవిడ తప్పకుండా వస్తుంది. ఆవిడంటే అతనికి విపరీతమైన ద్వేషం.

ఒకగంట తరువాత ఆవిడ రానే వచ్చింది. కయ్యానికి తయారైన ఆవిడముఖం కనబడగానే గోమర్ బెల్టుబిగించి గట్టిగా చూచాడు.

'మా గ్లాడ్‌వెన్ చెప్పిన విషయమేమిటి గోమర్‌వాఘన్?' అని ప్రారంభించింది, నొచ్చుకున్న కంఠధ్వనితో. ఈసారి కూడ బెదిరిపోయి భీతావహం చెందినదానివలె నటించింది.

కోపంతో గట్టిగా అరచాడు: 'నీ కూతురు కసలు భార్యగావుండే యోగ్యతే లేదు, మిసెస్ హాప్కిన్స్. గుఱ్ఱప్పిల్లలాగ తల్లిదగ్గరకు పరుగెత్తటం! నువ్వుమాత్రం మా విషయంలో ఏమీ జోక్యం కల్గించుకోకు. వెంటనే తిరిగివెళ్లి నీ మూర్ఖపుకూతుర్ని పెండ్లిచేసుకున్న మొగుడిదగ్గరకి తక్షణం రమ్మను. తెలిసిందా?' అని వెనక్కు తిరిగాడు.

'నీకు సిగ్గులేదూ?' గయ్యాళిగా అరచింది, హాప్కిన్సుసతి. 'ఎంత అపకీర్తికరమైన విషయం చేసిప్పుడు గ్లాడ్‌వెన్ నుండి విన్నది? నాసలహా అడిగింది. మర్యాదస్థుడనుకున్నాను గోమర్ వాఘన్. మంచి కట్టుదిట్టంగా, దేవుడు, దేవత భక్తితో, వొక్క అపవాదుకూడా ఎరక్కుండా పెరిగినపిల్ల నా కూతురు. ఇప్పుడు దాన్ని నీ పిచ్చిపిచ్చి కోరికలకు తలొగ్గమంటావు-' కంఠధ్వని అంతిమస్థాయికి పోయింది. 'నే విన్న ఈ విషయం ఘోరంగా వుంది. నీ వసలు గౌరవ కుటుంబపు పిల్లని చేసుకోతగవు. సిగ్గుచేటు నీ పని. నా రొలెండ్ బతికుండి యీ విషయం విన్నట్లయితేనా! ఇంతెందుకు గోమర్‌వాఘన్, నలభయి సంవత్సరాలతనితో కాపురంచేసినా వొకసారికూడా నన్నట్లా చూడాలని కోరలేదతను. దైవభీతి కూడాలేదూ? సర్వం దేవుడు చూస్తుంటాడని మర్చిపోయావా?'

ఈ కేకలు సాగించినంతసేపూ గోమర్ నిశ్శబ్దంగా వున్నాడు. ఎదుటవున్న నిప్పులోకి వుమ్మేసి:

'ఛా. ఎంత సంకుచిత స్వభావం!'

హాప్కిన్సు సతి భారంగా వూపిరిపీల్చింది.

'నన్నింత అవమానపరుస్తావా? నా భర్తే బతికున్నట్లయితేనా! అయ్యో నా కూతురికి పెండ్లికాకుండావున్నా ఎంతబావుండును.'

దాంతో గోమర్ శాంతం అంతరించింది. ఆవిడవేపు తిరిగి అరిచాడు:

'నోరుమూసు కూరుకో- ఇప్పటి దంపతుల సంగతి నీకేం తెలుసు, కలిగించుకుంటావు? గ్లాడ్‌విన్ అభిప్రాయాల్ని వంకర మార్గంలో పెడుతున్నావు. ఆమె ఆడది కాదూ! నే నడిగిందాంట్లో విపరీతమేం లేదు. ఈవేళే నే నటువంటి విషయాన్ని చూచాను.'

'ఎవరూ?' అడిగింది హాప్కిన్సు సతి ఆత్రుతతో, కోపంతో. తరవాత ఏఅర్థంతీసేసి గమనించకుండా జవాబిచ్చాడు. 'మాంటేగ్‌సతి నేను—'

ఆవిడ అతన్ని మాట్లాడనివ్వలేదు.

'హా! ఆవిడా? ఆవిడంటే చాలాకాలం నుంచి వున్నది నాఅనుమానం... సరేలే గోమర్ వాఘన్... సరేలే—' అంటూ గదిలోంచి మెల్లిగా వెనక్కు నడిచింది, జయసూచకమైన కండ్లతో.

గోమర్ అరిచాడు: 'వెంటనే గ్లాడ్‌వెన్ని యిక్కడకు పంపు—'

పొంగిపొర్లుతున్న సతి తన స్థూలకాయాన్ని ఆశ్చర్యకరమైన వేగంతో బయటకు చేర్చింది.
'చూద్దాంలే...అబ్బాయీ...చూద్దాంలే...'
గోమర్‌కు మాత్రం బ్లాడ్ వెన్ తిరిగి వస్తుందన్న విషయంలో ఏమీ సందేహం లేదు.

*　　*　　*

అత ననుకున్న దానికంటే ముందుగానే తిరిగొచ్చింది, ఇంటికి తల్లి వెళ్ళి అతను కనిపెట్టిన రహస్యాన్ని చెప్పిందో లేదో. బ్లాడ్ వెన్ కోపంతో భర్త కూర్చున్న గదిలోకి పరుగెత్తింది.

'నీవా మనిషిని చూస్తున్నావా?' రొప్పింది బ్లాడ్ వెన్. ఒక్కసారి అతని మీదకు దూకుదామా అన్నట్లు చూసింది. కట్టబడి వున్న జాగిలం మాదిరి - కోపంతో యిటూ అటూ తిరిగింది, కళ్లలోంచి నిప్పులు కక్కుతూ.

'ఇంటికి ఆలస్యంగా వచ్చినప్పుడల్లా వెళ్లి తున్న దక్కడకా! ఇవా నీకోతి చేష్టలు...'

'ఆగు, ఆగు, బ్లాడ్ వెన్—' అని మొదలెట్టాడు. కాని మెదలకుండా వూరుకున్నాడు. ఆమె మోపిన నిందని కాదనటానికూడా ప్రయత్నించలేదు. కొంటెతనం అతని పెదవుల మీద తాండవం చేస్తోంది. బ్లాడ్ వెన్ మాత్రం అతన్ని దూషణ పరంపరల్లో ముంచేస్తూనేవుంది. ఆమెలో ఆవేశం మరీ ఎక్కువవుతోంది. ఆమె నోరు నురుగులు కడుతోంది, కండ్లు వుబికాయి. ఆగ్రహంలో వున్న ఆమెశక్తి. సౌందర్యం అతణ్ణి ముగ్ధుణ్ణి చేశాయి. అలా వున్నప్పుడామె అందం జగన్మోహనంగా వుంది. అతని కొంటె నవ్వు మాత్రం ఎక్కువవుతూనే వుంది. ఆమె ఆగ్రహం మితిమీరి పోయింది.

'ఇంకొక్కరాత్రి కూడా నేనీయింట్లో గడపను. నాతల్లి నన్ను మళ్ళీ తన యింటికి సంతోషంగా ఆహ్వానిస్తుంది.'

ఆమెభయం వున్నతస్థాయి నందుకున్నదని గ్రహించాడు. లేచి దగ్గరకెళ్ళాడు. భయంతో వెనక్కుపోయింది; అతడు వెంబడించాడు. బలంగా ఆమెచేతుల్ని పట్టుకుని:

'నీదూషణ చాలాసేపు భరించాను బ్లాడ్. నేను అవినీతిగా వున్నానననే అభిప్రాయం ఎవరు కలిగించారు నీకు? అమ్మసలిది బోధించిందేమిటి?'

'మాంటేగ్ సతిని నగ్నంగా చూచానని చెప్పావుటగా ఆవిడతో?'

'చూసినమాట నిజమే—' బ్లాడ్ వెన్ పట్టు తప్పించుకోటానికి ప్రయత్నించింది. 'ఓ' అని పెద్దగా ఏడ్చింది.

'ప్రపంచంలో కొంతమంది స్త్రీలు తమసౌందర్యం విషయంలో నీలాగ లోభులుకారు. భర్తనెలా సంతోష పెట్టాలన్న విషయంలో మాంటేగ్ సతికి మంచి అభిప్రాయాలున్నాయి. నామాట విను...' అని సాయంత్రం జరిగిన విషయం చెప్పాడు.

ఆమె శాంతించింది. ఆశ్చర్యం, అద్భుతం, విస్మయం, ఒకదానివెంట ఒకటి ముఖాన్ని ఆవరించాయి. ఆవిడకళ్లల్లో నెమ్మదిగా అవగాహనా కాంతి వుదయించింది.

'ఇప్పుడు తెలిసిందా విషయం? నా గురించి ఎంత త్వరగా చెడు అభిప్రాయానికి వచ్చావు! మాంటేగ్ సతి యివ్వగలిగిన దృశ్యం చూద్దామని నేనింటికి వచ్చాను. నిజంగా కూడా చూశాను. కాని నీవు తప్పుఅభిప్రాయాల్లో పెంచబడ్డావు. అందులోనే వుంది లోటంతా. విపరీతమైన సిగ్గును నేర్పారునీకు.'

ఆమె తల వంచింది. ఆరోగ్యంతో వుబికి వంపులు తీరిన చెక్కిళ్లు చూస్తుంటే అతడిలో ప్రేమ వెల్లువలైంది. ఉదారత అతన్ని ముంచెత్తింది. మృదువుగా అన్నాడు:

'నే చెప్పేది విను, బ్లాడ్. మనిద్దరం వొకరాజీకొద్దాం. నీ కా పియానో కావాలని గట్టి కోరికవుందికదూ? సరే వొకరినొకరం మన్నించుకుందాం...సరేనా?'

ఆమె తల యింకా వంచింది. బంగారంలా మెరుస్తున్న ఆమె శిరోజాలతని పెదవుల్ని తాకినవి. అతడు కంపించాడు. అతని చెయ్యి ఆమె భుజాలమీదకు జారింది. ఆవిడేం మాట్లాడలేదు.

'—వొకరంటే వొకరం ప్రేమగా వుందాం. మీ తల్లి తండ్రుల్లాగ ఎప్పుడూ పోట్లాడుకుంటూ కాకుండా. మనయిష్టం వచ్చినట్లు జీవించాలి బ్లాడ్... ఆ! యిప్పుడు చూడు...కనుల పండువుగా లేదూ? ... నా బంగారం ...నా దేవత!

(అనువాదం: కె. యస్. శివరావు)

ఆ మె త ప న

మూలం : లాస్లాగో మోరి అనువాదం : గోపాలచక్రవర్తి

ఆమె సోఫా మీద పవ్వళించి చాలసేపు విలపించింది. ఉదయం నుంచీ ఆమె మనస్సు ఎంతగానో బాధపడుతున్నది. వార్తా పత్రిక చదువుతూవుంటే చేతులు వొణికాయ్. ఇక చదవలేకపోయింది. ఇల్లంతా తమస్సముద్రంలా గోచరిస్తున్నది. ఏదో తెలియని భయంతో ఆమె శరీరం ఘనీభవించింది. పేపరులో ఆవిడ చేసిన ప్రకటన స్పష్టంగానే వున్నది. 'పేరూ, విలాసం, బహుమతీ' అన్నీ కూడా చాల జాగ్రత్తగానే వ్రాసింది. అంత జాగ్రత్తగా వ్రాసినా ఇంకా ఎవ్వరూ తీసికొనిరాలేదేం చెప్మా, తన తెల్ల కుక్క పిల్లను! మల్లికా ప్రసూనలాం, భద్ర గజం దంతంలా, శరత్కాలమేఘంలా తెల్లని కుక్క పిల్ల. ఒంటినిండా బొచ్చూ అదీ ఎంత ముద్దేస్తుంది!

ఆ రోజు మధ్యాహ్నం ఆమె మళ్ళీ కొత్త ప్రకటన చేసింది. 'తప్పిపోయెను—అతి తెల్లనైన కుక్కపిల్ల. మూకీ అని పిలిస్తే ఊ కొట్టుంది. తీసికొచ్చి ఎవరైనా అప్పగించిన యెడల అయిదు పౌన్లు బహుమతిగా యివ్వబడును.' అని డెయిలీన్యూస్ పత్రికలో ప్రకటించింది.

మరునాడు ఉదయమంతా కిటికీలోనుంచి వీథిలోనికి చూస్తూ కాలం గడిపింది. ఎవరైనా కుక్కపిల్లను ఎత్తుకొని వస్తారేమోనని ఆమె ఆశ. మధ్యాహ్నం అయ్యేటప్పటికి భరించలేనంత పిచ్చియెక్కిపోయింది. వెంటనే పత్రికా కార్యాలయానికి ఫోనుచేసింది.

'ఎవరు మాట్లాడుతున్నారు?'

'ఆఫీసు కుర్రాణ్ణి'

'మీ సంపాదకుణ్ణి పిలు. నా మూకీగాని యింకొక గంటలో యింటికి రాకపోతే నా జన్మలో మీ పత్రికను కొనను.' ఆమె మొహం కణకణమండే అగ్నివలె వున్నది.

సాయంకాలం ఆరుగంట లయింది. కుక్కపిల్ల జాడ తెలియలేదు. కాలుకాలిన పిల్లిలా యింటి చుట్టూ ప్రదక్షిణం చేసింది. కుక్కపిల్ల యింకా రాలేదు. ఇక లాభం లేదని నగరంలో వున్న పత్రికలన్నిటికీ ప్రకటన పంపించింది. ఈసారి బహుమతి పదిపౌన్ల వరకూ పెరిగింది.

నాలుగురోజులు గడిచాయ్. మూకీరాలేదు ఆమెకు యింకేమీ పాలుపోవలేదు. డిటెక్టివ్ కోసం కబురుచేసింది. అతను వచ్చాడు. 'నా చిన్నికుక్కపిల్ల తప్పిపోయింది. నా మూకీ నన్ను ఒంటరిగా చేసి వెళ్ళిపోయింది. మీరు ఎట్లాగయినా దానిని పట్టుకోవాలి. మీ మేధస్సునంతా కరిగించి, పరిశ్రమించి వెతకాలి. ప్రతి యిల్లూ సోదాచేయండి. రేపు సాయంసమయానికి మీరు అప్పగించినట్లయితే ఇరవైఅయిదు పౌన్లు బహుమతి! మీ ప్రతిభ నాకు తెలియదూ? నా మూకీని నాకు చూపించరూ' ఆమె వెక్కివెక్కి రోదించసాగింది.

డిటెక్టివ్ పదినిమిషాలవరకూ మాట్లాడలేకపోయాడు.

'అమ్మా! అయితే కుక్కపిల్ల ఎప్పుడు తప్పిపోయిందో చెప్పగలరా?'

'మా ఆయన...'

'మీ కుక్కపిల్ల సంగతి చెప్పండి, ముందు.'

'మా ఆయనా, కుక్కపిల్లా, వారంరోజుల క్రితం ఒక సాయంకాలం షికారు వెళ్లారు. ఇద్దరూ యింతవరకూ యిల్లు చేరుకోలేదు.'

ఆమె క్షణం సేపు ఆగి, నా కుక్కపిల్లను నాకు చూపించరూ అని మళ్ళీ సప్తమస్థాయిలో అందుకున్నది.

స్కెచ్

ముసలమ్మ మొర

పి. దుర్గానాగేశ్వరరావు

'ట్రైం అయిపోయింది. తొందరగా పరిగెత్తు కొచ్చాను బుకింగ్ ఆఫీసు దగ్గరకు. రైల్వే గడియారం చూశాను: ఇంకా పది నిమిషాల ట్రైం ఉంది; అమ్మయ్య! చేతిలో సంచీయే కాబట్టి సరిపోయింది; బతికాను!

కిటికీ దగ్గర జనం కిక్కిరిసి ఉన్నారు; రణగొణ ధ్వని.

పర్సు తీశాను.

ఎవరో ముసిల్ది, దాదాపు ఏడుస్తూ వచ్చింది: 'బాబూ! ఎన్నడూ అడిగే దాన్ని కాదు నాయనా! ఆ కనిస్టీబు చేశాడింతా. పదణా లిప్పించు బాబూ! టిక్కెట్టు కొనుక్కుంటా.'

తొందర్లో ఎవరి కాలో తొక్కాను. నావంక ఉరిమి చూసిన మొహానికి ఒక 'సారీ' సరిపోయింది.

వెనకనుంచి ముసల్ది: 'కూతురికి ప్రాణంమీది కొచ్చింది తండ్రీ! టిక్కెట్టు తెస్తానని ఆ కనిస్టీబు కాజేశాడు నాయనా డబ్బులు.'

తల తిప్పాను అటువైపు:

ఏడుస్తూ ముసిల్ది, ఆత్రుతగా అడిగింది: 'నాయనా! పిల్లదానికి చాలా జబ్బు చేస్తే చూడ్డానికి పోతున్నాను. తెచ్చుకోలేక కొని పెట్టమని ఆ పోలీసు కనిస్టీబు కిచ్చాను—'

'ఎవరికిచ్చావు—? వాడి నంబరెంత?'— పక్కన ఎవరో అడిగారు.

'నంబరా! అదేమో నాకు తెలియదు నాయనా. నే తెస్తా నిమ్మన్నాడు. నమ్మి యిచ్చా నాయనా, మాయ చేస్తాడనుకోలేను.'

'ఎవరి కిచ్చావో—?' అని మరొకడు అన్నాడు.

'ఆ ఎర్రటోపీకి నాయనా!'

అడిగినాయన దర్జాగా వెళ్లిపోయాడు.

జనాన్ని నెట్టుకుపోయి టిక్కెట్టు తెచ్చుకుందామని ప్రయత్నించాను. ఎవరో ఇద్దరి మీంచి ఎగిరి, కిటికీఊచ పట్టుకుని టిక్కెట్టు అడుగుతున్నాడు. ఓ నిమిషం ఆగుదామని పించింది.

'నాయనా!' దీనంగా, ముసిల్ది.

మహా ఆశ్చేవాడిలా- తీర్చేవాడిలా అడిగాడు ఒకడు: 'ఎప్పుడిచ్చావు?'

'ఇందాకనే బాబు! ఇక్కడున్నట్టే మాయమైనాడు, దొంగచచ్చినాడు.'

అటూ యిటూ చూశాను. ఎవడూ పోలీసు లేడు.

'అరణాలు ఎవరో పుణ్యాత్ము లిచ్చారు నాయనా. దయతలిచి-' చెయ్యి చాపింది, ముసిల్ది.

ఒక తలపాగామనిషి పోతూ 'పాపం! సాయం చెయ్యండి బాబూ!' అని సిఫార్సు చేసి పోయాడు. పదన్నా యిద్దా మనిపించింది. చేతిలో నోటు!

'మీ ఊరికి టిక్కెట్టెంత ముసలమ్మా!' అని ఒక కుర్రాడు అడిగాడు.

'రూపాయిబేడా, నాయనా.'

కుర్రాడు వెళ్ళిపోయాడు. ఈ కేసు చాలా 'హోప్లెస్' కింద కట్టేశాను; పన్నెండణాలు ఎవ డిచ్చుకోగలడు?

జనంలోకి తెగించి చొరబడ్డాను, చూస్తూ, నుంచుంటే పనికాదని. చొక్కా చింపుకుని, కాలు ఎవడో తొక్కితే నెత్తురు రాగా, చెమట పట్టి బయటికొచ్చాను.

ఒక్కసారి ఊపిరి పీల్చుకుని ప్లాట్ఫారం మీదికి పోదా మనుకుంటున్నాను.

ముసిల్ది ఎదురు- 'బాబూ! నీకు తోచింది—'

ఒళ్లు మండింది; కాలు తుడుచుకుంటున్నాను. 'పోపో' అన్నాను. చాలా కర్కశంగా అన్నానని యిప్పుడు తెలుస్తోంది. ముసిల్ది ఏం మాట్లాడలేదట్లే ఉంది.

ఎవర్నో అడుగుతోంది. ఎవరో 'ఇదో వేషం' అంటున్నారు.

నడిచిపోయాను. స్నేహితుడు నాకు కనిపించాడు: ఆపి, 'అంత తొందరేమిటోయ్?' అన్నాడు.

'టై మవలేమా! ఎక్కడికి పోతున్నావు?' అని అడిగాను.

'ఇంకా ఈబోటు యిప్పుడిప్పుడే బయల్దేరదు. ఎదురుబండి యిక్కడే క్రాసింగ్... అందులో దిగుతాను లే, మా ఆఫీసరు—'

పాసుబండి. ఎప్పుడూ లేట్. విసుగేసుకొచ్చింది.

'అటు పోదాం రా. కాస్త సోడాయేనా తాగుదాం.'

పోయి ఐస్ సోడా తాగాం. పావలా సమర్పించుకున్నా.

'రెండు సిగరెట్లు తీసుకో' మని నా-అణన్నర పెట్టి రెండు విల్సు ముక్కలు వాడికిచ్చాను.

'ఇక పోయొస్తా' నంటున్నాడు వాడు.

పోలీసు వాడొకడు మేంకొన్న పాన్-బీడా-సిగరెట్-అగ్గిపెట్టె-వాణ్ణి గసమాయిస్తున్నాడు: 'ఏరా రాస్కెల్! మళ్ళీ—'

వాడు పారిపోయాడు- 'బాబూ, బాబూ' అంటూ.

నాకు కిల్లీలు తీసుకున్నాడు; వాడికి డబ్బులు యివ్వడం తప్పింది!

'చోటుండదు. ఇక పోరా' అన్నాడు వాడు.

ఏదో కంపార్టుమెంటులో ఎక్కాను.

నాకోసం వచ్చి వీడ్కోలిచ్చినట్టు వాడు చెయ్యి ఊపాడు. మళ్ళీ చెయ్యి ఊపాను తలెత్తి.

ప్లాట్ ఫారం కటకటాల అవతల ముసిలిది ఏడుస్తూ నుంచుంది-కనిపించింది.

మనస్సు చివుక్కుమంది.

మొదటి గంట మోగింది.

'నా ట్రెయిన్ వచ్చింది పోతున్నా' నని నాకు అన్నట్టున్నాడు. వెనకనుంచి—

'ఆడంగులు ఎక్కుతుంటే తప్పుకోవేం!' అని ఎవరో అన్నారు.

పక్కకి చూశాను; ఎవరో అమ్మాయి సర్కస్ చేసినట్టుగా ఎక్కింది కంపార్టుమెంటులోకి, నన్ను రాసుకుంటూ పోయి.

'అరే-' అనిపిలిచాను. వాడువినిపించుకోలేదు.

ముసలమ్మవంక చూస్తూనే ఉన్నాను. అంతగా ఎన్నడూ బాధ అనిపించలేదు. గుండె కొట్టుకుంది. కనీసం పావలా అయినా యివ్వలేక పోయాను.

దిగి తీసుకొద్దా మనిపించింది.

రెండోగంట కొట్టారు.

ముసిల్ది ఏడుస్తోంది, చేతులుసాచి.

ఒక్క పరుగున పోయి పిల్చుకొస్తే-గార్డుతో చెబితే—

గార్డు విజిల్.

నేరస్థుడిలాగ కంపార్ట్ మెంటు గేటుదగ్గర నిలబడ్డాను.

ట్రెయిను కదిలింది కాబోలు- సాగిపోతున్నాను. చల్లగాలి వచ్చి కొట్టింది. దీపస్తంభం పోయి, టెలిగ్రాఫ్ స్తంభం అడ్డొచ్చింది-

లోపల ఎవరో ఘర్షణపడుతున్నారు. ఎవరో పిల్ల ఏడుస్తోంది. వెనక్కి తిరిగాను.

పోలీసు, బెంచీలకింద తొంగిచూస్తున్నాడు: చాలా బియ్యంమూటలు బయటపడ్డాయి.

నాకు చోటు దొరకడం చాలా అదృష్టం; ఎవరో దయతల్చి ఉంటాడు. కూచున్నా.

పోలీసువాడు బెదిరిస్తున్నాడు. మూటలు తెచ్చినవాళ్ళు బాబు, బాబు' అంటున్నారు. 'కనిస్టీబుబాబు!' అని ఎవతో వెకిలిగా నవ్వుతోంది, మూట తెచ్చినది.

పోలీసు కనిస్టీబు బుద్ధావతారమెత్తి, అప్పుడప్పుడు ధనపథం పారాయణ చేస్తున్నాడు. బియ్యంమూటలు తెచ్చిన ఆడవాళ్ళు, మగవాళ్లు, పిల్లలూ — దోలెడుమంది, రొంటిలో దోపిన జాలరుసంచుల్లోంచి, రవికచాటుల్నుంచి, వెంగు మూటల్లోంచి చెల్లించుకుంటున్నారు ముడుపులు.

నాపక్క ఆసామి మూడుమూటలు తన వెనక దాచి, బీదవాడికి సాయం చేస్తున్నాడు.

'ఆ గింజలకోసం బతుకుతున్నాం బాబూ'అని మూటలు తెచ్చినవాడు ఎవడో అంటున్నాడు.

'ఇది ఎన్నోసారే—' అని కనిస్టీబు ఎవరో బెదిరిస్తున్నాడు. 'ఈసారికి పోనియ్యి కనిస్టీబు బాబూ' అని మరొకతె సిఫార్సు.

ఎవర్నీ ఏం అనగలిగిన స్థితిలో లేను. అని చెయ్యగలిగినదీ లేదు, చేసి చెప్పగలిగినదీ లేదు.

ముసిల్ది తలపులోకి వస్తోంది—

పుస్తక సమీక్ష

ఉమర్ ఖయ్యామ్ ఆంధ్రీకరణ: శ్రీ ఉమర్ అలీషాకవి. (ప్రచురణ: శ్రీ అలీషాకవి గ్రంథమండలి, పిఠాపురము, తూర్పుగోదావరి జిల్లా. 127 పుటలు, వెల 3 రూ.)

రామాయణాన్ని ఎందరెన్నిసార్లు రాసినా పుణ్యమే అన్నాడు కంకంటి పాపరాజు. ఉమర్ ఖయామ్‌ను ఎందరెన్నిసార్లు తెలిగించినా పురుషార్థమే కాబోలు. వేమనపద్యాలలాగ ఉమర్ ఖయ్యామ్ రుబాయీలు ఎన్ని వందలున్నాయో ఎవరికీ తెలియదు. తమకు లభ్యమైనన్ని సేకరించి, తమకు తోచిన రీతిగా తెలిగించారు శ్రీ ఉమర్ అలీషాగారు. ఫలితం 714 పద్యాల చంపూ కావ్యం. ఇది కవిగారి జీవితకాలంలో అచ్చుకాలేదు. ఇంకా వారివి ఇరవైదాకా అముద్రిత గ్రంథా లున్నాయి. వాటన్నింటినీ ప్రకటించడానికి 1946లో "శ్రీ ఉమర్ అలీషా కవి గ్రంథప్రచురణ సంఘం" ఒకటి ఏర్పడింది. ఈ సంవత్సరం "ఉమర్ ఖయ్యాం" వెలువడింది. ఈ గ్రంథ ముద్రణకు "మహాయోగిని శ్రీమతి అల్లూరి సత్తెయ్యమ్మగారు" ధన సాహాయ్యం చేశారు.

మొత్తంమీద మనం గమనించదగ్గ సంగతి, ఒక కవి బతికుండగా అతని రచనలు అచ్చు కావడానికి వీలులేనికాలంలో మనం బతుకుతున్నామని. కొంతమంది ఒక సంఘంగా ఏర్పడి కొన్ని సంవత్సరాలు తాపత్రయపడితే ఒక్క పుస్తకం అచ్చుకావడం సాధ్యమవుతోంది. దాని ఖరీదు మూడురూపాయలు. ఇక ఆ పుస్తకాన్ని ఎంతమంది కొంటారో ఎందరు చదువుతారో!

ఖయ్యాం కవిత్వంగురించి ఇప్పుడు కొత్తగా చెప్పదగ్గ దేమీలేదు. "It is the best expression of a bad mood" అన్నాడొక ఆంగ్ల విమర్శకుడు. తమ తర్జుమాల్లో శ్రీ ఉమర్ అలీషా గారు మాతృకకు సాధ్యమైనంత చేరువగా ఉండడానికి ప్రయత్నించినట్లు కనబడుతుంది. కాని మన గ్రాంధిక భాషా, మన ఛందస్సులూ బిగించిన ఉచ్చులలో చిక్కుకొని ఖయ్యాం భావాలు సరళతనీ, స్పష్టతనీ కోలుపోయాయి. నిజానికి, ఖయ్యాంభావాలను మన వృత్తాలలోకి దించడం కేవలం వాటిని Paraphrase చెయ్యడమే అవుతుంది. అంటే అటువంటి రచన వచనానికి ఒక్కమెట్టుమాత్రం ఎగువగా ఉంటుంది. రుబాయీకి సరిపోయిన ఛందస్సు ఏదీ తెలుగులో లేదు. నాలుగు పాదాలలో 1, 2, 4 పాదాల చివర ప్రాస కలిగి 3 వ పాదం నిష్ప్రాసంగా ఉండేది రుబాయీ. ఇటువంటి ఛందస్సును తెలుగులో కొత్తగా కల్పించడం అంతకష్టం కాదు. అయితే ఇంతవరకు ఖయ్యాంను తర్జుమా చేసిన మన కవులెవరికీ ఇదొక ముఖ్యావసరంగా కనబడలేదు. ఒక్క 'పఠాభి' మాత్రం ఇందుకు ప్రయత్నించి చాలావరకు కృతకృత్యుడయాడు.

ఇంతవరకు తెలుగులో వెలువడ్డ రుబాయత్ అనువాదా లన్నింటిలోనూ దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారి 'పానశాల' శ్రేష్ఠమైనదని పలువురి అభిప్రాయం. ఇది కాదనడం కష్టమే కాని రుబాయీకి దగ్గరగా ఉన్న ఛందస్సులో ఈ అనువాదం లేకపోయిందనే వెలితిమాత్రం రామిరెడ్డిగారి 'పానశాల'కు ఉంది.

రామిరెడ్డిగారి శయ్యాసౌలభ్యంతో పఠాభి ఛందస్సౌందర్యం కలిపి ముమ్ముందు ఎవరైనా ఉమర్ ఖయ్యాంను పునర్ అనువదించవలసి ఉంది.

శ్రీ. శ్రీ.

వాణి: సంచిక 1. సంపుటి 1. (ఆలిండియా రేడియో, మద్రాసు కేంద్రమువారి ఆధిపత్యముక్రింద రేడియో కార్యక్రమాలను వివరించే తెలుగు పక్షపత్రిక. విడి సంచిక: అయిదు అణాలు. సంపాదకుడు, పబ్లిషరు: స్టేషన్ డైరెక్టర్, ఆలిండియా రేడియో, మద్రాసు-౪)

'తెనుగువారికై ప్రత్యేక రేడియో కేంద్రముతోపాటు రేడియో కార్యక్రమాల గురించి తమ మాతృభాషలోనే తెలిపే ఒక ప్రత్యేక రేడియో పత్రికనుకూడ మనవారు చిరకాలముగ వాంఛిస్తూ వచ్చారు.'

విజయవాడ కేంద్రముతో ఆంధ్రులకు ప్రత్యేకంగా రేడియోలేని కొరత తీరింది. 'వాణి' అవతరణతో ప్రత్యేకమైన రేడియో పత్రిక ఏర్పడింది. 'ఎంతో ఆనందంతో, ఎంతో ఆసక్తితో, కొంత భయంతో వాణి తెరమరుగు వీడినది' అన్నారు సంపాదకులు. అధికారులు తెర తొలగించారు: 'పత్రికా పుత్రిక' 'వాణి' ఉపమకు అనుగుణంగానే స్త్రైణహృదయంతో తొలిసారి యవనికాభ్యంతరం వెలువడింది.

ఆకృతి రమణీయంగా ఉంది. తుంగభద్రా నదీతీర దృశ్యం ముఖచిత్రం. సంచికలో ఉన్నత శ్రేణికి చెందిన కవివరులు, గాయకులు, రాజకీయనాయకుల చిత్రాలు పత్రిక కొక శోభ కలుగచేస్తున్నాయి. సాధారణంగా ప్రభుత్వాధికారం క్రింద వెలువడే పత్రికలు చప్పచప్పగా, అనాకర్షణీయంగా ఉండడంలో ప్రథమ తాంబూలాలు అందుకుంటాయి. 'వాణి' ఆ ప్రమాదాన్ని తప్పించుకున్నందుకు అభినందించదగినది. ప్రముఖుల ఉపన్యాసాలనుండి కత్తిరింపులు, ప్రధాన న్యాయమూర్తి శ్రీ రాజమన్నారుగారి 'కాళిదాసుని పాత్రపోషణా శిల్ప' పరిశీలన, ప్రసారవిశేషాలు—పాఠకుని మనస్సును ఆహ్లాదపరిచే విశేషాలు.

రేడియోశ్రోతల అభిరుచులను అధికారులకూ, అధికారుల సదాశయాలను శ్రోతలకూ వ్యక్తపరిచి 'వాణి' ముమ్ముందు అభివృద్ధి చెందడమే ఆంధ్రుల ఆశయం. నేడు 'కల' వారి యిండ్లలో మాత్రమే రేడియో వాణి వినిపిస్తుంది. పారిశ్రామికంగా వెనుకబడివున్న తెలుగుదేశంలో అశేష ప్రజానీకానికి రేడియో అందుబాటులో లేనిది. రేడియో ద్వారా అందించబడుతున్న వినోదవిజ్ఞానాలు సంగ్రహరూపంలో 'వాణి' అందించగల్గితే కేవలం ప్రోగ్రాముల పట్టికగానే కాకుండా, ఒక విలక్షణపత్రికగా పాఠకుల ఆదరాభిమానాలను చూరగొంటుంది.

హోమియోపతీ తత్వశాస్త్రము: గ్రంథకర్త: వేమవరపు వేంకట రమణశర్మ, కపిలేశ్వరపురము, తూ. గో. జిల్లా. వెల: రూ ౫.

ఇదివరలో ఆంధ్ర హోమియోపతీ వైద్యశాస్త్రం ప్రచురించిన వేమవరపు వెంకటరమణశర్మగారు ఇప్పుడు హోమియోపతీ తత్వశాస్త్రం కూడా ప్రచురించారు. హోమియోపతీ వైద్యవిధానానికి ఇది పునాది. ఈ పునాదిమీద విజ్ఞానం సంపాదించినవారు చికిత్సలో నైపుణ్యమూ, దక్షతా సంపాదించగలుగుతారు.

హానిమాన్, కెంట్ మొదలైనవారు హోమియోపతీకి చెందిన తాత్వికవిషయాలు క్రోడీకరించటానికి అపారమైన కృషి చేశారు. ఈ కృషి ఇంకా జరుగుతూనేఉంది. వెంకట రమణశర్మగారు నేటివరకూ జరిగిన కృషిని ఈ గ్రంథంలో చక్కగా ఇమిడ్చారు. ఔషధముల రోగనివారణశక్తికిన్నీ, వాటిరసాయనిక స్వరూపానికీన్నీ గల సంబంధాన్ని చివరి ప్రకరణంలో విశదీకరించారు. మియాజములనుగురించి ఈ పుస్తకంలో ప్రత్యేక ప్రకరణాలున్నాయి. రోగిలక్షణాలను ఏ విధంగా చికిత్సలో విలవకట్టాలో, వేటికి ప్రాముఖ్యం ఇవ్వాలో, అవి ఎట్లా మార్పుచెందుతాయో, లక్షణాలను అణచటం ఏమిటో ఈ పుస్తకంలో చక్కగా వివరించబడ్డాయి.

హోమియోపతీ విజ్ఞాన శాస్త్రాన్ని సరిగా ఉపయోగించ దలచినవారు ఈ గ్రంథాన్ని చదవటంవల్ల చాలా లాభం పొందుతారు.

జనవాక్యం

సంపాదకునికి ప్రకటనార్థం పంపించిన లేఖలు యీ శీర్షిక క్రింద ప్రచురిత మవుతాయి. లేఖలు క్లుప్తంగా, కాగితానికి ఒక పక్క వ్రాసి పంపాలి.

సంఘ ద్రోహులకు ప్రభుత్వ సన్మానము

సమ్మెలో పాల్గొనని నాన్ గెజిటెడ్ ఉద్యోగులకు ఏడాది ఇంక్రిమెంట్లు యిచ్చెదమని ప్రభుత్వము ప్రకటించింది. ఒకింత ఆత్మీయత-జాతీయతగల ప్రతి స్వతంత్ర పౌరుని ఈ ప్రకటన అవమాన పరచునదై యున్నది. తమ న్యాయమైన హక్కులు సంపాదించుకొన అహింసతో పోరాటాలు సల్పుటలో సమ్మె ఏకైక ఆయుధమని అంగీకరించిన ప్రముఖ కాంగ్రెస్ నాయకుల పరిపాలనలోనే-సమ్మె వ్యతిరేకులు, సంఘ ద్రోహులునైన ఉద్యోగులకు ఇంక్రిమెంట్లు ఇవ్వడము, సమ్మెలో పాల్గొనినవారిని ఉపేక్షించడము శోచనీయము. నాన్ గెజిటెడ్ ఉద్యోగుల సంఘమును ప్రభుత్వము గుర్తించింది. అధిక సంఖ్యాకులగు యన్. జీ. ఓ. లు సమ్మె చేయుటకు నిశ్చయించిన తరువాత కొందరు సమ్మెకు వ్యతిరేకముగా ప్రవర్తించుట సంఘ ద్రోహము కాదా? బీదరికము చేతనో, మీది ఉద్యోగుల భయము చేతనో, వ్యక్తిత్వము లేకనో సమ్మెలో పాల్గొననంత మాత్రమున ప్రభుత్వాభిమానులని గుర్తించి అట్టివారిని బహూకరించుట ప్రభుత్వ జాతీయ గౌరవానికి తీరనిలోటు. కాంగ్రెస్ మంత్రివర్గము, విదేశ పరిపాలకుల పరిపాలనా విధానములను విడిచి స్వతంత్రముగా న్యాయముగా వ్యవహరిస్తుం దనటానికి ఉదాహరణగా, సమ్మెలో పాల్గొనిన ఉద్యోగులకుకూడ ఏడాది ఇంక్రిమెంటు ఇచ్చెదనని వెంటనే ప్రకటించాలి. మద్రాసు మంత్రి వర్గము నాన్ గెజిటెడ్ ఉద్యోగులందరికి ఇంక్రిమెంట్లు ఇచ్చి సామాన్య ప్రజల మన్ననలను పొందుతుందా?

లఖణాపురం బాబు పరాంకుశం

సెంట్రల్ బోర్డు-ఆఫ్ ఇండియన్ మెడిసిన్

దేశీయ వైద్యకేంద్రసంఘపు ఎన్నికలలో B క్లాసువైద్యులకు న్యాయముగా ప్రత్యేకింప దగినన్ని స్థానములను ప్రత్యేకింపక, అల్పసంఖ్యాకులయిన A క్లాసువారికి అత్యధిక స్థానములను ప్రత్యేకించి, ఆయుర్వేదవైద్యులకు ప్రభుత్వము వారే చాలా అన్యాయము చేసియున్నారు. అందువలన కేంద్రసంఘమునందు, యథార్థముగా ప్రజాసేవ చేయుచున్న అధిక సంఖ్యాకులయిన B క్లాసు వైద్యులకు తగినంత ప్రాతినిధ్యము లేకపోయినది.

సెంట్రల్ బోర్డుకుగల 26 స్థానములలో 23 స్థానములకు ఎన్నికలు జరిగినవి. తక్కిన మూడు స్థానములును ప్రభుత్వం భర్తీచేయవలసి ఉన్నది. కావున, ప్రభుత్వమువారు, సుప్రసిద్ధ ఆయుర్వేద వైద్యులును, పండితులును, ఆయుర్వేదాభివృద్ధికై నిరంతమును కృషిసల్పుచున్న I శ్రీ. భిషగ్వర, పండిత మల్లాది రామమూర్తి శాస్త్రి (ఆంధ్రరాష్ట్ర) ఆయుర్వేద కాంగ్రెస్ అధ్య

క్షులు) 2 శ్రీ వస్తావు వెంకటస్వామినాయుడు (పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా ఆంధ్రవైద్యమండలి అధ్యక్షులు) 3 శ్రీమాన్ అగ్నిహోత్రం విజయ సారథి ఆచార్యులు (ఆంధ్రవైద్యమండలి అధ్యక్షులు) గార్లను సభ్యులుగా నియమించి, B క్లాసు వైద్యులకు న్యాయమును కలుగచేయ వలెను.

బెజవాడ గోనెళ్ల వెంకటేశ్వర్లు

విశాఖపట్నం శుభ్రత

'ఏ వూరు మీది' అని యెవరైనా అడిగినప్పుడు, 'విశాఖపట్నం' అని చెప్పడానికికూడ సిగ్గు వేస్తుంది. ఈ వూరులో విశాలమైన వీధులు లేవు. గృహానికీ గృహానికీ మధ్య అడుగు దూరము కూడా ఉండదు. ఎక్కడ చూచినా చిన్న చిన్న సందులు. తెల్లవారింది మొదలు మిట్ట మధ్యాహ్నం వరకు వీధులను తొంగి చూడలేం. కాలువలు తుడిచిన తుక్కు పక్కనే పోగు పెడతారు. ఇంతకీ విశాఖపట్నానికి శుభ్రత లేదు. పట్టణపారిశుద్ధ్యం విషయంలో మునిసిపాలిటీ వారు తగు శ్రద్ధ వహించడం లేదు. ఇలా ఎంత కాలం - అధికారులు చూడకపోవడం, వూరు అశుభ్రంగా ఉండడం!

విశాఖపట్నం సోమయాజుల లక్ష్మణరావు

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాల రక్షణశాఖ మాజీ సెక్రటరీ జేమ్సు వి. ఫారెస్టాల్ యిటీవల ఆత్మహత్య చేసుకొని చనిపోయాడు. కొద్దికాలం క్రితం ఆయన తన పదవికి రాజీనామా నిచ్చి, ఉద్యోగపు ఛార్జి కొత్త సెక్రటరీ లూయీ జాన్సన్‌కి అప్పగిస్తున్నప్పుడు తీసిన ఛాయాచిత్రం.
(ఎడమనుండి కుడికి) :- జేమ్సు ఫారెస్టాల్, హారీ ట్రూమన్, లూయీ జాన్సన్.

అగ్రనాయకుల దృక్పథం

'రాష్ట్రపతి గాను ఎవరు తోడుక్కున్నా సరే, వారు పటేల్, నెహ్రూ ప్రభృతుల చేతుల్లో కీలుబొమ్మ అయి తీరవలసిందే, అట్లా కానట్లయితే వారి కాస్థానం అధిష్ఠించే అర్హత లేదు.'

దీనిని మన డాక్టరుగారు రూఢిపరిచారు. అధ్యక్షపదవి పోటీలో పట్టాభి విజయానికి వారు పూర్తిగా సహకరించినంతమాత్రాన, వారి మెప్పు బడయటానికై ఆంధ్రులను అన్యాయం చేయపూనుకోవడం అసమంజసం.

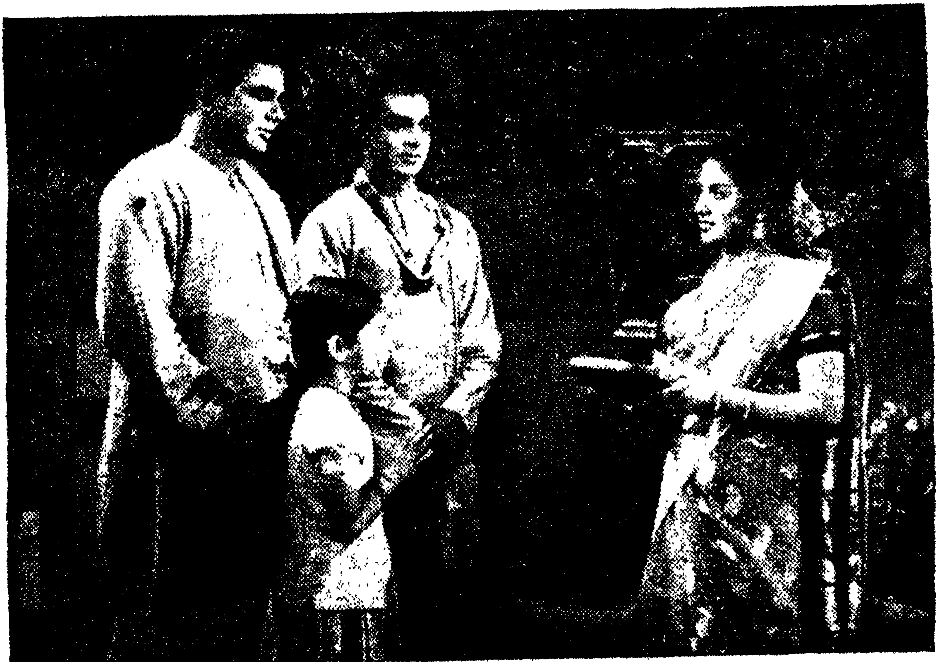
రివెన్యూ మంత్రిగా ఉన్నంతకాలం- 'మద్రాసు ఆంధ్రులకే కూడా చెందుతుందని వాదించేవారిలో నేను ప్రథముణ్ణి' అని ఘోషించిన కళావారు కాంగ్రెస్ కార్యదర్శి అయిన మరుక్షణం ఇట్లా తిరిగిపోవడం ఆశ్చర్యమైన విషయం.

ఇటువంటి సమయంలో శ్రీ ప్రకాశంగారు మౌనముద్ర వహించటం శోచనీయం. శ్రీ కొంక రామమూర్తిగారు ఎంతో సమంజసంగా తీర్పు చెప్పారు. నిజానికి దాన్ని కాదంటానికి మన నాయకుల్లో ఏ ఒక్కరికీ వీలు లేదని నిస్సందేహంగా చెప్పొచ్చు. కాబట్టి ఆంధ్రులంతా సక్రమమార్గంలో సరియైన ఆందోళన జరిపి అగ్రనాయకుల ప్రస్తుతదృక్పథాన్ని మార్పించాలి.

మద్రాసు   బో. రామారావు

2

మొదటినుంచీ భాషా (ప్రయుక్తరాష్ట్ర) విభజనకోసం విపరీతమైన ప్రచారాందోళన చేసిన మన ఆంధ్రుడు రాష్ట్రపతి కావడంతో, అప్పుడే స్వరాష్ట్రం సిద్ధించినట్లుగా ఆనందించిన ఆంధ్ర ప్రజానీకానికి అగ్రనాయకత్రయ నివేదిక ఆశనిపాతంలాంటిది. అధ్యక్షుడు కావడంతో ఆంధ్ర రాష్ట్రాన్నిగురించి శ్రీ పట్టాభిగారుచేసిన ప్రకటనలు—వారి జయపూరు కాంగ్రెసు మహాసభ అధ్యక్షోపన్యాసం, 'మద్రాసు మన ఉమ్మడిసొత్తు' అన్న వారి శ్రీరంగనీతులు విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి ద్రోహంచేస్తా యనుకున్నాం. కాని నాయకత్రయనివేదిక - పట్టాభిగారు చెన్నపట్టణాన్నిగురించి పదేపదే అయోమయంగా చేస్తూన్న

"నవజీవనం" తమిళ చిత్రంలో ఒక సన్నివేశం

ప్రకటనలు - ఆంధ్రుడై వుండీకూడా చెన్నపట్టణంపై ఆంధ్రులు హక్కులు వదలుకోవాలన్న వీరి సుభాషితాలూ ఆంధ్రజాతికి విపరీతమైన ఆశాభంగాన్ని కలిగించడమే కాకుండా, తీరని ఖేదాన్నికూడా కలిగిస్తున్నాయి.

మొన్న మొన్నటిదాకా 'మన ఉమ్మడి సొత్తు' అన్న పట్టాభి ఇప్పుడు చెన్నపట్టణాన్ని తమిళ సోదరులకు కట్టిపెట్టడంలో ఆంతర్యమేమిటో! తాము రాష్ట్రపతి కావడానికి పూర్తిగా సహకరించిన తమిళనాడు కాంగ్రెసు సంఘానికి ఇది వీరు చేయదలచిన ప్రత్యుపకారమేమో! లేకపోతే 'అవసరమైతే చెన్నపట్టణం కోసం రక్తాన్నికూడా ధారపోస్తాం' మన్న కామరాజనాడార్ బెదరింపులకు పట్టాభిగారు జడిసిపోయారేమో! 'ఆంధ్రులుకూడా చేతకానివారు కారు. ఖబడ్దార్' అన్న శ్రీ కళా వారు స్తబ్ధులై మాట్లాడ కూరుకోవడానికి కారణమేమిటో?

నాయకుల చిత్తప్రవృత్తు లెట్లున్నప్పటికీ ఆంధ్రప్రజలు మాత్రం చెన్నపట్టణాన్ని వదలుకోలేరు. ప్రజాప్రతినిధులమని చెప్పుకుంటున్న ఈ ఆంధ్రనాయకులు ప్రజాభిప్రాయాన్ని మన్నించి, వెంటనే ఆంధ్రరాష్ట్ర రాజకీయ మహాసభను ఏర్పాటుచేసి, 'విశాలాంధ్ర' నిర్మాణానికి(చెన్నపట్టణం రాజధానిగా) కార్యక్రమాన్ని ఏర్పాటు చేసుకొని తీవ్రప్రయత్నాలుచెయ్యడం ఎంతైనా అవసరం.

పుల్లేటికుర్రు వి. రామచంద్రుడు

మంత్రివర్గంపై ఆరోపణలు

ఈ మధ్య కొందరు మద్రాసు కాంగ్రెస్ లెజిస్లేచర్ పార్టీ వారు సంతకాలతో మద్రాసు మంత్రివర్గంపై కొన్ని ఆరోపణలనుచేస్తూ ప్రకటనచేయగా, ఆరోపణలు కాంగ్రెస్ అగ్రనాయకుల దర్యాప్తు నిమిత్తం పంపబడినట్లు దినపత్రికలలో చదివేను. అందులో సంకుచిత మానవ స్వభావమైన ఇతర నేరాలన్నిటికంటె కాంగ్రెస్ వ్యతిరేకులైన కమ్యూనిస్టు పార్టీ వారిని మద్రాసు కాంగ్రెస్ మంత్రివర్గంవారు స్వకీయప్రయోజనం కొరకు వినియోగించుకున్నట్లు ఆరోపణ చెయ్యబడింది. నిజానిజాలు స్థైర్యంగా రుజువు చెయ్యలేని పరిస్థితిలో ఈ ఆరోపణ చెయ్యబడి వుండదు. బాహ్యదృష్టికి పర్యవసానం మరుగుపడినా, ప్రజలలో ఆందోళన అంతరించకుండానే మొన్నను డాక్టరు సుబ్బరాయన్ గారిపై తమిళుడొకడు దౌర్జన్యం చేయబూనినట్లు, నేరస్థునికి శిక్ష విధించినట్లు వార్త వచ్చింది. ధర్మం కొరకు, న్యాయంకొరకు త్యాగంచేసే ప్రతివారి జీవితంకూడా కాంగ్రెస్ బురఖాలోవున్న కమ్యూనిస్టుల అనుగ్రహంపై ఆధారపడవలసినదేనా! దీనికి కాంగ్రెస్ అగ్రనాయకులు బుద్ధిపూర్వకంగానే అవకాశాలిస్తున్నారా? కార్యకర్త లేవరైనా మహాత్ముని హత్యాదృశ్యం మన పెద్దల మానస వీక్షణలోంచి అప్పుడే మాయమైందా! అట్టి సందర్భంలో తాము ప్రజలపాలిటి భగవంతునివలె మద్రాసుప్రభుత్వము చేసే ప్రజా వ్యతిరేక కృత్యాలను బహిర్గతంచేస్తూ, స్వతంత్రపత్రిక యొక్కయు, తమయొక్కయు త్యాగస్థైర్యాలను మరొక్కసారి నిరూపించేరు. (దీనికి కృతజ్ఞతాపూర్వకంగా) ప్రజలు ఈ పరిస్థితి నెదుర్కోడానికి సిద్ధపడవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుంది.

మద్రాసు శ్రీ విజయ

బోనసు కూపన్లు

ప్రకాశంగారి ప్రభుత్వంలో రైతులకు రొక్కంగా బోనసులు యిచ్చినారు. రెడ్డియారుగారి హయాములో బోనసులు ఎరువులు కొనుక్కునేందుకు కూపన్లగా యిచ్చినారు. కాని ఎరువులు సప్లయి చేయలేక పోయినందువల్ల రైతులలో కూపన్లు అనేకవిధాలుగా చేతులు మారినవి. తిరిగి ఆ కూపన్లకు రొక్కం యిస్తామని ప్రభుత్వం ప్రకటించగానే రైతులు అధికార్లకు కూపన్లు యిచ్చినారు. చేతులుమారిన కూపన్లకు రొక్కం యివ్వక త్రిప్పి వేసినారు. అందువల్ల కొంతమంది అమాయిక రైతులు నష్టపడుతున్నారు. రైతుల తాలూకు ఈ-ఫారముల బట్టి కూపన్లు తీసుకుని నగదు యిచ్చేందుకు ప్రభుత్వం ఉత్తర్వు చేయవలసి యున్నది.

లం. కృష్ణానంద తిలక్